

prosvetni delavec

Med drugim preberite

- OBTOŽENEC NAMESTO GOSTITELJ, str. 2
- NA POTI V EVROPO, str. 2
- NAŠI OTROCI ONSTRAN MEJE, str. 3
- PROSVETA NI OSVETA, str. 3
- DAN NA ŠOLI Z MEDNARODNO MATURO, str. 4
- RESNICA V ZRCALU PRETEKLOSTI, str. 4
- LATINŠČINA IN ELITNI RAZREDI, str. 6
- VRATA SO UČITELJEM ZMERAJ ODPRTA, str. 9

VLADIMIR TKALEC

Plače v šolstvu

Komaj je bila ob koncu septembra 1991 podpisana Splošna kolektivna pogodba za negospodarske dejavnosti (veljati je začela 19. 10. 1991), ki tudi za vse zaposlene v šolstvu in predšolski vzgoji določa izhodiščne bruto plače glede na doseženo stopnjo strokovne usposobljenosti, že je Izvršni svet Slovenije 16. 10. 1991 sprejel sklep o tako imenovanih kalkulatивnih osnovah za določitev obsega sredstev za plače v vseh zavodih, ki se financirajo iz proračunov.

Sklep je očitno posledica čedalje hujših pritiskov na financiranje javnih služb, ki so po različnih osnovah še zmeraj zagotavljali »dohodek« javnim zavodom, ti pa so ga po samoupravnih merilih še zmeraj suvereno delili za plače; le-te so bile za enako delo na moč različne, v celoti pa nizke – posledice tega pa so bile stavke.

Vse se je še bolj zapletlo, ko je minister za šolstvo in šport na zahtevo enega od skupščinskih

zborov tudi že predložil osnutek zakona o plačah v šolstvu; s tem naj bi dokončno naredil red na tem področju in pedagoškim delavcem zagotovil tako potreben mir za čim boljše delo.

Podpis splošne kolektivne pogodbe za negospodarske dejavnosti je za urejanje pravic iz delovnih razmerij, pogojev za delo sindikata in izhodiščnih tarif za zaposlene prav gotovo nekaj dobrega, čeprav je po drugi strani treba priznati, da so mnoge rešitve izsiljeni kompromisi, na katere so sindikati morali pristati.

Eden od teh je pravica delodajalcev – ta je v šolstvu država Slovenija – da za 20 odstotkov zmanjšajo izhodiščne bruto plače, vendar najdalj za tri mesece, če v proračunih ni denarja. Sklep Izvršnega sveta o kalkulatивnih osnovah za obseg sredstev za plače, ki se nanaša na zadnje tri mesece letošnjega leta, že izhaja iz te pravice.

Kalkulatивna osnova za najnižji izhodiščni osebni dohodek je tako za 20 odstotkov nižja, kot jo predvideva Splošna kolektivna pogodba za negospodarske dejavnosti.

Ob katastrofalnih septembrskih plačah v večini srednjih in osnovnih šol ter vrtcev pa druge kalkulatивne osnove, upoštevajoč tako imenovane nosilne poklice, po kolektivni pogodbi zavezujejo, da je treba v občinskih proračunih in republiškem za izhodiščne plače vendarle nameniti več denarja, kot ga je bilo odmerjeno doslej. Težava je tudi v tem, da večina zavodov še ni opravila razvrščanja v tarifne razrede.

Republiški izvršni svet je že na samem začetku kršil Splošno kolektivno pogodbo, ker k določanju elementov za razvrščanje v tarifne razrede (in to sklep o kalkulatивnih osnovah je) ni povabil sindikatov (33. člen pogodbe).

Sindikatom ostajajo torej izhodiščni osebni dohodki po splošni

tarifni pogodbi, in te nameravajo dosledno izterjati za vsakega člana.

S 1. januarjem 1992 bodo potekli trije meseci, in tedaj izhodišča ne bo več mogoče zmanjšati za 20 odstotkov. K temu bo treba prišteti še dodatke za nazive pedagoških delavcev, ki jih bo omogočil Pravilnik o stalnem strokovnem usposabljanju in napredovanju.

Obrisi plačilnega sistema so torej že vidni.

Ali je potreben še zakon o plačah ali ne, o tem naj še enkrat premislijo ministri, predvsem pa poslanci v skupščini Slovenije.

Sindikat vzgoje, izobraževanja in znanosti Slovenije, v katerem je največ zaposlenih iz teh dejavnosti, predlaga sklenitev nadaljnje (panožne) kolektivne pogodbe.

V tej bi pogodbeno uredili posamezna vprašanja, kot so npr. merila za plače na podlagi delovne uspešnosti za nepedagoške de-

lavce, podlage za podrobnejše razvrščanje v tarifne razrede v posameznih ožjih dejavnostih idr.

Zakon o plačah bo namreč zelo neprožna rešitev, najbrž pa se slovenska skupščina tudi ne bo utegnila pogosto ukvarjati z njegovimi spremembami.

Zakonska rešitev pa tudi ne pomeni zmeraj dosledne rešitve; to najbolje ponazarjata Zakon o zajamčenem osebnem dohodku in zadnji sklep vlade o višini letnega.

Z njim je zajamčeni osebni dohodek postavila višje od najnižje kalkulatивne osnove za določitev obsega sredstev za plače v šolstvu; to seveda znova pomeni svojevrsten nesmisel ter postavlja javne zavode pred nerešljivo nalogo, kako zagotoviti manjkajoči denar za najnižji osebni dohodek, kakršnega zagotavlja država.

Mogočnost pod masko

ČLOVEK Z MASKO OD BENETK DO PTUJA, Mestna galerija, od 29. okt. do 7. novembra
Fotografije mask, objavljene na naslednjih straneh, so delo novogoriškega fotografa Marjana Bažata. Ta je v objektiv svojega fotoaparata zajel maske z različnih pustnih praznovanj, od beneškega karnevala do raznolikih pustovanj na Slovenskem; od »laufarjev« v Cerknem, »pustôve« v Dreznici nad Kobariдом do »korantov« s Ptujkega polja. Toda Bažatove fotografije niso zgolj posnetki vidnega, resničnosti, kakršna je, izžarevajo prefinjeno stilizirano lepoto, ki se razodeva v fantastičnosti mask sredi beneške arhitekture ter v grobosti in grotesknosti domačih mask. Čar karnevala se ponavlja in stopnjuje masko v sredstvo za zakrivanje – priložnostno ali vsakdanje, takšno, kakršno pač zahteva življenje.

Med poseganjem države in načelom naravne rasti

Med sociologi in pedagogi v srednji Evropi, ki kritično presojujejo šolske sisteme na tem območju, se krepi novi liberalizem; ta se kaže v kritiki državnega šolstva, za to pa so značilni birokratizem, centralizem, programska togost in premajhna inovativnost. Namesto tega, kar je, ponujajo napredni pedagogi demokratizacijo, decentralizacijo, regionalizacijo, šolsko samostojnost in predvsem načelo prostovoljnosti. Svoje zamisli opirajo na pravila svobodnega trga, v katerem mora imeti država na pravo mero uravnano intervencijsko vlogo. Zdajšnje šolske sisteme, ki jih tako kot pri nas primerjajo s tankerjem, ki težko spreminja smer in hitrost, je treba nadomestiti s floto manjših, samostojnejših, prilagodljivostnih ladij, ki plovejo k istemu cilju, vendar po različnih poteh in različno hitro. Temeljni vzvod vidijo v spremenjenem sistemu financiranja izobraževanja.

Zrhljati bi bilo treba zgolj proračunsko financiranje šolstva in dopustiti državljanu, da sam odloči, kam bo usmeril denar za izobraževanje. Ponujajo torej nekakšno ponovno privatizacijo šolstva, tako da bi državljan imel več možnosti za izbiro, lastno vlaganje v izobraževanje ob primerni oprostitvi davkov.

Hkrati bi morali šolam dopustiti, da bolj samostojno odločajo o kadrovskih in gmočnih vprašanjih, o svojem spopolnjevanju in programski ponudbi. Predvsem pa bi bilo treba uveljaviti načelo prostovoljnosti; tistim, ki si želijo sprememb, je treba dati tudi možnost, da jih izpeljejo, ni pa treba to storiti vsem.

Namesto državnega intervencionizma torej načelo svobodne rasti.

Nekaj tega nam je znano, paziti pa bi morali, da ne bi presajali k nam tistega, kar drugje že kritično spreminjajo.

BOŠTJAN ZGONC

dogodki
novosti

KONGRES EUHOFA NA PORTUGALSKEM

Na poti v Evropo

Gostinsko-turistične šole Slovenije se včlenjujejo v evropski sistem šolanja

Od 7. do 13. oktobra je bil na Portugalskem v mestu Estoril blizu Lizbone 30. kongres EUHOFA – združenja direktorjev hotelirskih šol Evrope. Slovenci smo letos prvič sodelovali na takem kongresu, tokrat še kot opazovalci, naslednje leto pa bomo že stalni člani združenja. Tudi vzhodnoevropske države še nimajo svojih zastopnikov. Na kongresu pa so že govorili, da bo treba včleniti tudi direktorje turističnih šol teh držav in jim posebej pomagati. Slovenci smo ostali zunaj tega sistema zelo dolgo, predolgo.

Na kongresu je najprej predstavljal turistično šolstvo gostitelja. Prva šola za turizem je bila na Portugalskem ustanovljena leta 1957. Lani je to državo obiskalo 21 milijonov turistov. Portugalska pa ima 10 milijonov prebivalcev. Prva leta je bilo njihovo izobraževanje za turizem neorganizirano, sestavljal ga je predvsem sistem tečajev, saj so morali osebe pridobiti na hitro. To se čuti v ponudbi in storitvah tudi danes. Čas med letom 1974 in 1978, ko je turistična dejavnost nekoliko zastala, so izrabili za ureditev šolskega sistema. Precej so posnemali sistem turistično pomembnih držav in morda ni naključje, da je kongres EUHOFA že drugi na Portugalskem. Država ima osem gostinsko-turističnih šol in tri višje. Zanimivo je tudi, da inštitut za turizem vsako leto ugotavlja možnosti za zaposlovanje in vpis v te šole. Pri vpisu morajo učenci opraviti poskus znanja. Presežek delovne sile je le v poklicu turistični vodnik, kjer je za to smer veliko zasebnih šol, ki so izključene iz sistema drugih šol.

Uvod v temo Turizem in hotelirstvo 21. stoletja in izobraževanje za takratni čas so predstavili štirje strokovnjaki: dva iz hotelirstva, gospod Jean-Claude Noël, vodja sistema hotelov Hilton, in gospod Manuel Al Quintas, direktor največjega hotela s petimi zvezdicami na Portugalskem. Šolstvo sta zastopala dr. Kuiz Montinho, docent Univerze v Cardiffu, strokovnjak za turistično trženje, in gospod Bernard Gehri, predsednik švicarskega združenja hotelirskih šol. Vsi predavatelji so nekaj obiskovali hotelske šole. Predstavljene teme so bile zelo zanimive in polne nasprotij, saj prihodnost za 21. stoletje ni tako preprosto napovedovati. Izoblikovala pa so se še nekatera skupna mnenja, ki so v pričakovanju množič-

nologije tako v kuhinji kot v strežbi, znanju več tujih jezikov, managerstvu, v znanju marketinga in obvladovanju medloveskih odnosov. Predmeti, ki jih naša šola skoraj ne pozna. V naše predmetnike je treba uvrstiti predvsem tiste predmete, ki vodijo k poslovnosti. Zakaj imamo npr. na naših gostinsko-turističnih šolah obvezne izbirne vsebine? Učenci so se vendar že odločili za poklic, torej ni izbire in tudi obvezna ne more biti, ker je zanje stroka tista, ki je obvezna. V evropskih turističnih šolah imajo tudi izbirne vsebine, vendar iz stroke za stroko.

Na kongresu pa so namenili posebno pozornost vlogi in pomenu učitelja. Učitelj mora imeti široko strokovno znanje in njegova poklicna dolžnost je, da z vso resnostjo pri vzgoji in izobraževanju stori največ, kar more, ker je odgovoren za strokovnost in s tem za možnost boljše uveljavitve ali prihodnosti učencev. Naloga učitelja je prenašati znanje in najsodobnejšo tehnologijo, površnost in improvizacija nista opravičljivi.

Govor je bil tudi o akreditivih hotelirskih šol. Gre za standarde šol, za te si prizadevajo že nekaj let, vendar so mnenja različna predvsem med nemško govorečimi in francosko govorečimi šolami. Švicarji imajo spet svojo predstavo o teh standardih. Nerešenih je še nekaj vprašanj, vendar so nam že razdelili formulacije za tiste šole, ki bi želele sodelovati. Naše šole za to še nimajo možnosti.

Govorili smo tudi o spopolnjevanju učiteljev praktičnega pouka in o šolanju učencev v tujini. Razpisanih bo nekaj štipendij, pogoj pa je znanje tujih jezikov, predvsem angleščine.

Zanimivo so bile razprave o kakovosti in načinu ponujanja izdelkov in storitev do leta 2010. Kaj je pričakovati od »standard-

O KONFERENCI, KI JE V BEOGRADU NI BILO

Obtoženec namesto gostitelj

V Ženevi je Slovenija prvič nastopila samostojno

22. oktobra se je v Ženevi končala tridnevna Evropska konferenca Svetovne konfederacije organizacij učiteljskega poklica (WCOTP). Pred letom so se v islandskem Reykjaviku dogovorili, da bo naslednja konferenca letos v Beogradu. Ko pa so se kmalu po tej odločitvi pokazala zlovesča znamenja brezizhodne jugoslovanske krize z napovedmi vojnega spopada in državnega udara, je sekretariat WCOTP sklenil, da odpove priprave za konferenco v Beogradu. Menili so, da bi bila takšna konferenca preveč tvegana, in to so potrdili tudi dogodki, ki so se zvrstili v razpadajoči federaciji od junija do oktobra. Tako sta prevzeli gostiteljstvo evropske konference prosvetnih delavcev učiteljski zvezi frankofonske (SPR) in nemške (LCH) Švice, konferenčne prostore za skoraj dvesto udeležencev iz tridesetih evropskih dežel pa je ponudila Mednarodna organizacija dela v Ženevi.

Čeprav tokrat prvič ni bila več navzoča delegacija, ki bi zastopala učiteljske organizacije ali učiteljske sindikate z območja Jugoslavije, je bilo med konferenco v ozračju čutili nelagodnost zaradi najnovejših dogodkov v tej nemirni, za mnoge Evropejce povsem nerazumljivi, zdaj že fantomski balkanski državi.

Že v začetku je o tem spregovoril predsednik Evropskega komiteja WCOTP Irec Gerry Quigley. Povedal je, da se na podlagi informacij in ocen, ki so jih dobili, še pravočasno prenehali pripravljati konferenco v Beogradu. S tem so se izognili znatnim stroškom, saj v zdajšnjih razmerah ne bi mogli zagotoviti, da bi konferenca potekala normalno in varno. Ob tem je posebej omenil, da se je z območja zdajšnje Jugoslavije pridružil članstvu v Svetovni konfederaciji Sindikat vzgoje, izobraževanja in znanosti Slovenije, ki deluje kot samostojna učiteljska organizacija.

Kako razmišljajo o naglih spremembah političnega zemljevida Evrope v Ameriki, je ponazorila predsednica Svetovne konfederacije dr. Mary Futrell iz ZDA. Direktor velike ameriške založbe, ki izdaja geografske atlase, ji je pred nedavnim potožil, da bodo morali začasno ustaviti tiskanje teh izdaj, ker se v zadnjih dveh letih politični zemljevid Evrope prehitro spreminja. Brž ko so vrisali nove meje združene Nemčije, že so morali upoštevati spremenjene meje na zahodu Sovjetske zveze zaradi ponovne osamosvojitve baltičskih držav. Zdaj bodo počakali na razplet jugoslovanske krize, saj bodo z nastankom novih držav, potrebnih novi popravki na evropskem političnem zemljevidu. Morda bo še kaj novega z Ukrajino, Zakavkazjem in s sovjetsko Srednjo Azijo. Skratka, direktor te ameriške založbe pravi, da ne bo mogoče poslati na trg novih atlasov z zastarelimi zemljevidi; to bi bilo zanje z gmotnega vidika preveč tvegano. Torej bodo nekoliko počakali.

Žal pa v deželah, ki so v vrtincu krvavih spopadov, ljudje težko čakajo na odločitve o mejah, ki jih bodo priznali ali pa na novo zarisali diplomati in politiki. To je druga, nesrečna plat evropske resničnosti, ki je bila poudarjena na ženevski konferenci evropskih učiteljev v veliki dvorani palače Mednarodne organizacije dela.

Kako razume Evropa osvajalno vojno na Hrvaškem

Udeleženci konference so pozorno prisluhnili prispevku iz Slovenije – tega so med nacionalnimi poročili uvrstili na prvo

mesto – saj je bilo to zanje prva neposredna informacija o zdajšnjih razmerah in vzrokih najpomembnejših dogajanj v razpadli jugofederaciji. V Evropi se čedalje bolj zavedajo, da postaja zdajšnja Jugoslavija najnevarnejše žarišče nestabilnosti in ogrožanja miru na stari celini. Zato ne preseneča, da so tako rekoč enoglasno sklenili poslati posebno resolucijo Evropski skupnosti v Bruslju: pozivajo jo, naj začne odločneje in učinkoviteje reševati jugoslovansko krizo z vsemi sredstvi, ki jih dovoljujejo mednarodno pravo in združeni narodi. Le tako bo mogoče ustaviti brezumno in uničujočo vojno na Hrvaškem.

Slovensko poročilo na ženevski konferenci je vsebovalo tudi poziv hrvaškega sindikata srednjih šol svetovni javnosti z geslom: »Želimo se učiti, delati in živeti!« Sporočilo je pretresljivo pričevanje o divjanju napadalcev, ki na Hrvaškem uničujejo vse okoli sebe. Tako je že na desetine razdejanih šol in vse več žrtev tudi med šolarji. Naše poročilo tudi opozarja, da pogajalske metode in pravila, kakršnih je vajena zahodna diplomacija, na žalost ne zaležejo, saj pomeni vsak sporazum o ustavitvi ognja le še korak dlje od miru. Ni dvoma, da se v prizadevanjih članic Evropske skupnosti za pravično rešitev jugokrize po načelu o samoodločbi narodov kažejo še zmeraj zelo različni interesi. Mnogi dejavniki na evropskem političnem prizorišču se sprenevedajo ali pa niso sposobni razumeti jugobalkanske resničnosti. Več kot pet tisoč mrtvih in več kot deset tisoč ranjenih ter najmanj tristo tisoč beguncev, od katerih je 60 odstotkov otrok, ne gane mnogih evropskih in svetovnih politikov, da bi končno presekali jugoslovanski gordijski voz.

Slovensko poročilo je jasno izražalo, da je bila žrtev vojaškega napada najprej Slovenija, vse vojne strahote od julija pa se dogajajo na hrvaškem ozemlju. Prav tako je nespodbito, da večina narodov v nekdanji federaciji ne more več trpeti gospodovanja enega naroda in da si hočejo svojo usodo krogiti sami v skupnem evropskem domu. Evropa mora doumeti, da je nekdanja zvezna armada postala s svojim poveljstvom in sestavo povsem srbska ter da uresničuje predvsem njene osvajalske cilje. Hkrati je to še edina armada v Evropi, ki ovira družbeno preobrazbo, razvoj politične demokracije in tržnega gospodarstva.

Genocid nad kulturno samobitnostjo Kosova

Veliko odziva je bilo tudi na drugo vprašanje, ki ni bilo v delovnem načrtu konference v Ženevi: delegati so zvedeli marsikaj

o zdajšnjih razmerah v kosovskem šolstvu – o blokadi šol z albanskim učnim jezikom. Liga albanskih učiteljev Naim Frasheri s Kosova se je z delegacijo štirih opazovalcev udeležila konference v Ženevi s posredovanjem gostiteljice – švicarske učiteljske organizacije z nemškega jezika – nega območja, ki ima svoj sedež v Zürichu. Za nastop na konferenci so se zastopniki s Kosova dobro pripravili, zato je konferenca predlog njihove resolucije o razmerah v kosovskem šolstvu podprla. Resolucijo sta uradno predložili francoski učiteljski sindikalni organizaciji SNES in SNI-PEGC.

Evropska konferenca WCOTP je pozvala UNESCO, ILO in organe evropskih institucij, naj posredujejo pri pristojnih srbskih oblasteh, sama pa je obsojila diskriminacijske in segregacijske ukrepe srbske države, ki je lani z novo ustavo odpravila upravno in kulturno samostojnost te pokrajine. Srbski organi čedalje huje pritiskajo na učitelje in profesorje ter učence in študente albanske narodnosti. Brez zaposlitve je ostalo 6000 učiteljev osnovnih in srednjih šol ter 500 univerzitetnih učiteljev, poleg teh pa še 104 pedagoški svetovalci in šolski inšpektorji ter 115 ravnateljev in njihovih pomočnikov; vsi so pripadniki albanske narodnosti. V šolah z albanskim učnim jezikom vsilju-

jejo nove učne načrte, skropljene v Beogradu, vpis albanski učencev v srednje šole so omogočeni za 70 odstotkov itn. Te podatke so na konferenci povedali stopniki Lige albanskih učiteljev Kosova.

Konferenca je ugotovila, da srbske oblasti s svojimi ukrepi nasilno kršijo temeljne človekove pravice do izobraževanja in zaposlovanja, zagotavlja z mednarodnimi konvencijami UNESCO in ILO. Menili so, da gre za pravi kulturni genocid albanskim prebivalstvom na Kosovu.

Tako se je Beograd z resolucijo jama evropske konference WCOTP na zasedanju v Ženevi nenadoma spremenil iz gostitelja te konference – to vlogo je prevzel pred letom dni – v obtoženca.

Seveda pa dogajanje na evropski konferenci Svetovne konfederacije učiteljskih organizacij v ženevski palači ILO ni usmerjeno samo v dogajanje jugoslovanskih tleh. Osrednja tema je bila namreč problematika socialnega varstva učiteljev v Evropi, njihov družbeni in klinični položaj ter delovne pogoje. O vsem so delegati temeljito razpravljali, svoja stališča predložili pa oblikovali v poselnem dokumentu; ta dokument bo novembra obravnavala mednarodna organizacija dela.

BORIS LIPUŽIČ

Podeljena priznanja Zavoda RS za šolstvo in šport

Ob tradicionalnem srečanju delavcev Zavoda Republike Slovenije za šolstvo in šport, letos je bilo v Moravskih Toplicah, je direktor Srečo Zakrajšek slovesno podelil priznanja Zavoda. Odličja je podelil šest delavcev Zavoda za uspešno opravljanje strokovnih nalog. Priznanje kot prispevek k razvoju slovenskega šolstva, in sicer: Franc Huber, Ana Kastelic, Breda Konjar, mag. Ferdo Rečnik, Marija Tome, Marija Velikonja, Karel Haas in dr. Franc Lazarini.

Franc Huber iz Murske Sobote je med zagovorniki in soustvarjalci zamisli sodobnega pouka biologije in kemije, ki jih že več kot 25 let vztrajno in uspešno presaja med učitelje v vzhodni Sloveniji. In še odgovorno področje dela je, ki se mu nagradenec posveča že v zadnjih desetih letih – to je oblikovanje, spremljanje in skrbno delovanje dvojezične srednje šole na narodnostno mešanem območju v Lendavi.

Ana Kastelic iz Ljubljane je sodelovala pri več projektih – naj omenim le nekaj. Evalvacija pouka zgodovine in spoznavanja družbe v osnovni šoli, Učnolično načrtovanje pouka zgodovine, Predmetno sodobnega predmetnega področja idr. Pomemben je tudi prispevek pri pripravi učbenika Moja domovina... za dopolnitev pouk otrok naših delavcev v tujini.

Breda Konjar iz Kranja je na podlagi bogatih in raznovrstnih izkušenj, ki si jih je pridobila pri delu v osnovni šoli, v osnovni in prilagojenim programom in v skupnosti za zaposlovanje uspešno pripomogla k sodobnemu reševanju raznolike problematike v osnovnih šolah. Veliko je naredila, da je zaživel ustvarjalno sodelovanje z ustreznimi občinskimi službami, skratka za vraščanje osnovnih v okolje.

Mag. Ferdo Rečnik je velik del svojega ustvarjalnega dela Zavodu opravil za področje srednjega šolstva. Z njegovimi strokovnimi delom je zorela vizija razvoja slovenskega šolstva, z njegovimi sposobnostmi za vodenje timskega dela pa je s sodelavci z Zavoda, z nekaterimi fakultet in inštitutov nastala vsebinsko bogata publikacija Izobraževanje v Sloveniji za 21. stoletje, ki je izhodišče za nadaljnje strokovno delo Zavoda.

Najpomembnejše naloge, ki jih je opravljal Marija Tome, vsekakor povezano z drugo fazo prenovitve srednješolskih programov, poklicnega, tehničnega in drugega strokovnega šolstva in gimnazij. Zraven je skrbela tudi za nepretrgano spopolnjevanje učiteljev, to pomeni temeljnih pogojev za uspešno vpeljevanje novosti v šolstvo.

Mag. Marija Velikonja je oblikovala model sistematičnega usposabljanja vodstvenih delavcev v slovenskem šolstvu. Dolgolepno spremljanje različnih ciljnih skupin našega šolskega področja ji je potrdilo, da je izobraževanje pedagoških delavcev nepogrešljivo tudi za kakovostne spremembe v šolstvu. Od tod tudi njeno utemeljeno prizadevanje za ustanovitev izobraževalnega centra na Zavodu, ki bi vsebinsko bogat program.

Kot zunanja sodelavca sta prejela priznanje za uspešno strokovno sodelovanje z Zavodom prof. Karel Haas, direktor štajerskega delnega pedagoškega inštituta v Gradcu, in prof. dr. Franc Lazarini, predsednik Strokovnega sveta Republike Slovenije za vzgojo in izobraževanje.

Čestitamo!
BOŽO VRAČKO

jana Kunej, Lučka Lešnik, Tine Logar, Lidija Magajna, Janko Svetina, Stanko Šimenc in Vladimir Tkalec.

Časnik urejajo: Stanko Šimenc – glavni urednik, Marijana Kunej – odgovorna urednica, Lučka Lešnik – novinarka – urednica in Tea Dominko – tehnična urednica. Rokopisov in fotografij ne vračamo. Časnik izhaja štirinajstredno med šolskim letom.

Naročnina za leto 1991 znaša 380 SLT za posameznike in 700 SLT za organizacije.

Za pokojene prosvetne delavce in študente pedagoške smeri 260 SLT na leto. Posamezna številka stane 100 SLT.

Tisk ČTP Ljudska pravica, YU ISSN 0033-1643.

EUHOFA je združenje 17 evropskih držav, kot opazovalci pa se kongresa udeležujejo tudi zastopniki drugih držav, npr. Izraela, ZDA, Avstralije, Japonske, Kenije, Mehike, Egipta in Angole. Nekateri med njimi, posebno slednje, so bile deležne gmotne in strokovne pomoči pri organizaciji hotelskega šolstva.

nega turizma, v spremembah načina potovanja, bivanja in prehranjevanja. Nastajali bodo še večji hotelski sistemi, veliko skrbi pa bo namenjene okolju in šola se bo morala prilagoditi tem razmeram.

Vsa predavanja so simultano prevajali v angleški, francoski in nemški jezik. Tudi delo v skupinah je potekalo v treh jezikih.

Predzadnji dan sem sodeloval v skupini, kjer so bili direktorji z nemško govorečega območja. Govorili so o prilagoditvi šol zahtevam hotelske industrije. Predvsem smo si postavljali vprašanja, ali je treba spremeniti zdajšnje šole, kakšen naj bo učitelj in direktor v takšni šoli in kakšen tisti, ki se v njej izšola. Odgovori so bili zelo različni, vsi pa smo se strinjali, da v osnovnem izobraževanju gostinstskega osebja ni mogoče pričakovati večjih sprememb. Velike spremembe pa bodo po tem osnovnem izobraževanju, to je na stopnji hotelske šole ali pri nas tehniški smeri, ki pa močno zaostaja za evropskimi standardi. Poudarek v šolanju bo na perfekcionizmu, obvladovanju teh-

nega razkošnega hotela, kaj od industrijsko pripravljene hrane? Mnenja so različna. Švicarji in Avstrijci so zvesti tradiciji in verjetno ne bodo bistveno spreminjali svoje zasnove. ZDA, Izrael in Japonska bodo še močnejše industrializirali gostinstvo in hotelirstvo. Pri tem ostaja temeljno vodilo dobiček, vendar se kakovost ne sme poslabšati. Šola se mora tem smernicam in napovedim pravočasno prilagoditi, sicer bo industrija sama našla načine izobraževanja. In takšnih primerov ni malo.

In kaj narediti pri nas v Sloveniji? Velike izbire nimamo. Včleniti se moramo v Evropo, vendar ne smemo zanemariti tudi svojih posebnosti. V šolski sistem moramo pritegniti najspodobnejše ljudi, in to na vsa področja izobraževanja, takšne, ki bodo zavzeto delovali v gostinskem šolstvu. Škoda, da je za to toliko ovir.

In še lepa poteza organizatorja: ob potrditvi za stalnega člana EUHOFA me je predstavil kot člana nove evropske države Slovenije.

MARIJAN VELNAR

Naši otroci onstran meje

Kriza našega šolstva se kaže tudi v vedno večjem številu slovenskih dijakov, ki se vpisujejo v šole sosednjih držav.

Zmeraj, ko spremljam podatke o vpisu otrok iz Republike Slovenije v tuje šole, me stisne in zmeraj znova se sprašujem, kaj je tisto, kar je mlade v tako rosnih letih spravilo v objem tujine. Niham med tem, da bi zamahnil, češ da pojav sploh ni pomemben, in med očitki slabe vesti, povzru vsega pa se vpletajo vprašanja o narodni ogroženosti. Ali so naše šole (in tudi jaz kot učitelj) res tako neprimerne, da mladim ne ustrezajo? Ali bodo ti otroci in otroci njihovih otrok še ostali Slovenci? Morda se v pojavu zrcali le ljudska modrost, ki jo je lani ob podobni razpravi zapisala Jolka Milič: je sosedovo pišče zmeraj kaka? In vendar: s srednje šole jih vodi pot na tuje univerze (letos je ljubljanska univerza vpisala le nekako vsakega tretjega kandidata) in od tod bodo odšli s svojim znanjem prej v svet kot domov. Lahko tvegamo pri vsakem desetem mladeniču, da ga izgubimo?

Pojav postaja v zadnjem desetletju vse bolj pereč, čedalje več naših otrok je v avstrijskih, madžarskih in predvsem v italijanskih šolah. Najširše je pojav segel na Goriškem, kjer Novo Gorico in Gorico ločuje državna meja, ki poteka sredi ulice in po robu železniške proge. Letos so vpisani onstran meje 204 dijaki, nekako desetina vseh novogoriških srednješolcev, temu je treba dodati še tiste, ki obiskujejo tečaje za poklicno usposobljenost (ti v Italiji nadomeščajo naše poklicne šole), prištetih je treba še dijakke v tržaških šolah, nekaj jih je raztresenih tudi drugje, precej jih je na italijanskih visokih šolah. Glede na lansko leto jih je skoraj štirikrat več!

Žal je treba ugotoviti, da pojav bolj skrbi italijanske neofašiste kot pa matični narod, kajti zaradi teh dijakov na slovenskih šolah narašča število vpisanih, želijo pa si, da bi vsaj tako naglo upadalo kot na italijanskih šolah, saj drugače ne bo nikoli miru pred nadležno manjšino. Večji del javnosti tostran in onstran meje pa sprejema pojav kot sam po sebi razumljiv in jih ne vznemirja. Italijansko šolsko skrbništvo v Gorici je celo priskrbelo 7 milijonov lir za dodatni pouk italijanščine, ki je namenjen tem dijakom (katera naša šola je bila deležna takšne podpore za reševanje svoje specifične?), goriška občina je dosegla, da so za dijakke poenostavili formalnosti pri prehodu meje in še kakšno znamenje naklonjenosti bi lahko navedli, ki pa prizadetih nič ne stane, kajti ves denar za vsakega šolarja prihaja iz Rima. Več kot je dijakov, več ga je in manjši je strah, da se bo kakšna šola (in vse, kar predstavlja) ukinila.

Tu in tam pa se podatki uporabijo tudi zato, da se očita našim šolam nehumanost, manjša privlačnost programov itn. Vsi pa gredo molče mimo dejstva, da na novogoriških šolah pač ni prostora za vse kandidate določenih smeri, posebno natrpani so oddelki z »dekliškimi poklici« in tako se npr. dekleta, ki niso sprejeta na trgovsko, administrativno ali podobno usmeritev v Novi Gorici, vpišejo na podobno šolo v Gorici, raje kot bi hodila na kovinarsko ali lesno šolo v Novi Gorici ali se vozila kam bogu za hrbet.

Največ – 54 dijakov, se je letos vpisalo na Srednjo šolo za umetnost (z italijanskim učnim jezikom). Kdor pozna italijanske šole, ve, da so tu najnižja merila in najlažji program (manjši ugled

ima v Italiji le še učiteljšče), pri nas pa je skoraj nemogoče priti na takšno šolo, ki je le v Ljubljani. Preostali so vpisani na šole s slovenskim učnim jezikom. Največ (44) dijakov je na trgovski poklicni šoli, ki je letos odklonila precej kandidatov, sledi jim 21 dijakov na trgovskem tehniškem zavodu, ki je nekaj vmes med našo nekdanjo srednjo komercialno šolo in ekonomsko srednjo šolo (tudi tu je bilo v Novi Gorici letos precej odklonjenih). Enainvajset dijakin je se vpisalo tudi na učite-

Bog sonca in bog lune

ljišče, ki ga v Novi Gorici ni in bi se morale vpisati v Tolmin ali kam drugam. Preostalih 26 jih je na slovenski klasični gimnaziji, čeprav imamo tudi v Novi Gorici klasični oddelek gimnazije in letos ni bilo pretirane gneče pri vpisu, ima pa naša gimnazija sloves zahtevne šole.

Po teh podatkih sodeč so se vpisali na tiste šole, ki jih v Novi

Gorici ni ali pa imajo premalo mest. Izrabili so torej prednost obmejne lege in dejstvo, da jih šolanje v tujini ne stane nič več kot doma. Vsi pa tudi vemo za odgovor, kdo bo prej dobil službo, tisti z novogoriškim spričevalom ali z italijanskim. Drugo pa je ugibanje, kdo bo imel boljše znanje po končani šoli, vendar bo treba počakati podatke o uspešnosti v poklicu ali v nadaljnjem šolanju. Veliko pomembnejši pa bi bil seveda tisti razmislek, ki smo ga nakazali v uvodu – kaj pomeni za slovenski narod šolanje v tujini, če zajema desetino rodu.

Ni pa res, da se s temi vprašanji ne ukvarja nobena novogoriška šola, kot trdi Marjan Drobež v Primorskem dnevniku 15. oktobra t.l. Sociologinja Andrejka Prijon je za Srednjo družboslovno ekonomsko šolo, kjer dela, napravila že maja letos zanimivo raziskavo med dijaki, ki so bili lansko šolsko leto vpisani onstran meje. Res pa je, da so nekateri oblastni organi kar grdo gledali ravnatelja, ko je hotel

razloge smo že opozorili), še največ vpisanih pa prihaja s tistih območij, ki po tradiciji gravitirajo na Gorico, to je iz sosednjega mesta (lahko bi rekli sosednjih ulic) Nove Gorice in Goriških Brd. Pomembno je tudi, da učni uspeh v osnovni šoli ni značilen za skupino, zelo je razpršen, v povprečju pa so se vpisali nekoliko slabši učenci kot na naše srednje šole.

Analiza raziskave je pokazala, da dijaki pričakujejo od šol v Italiji zelo veliko, vsekakor so zanje privlačnejše kot pa naše šole. Največ jih meni, da je strokovna raven pouka višja kot pri nas, ker prinašajo novejša učna vsebina in so prilagojene evropskemu načinu življenja. Zanje je pomembno, da je pouk bolj organiziran, ker imajo boljše učila, ustrežnejši urnik, manj učencev v razredu. Med razlogi za vpis so na tretjem mestu napisali, da si želijo pridobiti znanje italijanščine. Enako pogosto je pričakovanje, da so odnosi med učitelji in učenci bolj sproščeni, dijaki trgovske šole pa so menili, da so v Italiji tudi boljši učitelji kot pri nas. Med odgovori, ki so jih dijaki sami dopisali, pa je zbuvalo pozornost mnenje, da je italijansko spričevalo več vredno kot domače. Utemeljena je ugotovitev avtorice, »da so na odločitev za šolanje v Gorici bolj vplivale prednosti in privlačnost šol v Italiji, kot pa slabosti šol v Novi Gorici«, pa naj se nekateri še tako trudijo, da bi to podtaknili kot bistvo vse problematike.

Vsi si želimo, da se bodo našim fantom in dekletom izpolnili prav vsa njihova pričakovanja in da ne bodo razočarani tudi nad šolo v Italiji.

Za nas pa je pomembno, da je strokovna javnost že neštetokrat opozarjala na probleme, ki jih je razkrila tudi ta »pilotska raziskava«, kot jo skromno imenuje avtorica. Vsi vemo, da na naših srednjih šolah, na novogoriških pa še posebej, manjkajo usmeritve, ki so privlačne za dekleta. Vsi vemo, da imamo pretevilčne razrede; to učitelja povsem onemogoča, da bi svoje delo opravljal tako, kot si želi in je verjetno tudi sposoben. Naš učitelj je tudi precej bolj obremenjen (in bistveno slabše plačan ter ima veliko manj socialnih pravic) kot njegov italijanski kolega. Precej revnejši je, kar zadeva učne pripomočke, učbenike in učila, ki jih ima na voljo, naše šole pa se z učno tehnologijo in opremljenostjo težko primerjajo z italijanskimi. Nenehno tudi opozarjamo, da imamo preobsežen predmetnik in da je učence tedensko preveč obremenjen. Prav tako tudi vsi vemo, kako težko je obiskovati pouk v popoldanski izmeni.

Kdo bi torej moral razvozlati ta klobuč problemov, ki pehajo otroke v šole onstran meje? Kdo lahko upravičeno obtožuje naše šole, da so krive za ta pojav? So to morda naše šole in njihovi učitelji ali morda šolske oblasti, naši poslanci v parlamentu, naši organi lokalne oblasti, ki niso rešili vprašanj, na katera so šolniki neštetokrat opozarjali.

ZOLTAN JAN

In končno: ustvarjamo in ustvarimo naj prijaznejšo šolo. Vprašam Vas: kako naj nezadovoljen učitelj ustvarja nekaj tako dobrega? Gotovo veste, da je to težko, in odgovorili boste, da bodo (in so že) normativi tako ali tako poenoteni za našo celotno mlado državo. Mislite, da bomo potem vsi zadovoljni? Prav gotovo ne, saj gre ob vsem tem v resnici za enakopravnost strok (priznajmo, da je tako, čeprav nekateri mislijo, da slavisti za svojo zabavo opravljajo množice korektur – večerni pogovor v Portorožu, 18. 9. 1991), in se bodo ob vsem tem porajala še mnoga pereča vprašanja – tudi zastojno delo.

Pa bomo vse to postorili, kot smo še zmeraj doslej, le prosimo Vas, razumite nas in nas podpirajte, da nam ne bo treba stavkati in izgubljati moči zaradi stvari, ki so razumljive in podprte z neštetimi resnicami. Skupaj ustvarjajmo in ustvarimo zadovoljnega učitelja v prijazni šoli! Mi smo pripravljeno to narediti – pa Vi?

MARIJANA ERI-BIRK

aktualno

NAŠ KOMENTAR

PAVEL ZGAGA

Prosveta ni osveta

Naša zdajšnja zgodovina se razlikuje od prejšnjih izkušenj in drugih obdobj, v katerih je sedanost po enakem večnem zakonu polzela v preteklost; razlikuje po tem, da je gostejša in da se odlikuje z nevsakdanje visoko specifično težo. Tektonski premiki, ki jih prinaša tak čas, ponavadi za daljše obdobje definirajo površino družbenega življenja. V tej nenavadni gostoti pa nastajajoče strategije prelomov pogosto ostajajo nertazvidne; ljudje se zato tolažijo z umislekom, ki se mu v časnarskem jeziku reče, da so »vse opcije še odprte«. S tem se praviloma tolažijo toliko bolj, kolikor manj moči imajo, da bi potegnili noge iz goste lepljive mase zgodovine.

Vsemu temu navkljub je pri nas iz dneva v dan očitnejše, da postajajo družbene dejavnosti – seveda: zdravstvo, šolstvo, kultura idr. – tista področja družbenega življenja, ki bodo plačala temeljni davek državnega osamosvajanja in družbenega preoblikovanja. Da bi tej tezi pritrili, se ni treba sklicevati ravno na tisto, kar se ponuja samo po sebi: oktobrske stavke, na primer. Takšen vidik lahko njeno ozadje celo zamegli: kakor da je vso zadevo mogoče prevaliti kar na vprašanje plač in delitve kolača, kot da gre le za neko temeljno človeško solidarnost (da, tudi to!) in politično voljo. Pred nedavnim se je neka učiteljska stavka menda končala tudi s tem, da jesensko listje v mestu ne bo pometeno kakor druga leta. (Kaj neki bodo k temu porekli komunalci?) Usodo svojega individualnega standarda in ambicij lahko zdajšnji učitelj gotovo učinkovito obrne, če preprosto zapusti poklic, za katerega ga vsi tolažijo, da je nadvse časten (če že ni dobro plačan), in si raje izbere čisto ta zaresni poklic častnika. Tu so danes »vse opcije odprte«.

Vendar nam res ne gre zgolj za te individualne – in tedaj nekam naključne – usode, pri katerih je videti, kot da se vse konča že kar s tem, da so tistim, ki so stali v vrsti pred nami, kakor v kakšni Vorančevi zgodbi rezali večje kose. Če pa zajamemo zrak in se s te površinske poti potopimo v godljo pod njo, se naš problem dokaj zamota. Vprašanje plače najprej zaplete neko posebno občutje, ki si ga bom dovolil sentimentalno označiti kot **travmo strokovnih ambicij**. Če si v tisti dolgi vrsti, ki ji sociologi pravijo družbena delitev dela (in na koncu katere delijo tanjša ali debelejša kosa pogače), zasedel nesrečno mesto, sicer lahko zahtevaš večjo plačo (in jo morda celo dobiš). Če pa zahtevaš razmere, v katerih bo moč realizirati visoka gesla o pedagoški ustvarjalnosti in častnem delu, bodo za delilnim okencem zarohneli, da Oliver Twist spet zahteva preveč.

Zdaj te, zdaj one dejavnosti so v človeški zgodovini ponujale posebne možnosti za strokovni razvoj in uspešnost. Industrijska revolucija je ta privilegij naklonila železničarjem (to učinkuje danes kar malo cinično), pisarji državnih uprav so ga uživali pravzaprav zmeraj, učitelji le redko. Naša gosta sedanost ga namenja junakom osamosvajanja. V časih, ko je videti, da je nacionalni obstoj odvisen od protitankovskih projektilov, terenskih vozil ali pa le novih dnevnikov, bo morda celo najbolj predan učitelj materne jezika svojo željo po novih zvezkih klasičkov nacionalne kulture na polici šolske knjižnice boleče začutil kot potencialno bogokletnost.

Jamranje, da »v teh časih pač ne moremo biti mi na vrsti« in da se »več ni dalo iztržiti«, je sprenevedanje. Različni vrednostni položaji različnih dejavnosti so pač odvisni od različne moči, ki se osredotoča v vrhovih njihove družbene organiziranosti. Ta pa ni zgolj funkcija samovolje; v pluralni družbi še zlasti ne. Dolgoročno je predvsem vprašanje **koncepta**, jasnega programa. Kriza, ki jo trenutno doživljajo kar vse slovenske družbene dejavnosti, je utemeljena predvsem v tem, da nimajo skoraj nikakršnega koncepta.

Če sistemu, kakršnega predstavlja šolstvo (kultura, zdravstvo...), manjka zasnova, tedaj sklicevanje na stroko nič ne pomaga. Takšno zanašanje bi bilo le znamenje politične nekompetentnosti. Dileme in alternative, do katerih se je stroka dokopala, je treba vendar **spraviti v polje javnosti**, v diskusijo, oklevanje pa nadomestiti z iskanjem odločitve. Ob vprašanjih podaljšanja obvezne šole, nove mature, vpisa na univerzo itn. stroka sama nikoli ne more napraviti tistega, za kar je potrebna **politična odločitev**: ne more prevzeti odgovornosti za socialne učinke, ne more uporabiti sredstev moči. Ima le argumente in alternative. Brez nacionalne politične zasnove to ne zadošča niti za – osveto.

Pismo mojemu ministru

Gospod Vencelj, verjemite, da je Vašo zamisel o razglasitvi leta humanizma, leta boljše, prijaznejše šole, celotna armada učiteljev, ki stojijo za Vami, sprejela izredno dobro. Verjemite, da kljub vsem zgodam in nezgodam, ki nas zadevajo, v učiteljih še nista ugasnila navdušenje in idealizem, ki ju že po naravi (tudi z izbiro poklica!) nosimo s seboj in ju zunanji svet že premnogokrat enači z norostjo.

Verjemite pa, da nam ob tem, ko se moramo namesto za bolj kakovostno stroko bojevati za večji kos kruha, za vsak tolar, ki podpira vzdrževanje naših stavb, za vsak liter olja, ki bo grel naše otroke, zmanjkuje moči. Prizadevamo si za financiranje interesnih dejavnosti. Menite, da ob zvišanih normativih zaito, da bi lahko še več delali? – Ne. Zato ker kljub vsemu naših otrok nočemo prepustiti ulici. Te in še mnoge prav banalne stvari ostajajo osrednje teme pogovorov v zbornicah. Namesto da bi govorili o stroki nas skrbi denar, denar, denar...

pogledi

Pred letom dni sta dve slovenski gimnaziji: Gimnazija Bežigrad v Ljubljani in II. gimnazija Maribor začeli pripravljati dijake za mednarodno matura (od tu naprej MM).

Že lani smo poročali, da si MM pridobijo učenci, ki pri nas v angleškem jeziku opravijo pisno preskušnjo iz šestih predmetov in stournega predmeta teorije spoznavanja, ki pripravijo seminarso nalogo pri enem izmed predmetov in sodelujejo v interesnih dejavnostih. Šola pošlje pisne izdelke in magnetofonske trakove (preverjanje znanja slovenskega jezika in svetovne književnosti) ocenjevalni komisiji v Cardiffu, Anglija. Spričevala imajo mednarodno veljavnost in ugled ter odpirajo maturantom vrata večine svetovnih univerz.

Povezovanka med administrativnim centrom v Ženevi in izpitnim centrom v Cardiffu, med profesorji in drugimi šolami z MM je profesorica angleškega jezika Barbara Gostiša. To zelo razvejeno delo ji omogoča, da spozna delo drugih. Pri tem vidi, da moramo biti zelo natančni in imeti strožji red, kot smo ga vajeni. Z delom je zadovoljna, saj so ji vsi pripravljeni pomagati. Kot ena izmed dveh učiteljic angleškega jezika je prevzela nalogo, da išče učno gradivo. Ker nimajo učbenika, morajo sami ustvariti seznam učne literature, ga spreminjati in dopolnjevati. Delo se ji zdi prijetno in zanimivo, saj se s kolegico, s katero uči v obeh razredih, odlično dopolnjujeta.

Po pogovoru z ljubljanskimi udeleženci tega projekta navajam nekaj skupnih ugotovitev:

Delo je za učitelje in učence zelo zahtevno. Posebno lani so morali učitelji veliko študirati po tujih metodikah in utrjevati svoje znanje angleščine. Pripravljati so se morali po novem, saj se programi in metode bistveno razlikujejo od naših. Ker se učitelji zavajajo velike odgovornosti, so negotovi in zaskrbljeni zaradi končnih izidov. Prav zato obremenjujejo učence mogoče bolj, kot bi bilo treba. Ti so skoraj po ves dan v šoli in tudi o njihovi prihodnosti je še veliko vprašanj brez odgovorov.

Vendar pa nobenemu učencu in učitelju ni žal, da je sprejel izziv. Novi pouk je prijeten, razgiban, ustvarjalen, zanimiv, saj je zasnovan problemsko in temelji na čim bolj intenzivnem miselnem delu učencev.

Učitelj ni spraševalec, temveč mentor in sodelavec, zato se večajo sproščenost, spoštovanje in obojestranska motivacija. V učni

Učenci imajo na teden pet ur pouka slovenskega jezika in književnosti. Učenje in matura potekata v maternem jeziku.

Program MM zajema manj del (15 do 20 v dveh letih), vendar so ta obdelana zelo podrobno.

Merila za ustno ocenjevanje so zelo natančno predpisana, pri vsakem ocenjevanju upoštevam uporabo jezika, kakovost in izražanje idej, razumevanje celotne snovi itn. Tudi načini preverjanja znanja so zelo raznoliki, od ocenjevanja dramskih vlog, mimo poglobljenih razprav do natančnih literarnih analiz in samostojnih govornih nastopov.

Končna maturitetna ocena sestoji iz 30 odstotkov moje ocene in 70 odstotkov ocene zunanjega spraševalca. Trudimo se, da bi to delo prevzel dr. Miran Hladnik s Filozofske fakultete.

Prvi pogoj za delo je dobro poznavanje literarne teorije in obvladovanje pisanja esejev – za te veljajo stroga pravila – navedba uvodne teze, dialektičnost argumentov, jasno izražen dosežek na koncu itn.

Učenci morajo napisati tudi po dve seminarski nalogi iz svetovne književnosti, oceni pa ju zunanji spraševalec.

Lahko rečem, da pomeni vse to izredno obremenitev, vendar tudi veliko zadovoljstvo. Delo poteka tako, da učenci »sami odkrivajo«, kar jih motivira, hkrati pa sprošča in zadovoljuje.

DENISE (Tako kot v ameriških in angleških šolah tokrat tudi pri nas dijaki kličejo profesorico kar po imenu), po rodu Škotinja, sicer pa profesorica angleškega jezika:

Sem mednarodna učiteljica in lahko rečem, da delam stodeset-

DAN NA ŠOLI Z MEDNARODNO MATURO

Pogum za korak v neznano

Tu v Sloveniji je učitelj glavni, učenci so pod pritiskom strogih preskusov znanja in ne znajo misliti po svoje. Pri MM postanejo bolj odprti, samostojni, komunikativni ter spoznajo svoje najšibkejšje in najmočnejše točke.

CVETKA SOKOLOV, profesorica nemškega jezika:

Z novim programom sem izredno zadovoljna in uživam, ker je delo zanimivo. Obdelamo precej več snovi kot v navadnem programu. Tudi težave so. Ena je poprejšnje znanje, ki je zelo različno. Potrebovala bi več ur, a so dijaki zelo na tesnem s časom. Tudi sama sem zaradi različnih programov, ki jih učim na šoli, preobremenjena. Imam 23 ur pouka na teden (takšno usodo delim letos z večino kolegov, ki poučujejo v MM), kar presega predpisano obveznost, ki velja za srednješolskega učitelja v navadnem gimnazijskem programu. Ker je delo v oddelkih MM precej bolj naporno, bi pričakovala manjšo obveznost ali vsaj večje plačilo.

Poleg učencev, ki se pripravljajo na mednarodni izpit iz nemškega jezika, učim tudi tiste iz oddelkov MM, ki se v nemščini izpolnjujejo fakultativno. Na naši šoli učencev ne pripravljamo na mednarodni izpit iz francoščine. Tisti, ki so se ob vpisu v srednjo šolo odločili za ta jezik, obiskujejo fakultativni pouk francoščine. Poučuje ga kolegica z naše šole, profesorica Kitty Zalokar.

MM – kakovostna priprava za študij na univerzi

Mag. BRANE KODERMAN, profesor psihologije in socialne antropologije:

V začetku smo bili precej prestrašeni zaradi odgovornosti, ki smo jo sprejeli z neznanim projektom, saj znanje preverjamo sproti le interno ter bomo šele po dveh letih pokazali, kaj smo naučili. Sicer pa je zame to delo koristno, saj se moram sproti preverjati. Sliši se malce samo-

všečno, vendar vidim, da delam kar najbolj temeljito in kakovostno.

Učence psihologija in socialna antropologija zelo zanimata, predvsem ker obravnavamo snov problemsko.

Mednarodna matura je tudi vzgoja človeka za odnose. Ne zahteva, da me otroci spoštujejo, ker sem njihov profesor; spoštovali me bodo, če bodo spoznali, da znam.

Sicer pa sta največ vredni sestavini pri tem projektu eksterno preverjanje in analitična obravnavna znanosti, ne pa dozdašnja eklektična. Tako lahko trdim, da je MM kakovostna priprava za študij na univerzi. Res pa je, da so učenci z domačimi nalogami, ki so temelj za razgibane, ustvarjalne pogovore v šoli, občasno dokaj obremenjeni in se včasih zaradi tega pritožujejo.

RUDI KOTNIK, profesor filozofije:

V tem programu sem začel poučevati šele to šolsko leto, zato nimam veliko izkušenj. Kolikor pa jih imam, se ujemajo s predvidevanji in lahko potrdim to, kar sem mislil in povedal pred letom in pol. Vidi pa se, kje bodo problemi. Naj omenim le tri:

– skupaj z učenci bomo morali najti uspešno pot, da prevladamo razlike med kontinentalnim konceptom dela, se pravi vsebino (to je v MM redkost), in anglosaško obliko preverjanja na izpitih,

– učenci večinoma nimajo izkušenj s pisanjem esejev po merilih, kakršne zahteva standard MM, zato bomo morali to vaditi (tudi individualno), če hočemo, da bodo po dveh letih to stopno obvladali,

– zaradi razlik med učenci bo ves čas treba iskati ustrezen diferenciran prijem. Ne bi se mi smelo zgoditi, da bi nekatere, ki pričakujejo več, destimuliral ter da bi druge prikrajšal za podrobnejše delo z elementarnejšimi vprašanji, ki ga potrebujejo.

Ob slednjem se spominjam izjave nekoga, ki je rekel, da nam bo lahko, ker bomo imeli najspo-

sobnejše – morali pa bi biti sposobni pripraviti za MM tudi povprečne. Pravi izziv bo šele to, zlasti če premislimo, da je MM v svetu predvidena kot sito za vstop na univerzo in bi jo torej morala biti sposobna opraviti večina naših srednješolcev. Seveda ne v angleščini.

MM – strah in izziv

Mag. TONČKA POŽEK-NOVAK, profesorica kemije:

V programu MM se učenci lahko odločajo za višjo ali nižjo raven pouka. Večina je vpisala kemijo na višji ravni, ki je smiselno nadaljevanje in poglobitev našega nacionalnega programa. Bistveno pri pouku je razumevanje temeljnih pojmov, dejstev in od-

Ker so ti učenci dokaj zreli zelo vedoželjni, bodo odlično pripravljeni za študij naravoslovnih in biotehničnih ved ter medicine. Imamo dobro opremljen prostor, kemikalije in ustrezno literaturo.

Temeljno znanje podajamo v slovenščini, povzemem v angleščini, v njej pa tudi rešujemo probleme.

Izkušnje iz tega pouka prinašam v razrede z nacionalnim programom, kolikor je pač mogoče. Zelo rada učim po novem, tako lahko razvijam in poglobljam metodološko znanje, ki se ga dobila pri študiju na katedri metodologije kemijskega izobraževanja v Ljubljani. In slovenska metodologija kemijskega izobraževanja je na svetovni ravni. MM pa je strah in izziv!

ANDREJ LOBNIK, profesor fizike:

Sproščeno in razgibano (3. razred)

nosov med njimi in problemska obravnavna snovi. Prav ta nova metoda učencem razvija motivacijo, ki so jo že prinesli s seboj.

Ta program se mi zdi tudi izredno vzgojen, saj je v njem učenec res subjekt vzgojno-izobraževalnega procesa. Učitelj in učenec se skupaj učita, skupaj raziskujeta, ob koncu programa pa zunanji spraševalec preveri izid tega skupnega dela.

O tem, kakšen naj bi bil pouk fizike, sem že dobil neki vtis, nam pa ga še o znanju učencev. Opazil sem, da se program pouka ne ujema popolnoma z vsebino izpitnega gradiva. Vem, da pri maturi dijaki ne bodo imeli težav pri vajah z obkrožanjem pri računskem delu. Skrbim za drugi del, ko bodo morali vprašanja odgovarjati opisno. Vem še, koliko moramo pri uč-

PROBLEMATIKA NOVIH VSEBIN POUKA ZGODOVINE V ŠOLAH V SLOVENIJI

Resnica v zrcalu preteklosti

Univerzitetni profesorji in predavatelji za zgodovino, ki skušajo v svojih izvajanjih poudariti gospodarske, družbene in življenjske vidike preteklosti, opazajo v študentskem znanju vrzeli, ki jih prejšnji šolski pouk ni zmožal premestiti. Da bi izboljšali učinek šolske zgodovine, smo se v sklopu Zveze zgodovinskih društev Slovenije neprofesionalno lotili predloga vsebinskih reform pri pouku zgodovine.

Cilj pouka zgodovine je, da nauči dijaka razumeti sodobni svet in ob dojemanju vzročnosti dogajanja samostojno, kritično presoditi dogodke, procese in strukture časa, v katerem živi. Zgodovina je bistvena za vzgojo in splošno izobrazbo. Objektivno in trezno naj bi nas ozaveščala glede naše narodne identitete in nam omogočila, da bi znali razumeti in ceniti same sebe brez skonstruiranih mitov in poveljevanj naše vloge v starejših obdobjih. Na vsakem koraku naše preteklosti naj bi nam omogočila, da bi se kot posamezniki, kot jezikovna ali kot narodnostna skupnost našli tudi v širšem časovnem in prostorskem okviru. Taka zgodovina je bistvenega pomena zlasti za ozaveščanje in vzgojo samozavedi manj številnih narodnostnih skupnosti.

Naštete naloge dajejo zgodovini v šoli nepogrešljiv pomen, ki pa mu resnični položaj tega predmeta v šoli v Sloveniji ne ustreza. Za tako stanje je več razlogov. Na eni strani gre za nemotiviranost pedagoških delavcev v Sloveniji na sploh. Ta je posledica načrtnega krnjenja družbenega ugleda pedagogov na vseh stopnjah po letu 1945. Intelektualci in njihovi vzgojitelji so bili v tem obdobju nezaželeni po načelu, da so neuki pač vodljiviji od tistih, ki razmišljajo s svojo glavo. Materialna plat poklica – beri slabe plače – pa je imela (in ima še) za posledico dolgoletno negativno selekcijo učiteljev v Sloveniji. Kakovost pouka je v takih razmerah odvisna od osebnih pobud in navdušenja posameznih učiteljev, to pa, gledano celostno, ni rešitev za kakovostno šolstvo.

Ob opisanem splošnem stanju pa je predmet zgodovina v šolah v Sloveniji še dodatno šikaniran. Priče smo pojavu, da sorodne stroke robkajo prostor zgodovine in jo porivajo v vlogo obrobne predmeta. V tem pogledu je do zgodovine zelo agresivno družboslovje. Soroden pojav je sicer viden tudi v zahodnem svetu, vendar pa je za majhen narod tak razvoj lahko usoden.

Predmet zgodovina je pri nas že vse predolgo zastarelo zastavljen, politični zgodovinski faktografiji daje prednost pred gospodarsko, družbeno, življenjskoproblemsko predstavitvijo preteklo-

sti. Pereča pomanjkljivost predmeta je tudi v časovni razvrstitvi snovi: »slavni« idealizirani bližnji preteklosti namenja nesorazmerno veliko prostora. Ideološki naboj, črno-bele subjektivne resnice in pretirana sociologizacija so do pred kratkim »štrleli« iz premnogih zgodovinskih razlag. Vsi ti razlogi, pa tudi razhajanja snovi z vsakdanjimi spoznanji, ki jih dijak pridobi po televiziji ali kako drugače, povzročajo nepriljubljenost šolske zgodovine.

Zavest, da je treba v vsebini pouka zgodovine marsikaj spreminiti, ni nova. Nekateri prizadevni strokovnjaki, kot npr. profesor akad. dr. Bogo Grafenauer in dr. Peter Vodopivec so se tem vprašanjem posvečali že v sedemdesetih letih ob tedanji reformi šolskega sistema. Nova ponudba zgodovinarjev naj bi bila takole: težišče zgodovine naj bi prešlo na zgodovino sveta; dogodki naše zgodovine naj bi se obravnavali zlasti tedaj, kadar so vzorci za značilne zgodovinske procese. Zgodovinski pouk naj ne bi temeljil na podajanju politične zgodovine, temveč celotne zgodovine človekovega bivanja v prostoru.*

Ob potrebi po vsebinski prevetritvi programov pa je posebno v zadnjem času postalo jasno, da se bo poslej treba tudi dosledno zavzeti za čim objektivnejšo podobo preteklosti, ocenam s pozitivnim ali negativnim predznakom pa se bo treba odpovedati. Kako hitro nas lahko glede tega zanese, naj ponazorim s primerom, da je npr. »osvoboditev« nekaterih istrskih krajev po jugoslovanski armadi leta 1945 z italijanskega gledišča interpretirana kot »okupacija« prav teh krajev. Družbene, gospodarske in politične spremembe, ki smo jim priča v svetovnem kot v ožjem domačem okviru, nas silijo k popravkom vrste dozdašnjih sodb o preteklih zgodovinskih pojavih. V šolskih razlagah bo treba črtati vrsto pejorativnih pridevkov, ki so npr. spremljali izraz kapitalizem; odpovedati se bo treba poveljujočim zvzdevkom ob pojmih npr. komunizem, revolucija. Te in tovrstne pojave in dogodke bo treba podajati bistveno bolj opisno in pri tem izhajati iz življenja tseh tedanjih ljudi. Taka zgodovina bo lahko poučna in vzgojna, saj bo podajala trajne resnice in pokazala na večne življenjske vrednote.

Nova izbira tem

Zgodovini bo poleg objektivizacije in prenosa težišča obravnavne na svet v preteklosti vrnila priljubljenost tudi nova izbira tem. Zdajšnji svet in čas postavlja pred dijaka vrsto dilem in problemov. Zgodovino bi mu lahko približali tako, da bi obravna-

Skupaj do konca (4. razred)

program sô zajete tudi humanostne dejavnosti, s čimer dobiva otrok večjo možnost za celosten razvoj svoje osebnosti.

Vsak učitelj, ki dela v MM, prenaša nove metode v druge razrede. Tu pa je že del odgovora na vprašanje: Kdo bo ustvarjal novo, boljšo šolo. In še korak naprej: Kako se bo spreminjal ves izobraževalni sistem pri nas, tudi univerza.

Sicer pa so o svojem delu in izkušnjah z MM moji sogovorniki povedali tole:

SONJA ČOKL, profesorica slovenskega jezika:

odstotno. Rada imam Slovenijo in rada imam otroke. Iz Britanije imam dosti izkušenj in sem lani tu veliko sodelovala pri pripravi za MM. Slovenija potrebuje to novost. Žal pa moram reči, da organizacija ni najboljša.

Med letošnjim in lanskim letom je velika razlika. Lani je bilo vse novo. Učenci so bili negotovi, saj niso vedeli, kaj pričakujemo od njih. Živeli so pod pritiskom, da so bili izbrani med najboljšimi v Sloveniji. Od dvajsetih učencev smo izgubili dva, a spet dobili dva nova. Letos je lažje, čeprav bi potrebovali več prostora.

DAN NA ŠOLI Z MEDNARODNO MATURO

Pogum za korak v neznano

nju iti v globino, koliko pa bi morali poenostavljati. Morda sem prezahteven in učence preveč obremenjujem.

Vsekakor so za novi način učenja dijaki zelo motivirani. Zakaj? V nacionalnem programu vodimo dijake od prvega do četrtega letnika z enako metodiko in enako obremenitvijo dvanajstih predmetov. Dajemo preveč informacij, mlad človek pa zato ne more ustvarjalno delati. Učenci se istega načina naveličajo. Zato je verjetno v zadnjem letniku toliko neopravičenih izostankov.

Pri MM je sistem dela v zadnjih dveh letih drugačen. Izbirnost predmetov in ustvarjalno sodelovanje med učencem in učiteljem sta za učenje in napredovanje prav gotovo spodbudna.

Težava je tuji jezik. V letošnjem tretjem razredu veliko govorimo v angleščini, v četrtem pa se zatika.

Žal po opravljeni maturi kakih statističnih ugotovitev ne bomo mogli dobiti, ker sta skupini po 20 učencev za to premajhni. Skratka, vem, da me še čakajo presenečenja.

Skozi program potujemo skupaj

Mag. **ALEŠ SOJAR**, profesor biologije:

Naš nacionalni program ni v redu, zato uživam, ko delam po mednarodnem. Opira je angleščina. Lanski tretješolci so znali manj, kot smo upali. To pomeni, da znajo samo šolsko angleščino. Tudi naši učitelji imajo z njo težave. Sicer pa pri naravoslovnih predmetih nimamo težav. Naši kabineti so bolj opremljeni kot recimo devinski ali oksfordski.

Težave pri biologiji povzročajo pomanjkanje literature; naše je malo in še ta ni najbolj ustrezna. Zaradi končnega ocenjevanja smo vsi negotovi, vendar velja pravilo, da kadar je ocena dvomljiva, se zmeraj nagne v učenčevo korist.

Obstaja pa klasična administrativno-birokratska težava, namreč, še zdaj ne vemo, kakšen bo za učence z MM vpis na našo univerzo. Najboljše bi bilo, da bi

jih sprejemali po merilih za dijake, ki pridejo iz tujine.

Učitelji ocenjujemo učence interno, in to po zelo natančno določenih merilih, ter prispevamo dvajset odstotkov h končni oceni. Pri biologiji ocenjujemo delo pri vajah, poročila in sodelovanje pri pouku.

Naše konference so zanimive, lahko bi rekel idealne, saj vsakega učenca obravnavamo vsi profesorji, tako da dobimo res celostno podobo o njem.

Dijaki z MM sicer garajo, v pomoč pa jim je, da potujemo skozi program skupaj.

DARKA HVAŠTJA, profesorica matematike:

Matematika v angleških šolah je precej drugačna kot v naših: pri nas je program predvsem teoretičen, tam pa praktičen. Tako šele iščem pravi način razlage. Zahtevnost njihovih nalog pa je povečini takšna kot v naših naravoslovnih šolah.

Učiti za MM je zelo prijetno, ker odpade vse, kar je v šoli sicer zoprno, to je sprotno preverjanje znanja in ocenjevanje. Kot učitelj pa čutim veliko odgovornost za uspeh pri maturi. Učenci veliko znajo, a niso kakšni posebni talenti. Sicer pa je uspeh pri matematiki večinoma odvisen od priprave in vztrajnosti.

Novi tip vaj iz tega programa vpeljuje v druge razrede in to pouk zelo osvežuje.

Prof. **FEODORA LUŽO-VEC**, razredničarka četrtega razreda, je o svojih učencih povedala, da se je zelo navezala nanje in jim povsem zaupa, zato tudi ne nosijo opravičil za izostanke. Sicer pa vedo, da izostajanje škoduje njim samim.

Prof. **BOJANA DVOŘAK**, razredničarka tretjega razreda, doživlja svoje učence kot zelo neposredne, odkrite, kritične in tudi samokritične, med seboj pa tudi kolegalne, saj so takoj pomagali sošolcem, ki so prišli z manjšim znanjem. Zdaj pripravljajo skupaj s profesorji »spoznavni vikend«.

V MM imajo po tri ure na teden namenjene tudi posebnim de-

javnostim: CAS (creativity, action, service). Celoten načrt je delo profesorice Lužovec, tej se bo kmalu pridružila profesorica Dvořakova. Profesorici sta tudi razložili, kaj je CAS.

To so tri dejavnosti: kulturna, športna in socialna, vse pa so povezane. Vsaka naj bi bila nevtrijno socialno obarvana. Če na primer otrok igra inštrument, naj priredi koncert, da ima tudi okoli kaj od tega. Športne dejavnosti zajemajo tudi ogled športnih tekem in pogovor o kulturnem vedenju med tekmo.

Ustvarjalne dejavnosti dodobra zaživijo v koledžu, kjer so otroci ves dan. Pri nas jih prilagajamo razmeram, saj so učenci zelo zaposleni. Obiskujejo gledališke predstave in se o njih kritično pogovarjajo, hodijo v glasbeno in plesno šolo, dopisujejo si z drugimi šolami z MM. Učenci imajo svoj band, ki jih še bolj druži, to pa je tudi temeljni namen teh dejavnosti.

Socialne dejavnosti so na prvi pogled nekaj nenavadnega, saj je našim otrokom že nerodno, če morajo pokazati vljudnost. To zavrtost bi radi odpravili. Na Zahodu so te stvari samoumevne. Otroci gredo zgodaj od doma in kmalu postanejo samostojni, življenje pa jih sili, da se vživljajo in vraščajo v okolje ter pomagajo drug drugemu.

Pazimo, da otrok v nič ne silimo. Izbirajo si dejavnosti, ki so jim všeč. Iz izkušenj vemo, da te dejavnosti otroka »potegnejo« za seboj. Tako smo v Devinu videli fanta, ki sta se popolnoma sproščeno igrala z otrokom z Downovim sindromom. Na Dunaju sta dve dekleti pomagali v kuhinji za brezdomce, najprej po dolžnosti, potem pa iz veselja.

Za socialno delo jih motiviramo z mislijo, naj bi se vsak zdrav človek čutil dolžnega, da pomaga bolnim in pomoči potrebnim. Delamo z gluhi in slepimi. Zdaj navezujemo stike z ostarelimi za Bežigradom; z njimi imamo skupne terapije, kot so branje, nastopanje, praznovanje. V Mariboru ima vsak dijak svojega starejšega varovanca, nam pa se zdi to prevelika odgovornost že zaradi morebitne varovančeve smrti. Iščejo stike

z upokojenimi profesorji angleščine in zdravniki, s katerimi bi se pogovarjali naši dijaki. Mislimo tudi na stike s paraplegiki. Najbolj pa je zaživel povezovanje z vrtcem v bližini. Naši dijaki učijo otroke angleščino, seveda samo po nekaj besed v povezavi z vsakdanjim življenjem, v vrtcu vodijo plesno skupino, naravoslovne dejavnosti, skupaj telovadajo, hodijo v živalski vrt in podobno.

Športna vzgoja je dejavnost, ki ima v svetu v programu MM širši pomen kot sicer. O tem poroča profesor **STOJAN SEDLAR**:

Program sem pripravil sam. Upoštevati moram, da so v Britaniji in Italiji drugačni športi kot pri nas. Želim, da je športna vzgoja za te učence sprostivna dejavnost, saj so po ves dan v šoli. Imajo je tri ure na teden. Posebno ko je blok ura (dve uri skupaj), je delo prijetno in sproščeno. Nekaj programa je obveznega, to so kondicijske vaje, sicer pa se ravnam po njihovih željah. Pri mojih urah je ves razred skupaj, v četrtem razredu deset fantov in deset deklet, v tretjem pa osem fantov in dvanajst deklet. Zanimivo je, da ni težav, ko morajo dekleta sodelovati v fantovskem programu in nasprotno.

Pri delu s temi otroki uživam. Ugodnost je že v tem, da jih je v telovadnici samo dvajset namesto petinštirideset, to pa se zgodi, ko imam fante skupaj iz dveh razredov. Učenci obiskujejo fitness klub, imamo pa tudi plesne vaje, to pa daje našemu predmetu poseben mik.

Skupini sta zanimivi, ker so v njih otroci iz raznih krajev Slovenije; posebno so dobrodošli zunajmestni, ki prinesejo v skupino (razred) ugodno ozračje. Z dijaki tudi sam veliko igram, zato je zelo naravno, da me nekateri tikajo; moja avtoriteta pri tem res ne trpi.

Generacija, ki prebija led

TRETJI RAZRED MM

Sami živahni obrazi, ki se po začetni zadregi takoj sprostijo v vselem smehu. Pol jih je Ljubljancanov, pol pa Primorcev, Gorenjcev in Belokranjcev.

Najprej so mi pojasnili, kako so se odločili za MM:

Andreja iz Sežane: Slišala sem za devinsko šolo. Iz razreda smo se prijavili trije. Poskusila sem in uspela.

Tina iz Nove Gorice: Devin sem že poznala. Mene pa na šoli niso podpirali, še odsvetovali so mi, razen psihologinje. Takole po šolah še prevladuje strah pred novim. Zdaj mi ni žal, da sem se tako odločila.

Grega iz Ljubljane: Všeč mi je sprememba. Imel sem stike z Devinom in zvedel dovolj zanimivega. Ta izziv sem rad sprejel.

Ceprav delajo po novem komaj dober mesec, že lahko primerjajo prejšnji in zdajšnji pouk.

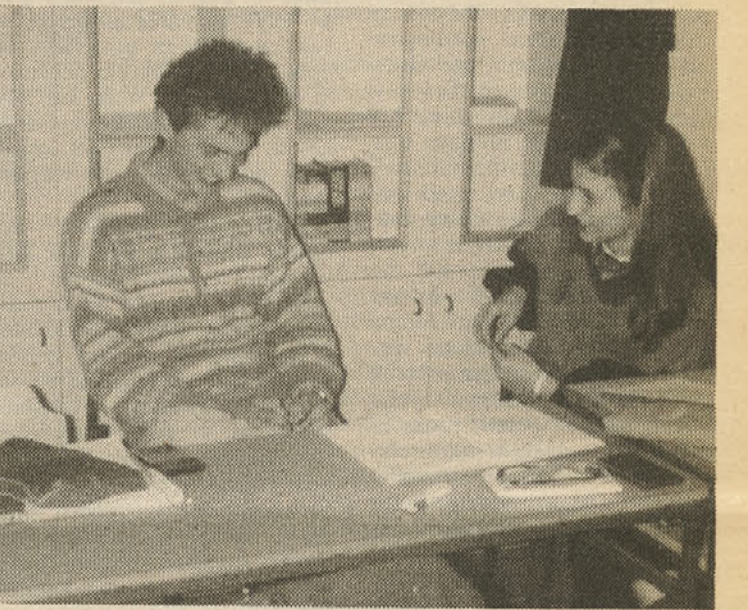
Mitja iz Divače: Tu so novi obrazi, vse je bolj sproščeno, med nami in profesorji je več zupanja. Pouk poteka bolj zgoš-

na MM pozabijo; če pa bi se radi čim več naučili ob resnem, zanimivem delu, potem naj se odločijo za MM.

Matic iz Domžal: Program MM pospešuje dozorevanje osebnosti. Vsak dan se srečujemo z novimi problemi; smo pač generacija, ki prebija led. Prav je, da se slovenska kakovost pokaže tudi zunaj.

Krešimir iz Črnomlja: Ta program najbolj pripravlja na univerzitetni študij. V nacionalnem programu je preveč nakopičenih podatkov, tu pa je pomembno razvijanje mišljenja, to, kar dela študij res študij.

Ana iz Loga pri Brezovici: Ta program je primeren za tiste, ki živijo blizu šole. Mi vozači pa imamo težave. Mladinski dom, ki nam je sicer na voljo, je predrag. Ker pouk traja praktično ves dan, večkrat ne morem do-

Ne spravljal me v zadrego! (4. razred) Vse fotografije: Dražen Frua

čeno, ni več kampanjskega učenja, vemo, da se učimo zase.

Tanja iz Trčiča: Prvi vtisi so zelo dobri. Tu je manj predmetov in zato se laže poglobiš v tistega, ki te zanima. Profesorji so strokovno na višini. Pri biologiji in kemiji je polovico ur praktičnih vaj namesto suhoparnih predavanj in zapisovanja po nareku.

Zanima me, kaj menijo o tikanju med njimi in profesorji.

Katja iz Ajdovščine: Tikanje še ni temelj za dobre odnose. Učitelj mora obdržati avtoriteto.

Rok iz Ljubljane: Z Vi izkazuje profesorju spoštovanje. Težko bi ga tikal. Bolje pa se počutim, če me on tika, ne pa vika.

Povedali so, da jim povzročajo največ preglavic neustrezen urnik, pomanjkanje knjig in še premajhna izbira predmetov.

Ne vedo še, kako bo s stipendiranjem, če bodo hoteli študirati na kakšni tuji univerzi, upajo pa, da bo tujina pomagala »državici v razvoj«.

Na vprašanje o prihodnjih poklicih so zatrdili, da nikakor ne bi postali profesorji, vojniki in duhovniki, nekaj jih odgovor še išče, drugi pa se že vidijo kot koristni znanstveniki, ekonomisti, časnikarji, naravoslovci, socialni antropologi, eden pa ima večji razpon želja: izbral si bo nekaj od naravoslovja do prava ali pa še kaj vmes. Vsi želijo, da bi bilo njihovo delo ustvarjalno.

ČETRTI RAZRED MM

Moji najbolj zadržani in resni sogovorniki so bili dijaki četrtega razreda. Skrbi jih nadaljnji študij. Za Filozofsko fakulteto pravijo, da je ideološko obremenjena, za študij na medicini jim ni jasno, kaj bo s sprejemnimi izpiti; dvomijo, da bodo dobili stipendijo za študij v tujini, pa tudi od tujine ne pričakujejo pomoči. Če bi jih mlajši dijaki vprašali o študiju za MM, bi rekli:

Helena iz Ponikev pri Stanjelu: Če jim je cilj, da gredo skozi srednjo šolo čim laže, potem naj

mov na kosilo. Taka organizacija res ni najboljša. Rešitev za druge generacije bi bil slovenski koledž.

Ravnatelj, prof. **JANEZ ŠUŠTARŠIČ**, pa je takole pojasnil, kaj ga je vodilo pri odločitvi za MM:

Pobuda je prišla od zunaj. Ravnatelj devinske šole je opazil, da so mariborski in naši dijaki zelo kakovostni. Leta 1987 sva bila z mariborskim ravnateljem na Dunaju na slovesnosti šol z MM. Takrat se je porodila zamisel, da bi Slovenija postala članica mednarodnega združenja, s tem da bi na naše gimnazije vpeljali MM. To je bil za nas izziv, za katerega se ni bilo težko navdušiti in odločiti, saj so nadzorovanje in primerjanje znanja, eksterno ocenjevanje in katalogi znanja – prepričljive vrednote.

Tako smo prva dežela nekdanjega socialističnega bloka, ki je sprejela to novost. Po svetu je MM povsod upoštevana in v zadnjem času vedno bolj cenjena tudi v Ameriki in na Japonskem.

Našim učiteljem so se z MM odprla vrata v svet, saj smo vsakemu omogočili, da je šel vsaj enkrat na leto na spopolnjevanje v tujino. Ob tem se marsikaj naučijo, svetu pa sporočijo, čim več primerov vključevanja v Evropo in svet bomo imeli.

DANICA CEDILNIK

vano temo izbirali v zdajšnjem trenutku: prikaz zgodovinskega izvora in razvoja problemov, s katerimi se srečujemo danes, bi bil gotovo poučen, vzgojen in privlačen za učitelja in dijaka. Pri tem mislim na problem vojne in miru, na svetovnonazorsko razdelitev sveta, na onesnaževanje okolja, na prenaseljenost, lakoto in bedo ipd.

S tako prenovljenim programom bi lahko postavili zgodovino v vlogo, ki jo v resnici zasluži. Ob predmetu slovenščina je zgodovina poglavitna stroka, ki daje nam, Slovincem, odgovor na vprašanje, kdo sploh smo. Ta dva predmeta bi morala biti ob predmetu matematika in svetovni jezik (angleščina ali nemščina) stebri našega šolskega predmetnika. Številčnost predmetov bi morali oklestiti na največ osem v posameznem letu, število ur pouka pa na največ 25 na teden.

V zadnjem času potekajo v Sloveniji intenzivna prizadevanja za izboljšave v vsebinskem in kronološkem razporedu učne snovi pri predmetu zgodovina. Prizadevanja za razrede od 6. do 8. r. osemletke potekajo dvotirno: po Zavodu za šolstvo in ožji skupini*** v sklopu zgodovinskega društva Slovenije.

Pri načrtovanju smo morali oboji upoštevati uveljavljeni sistem šolanja, v katerem osemletni osnovni sledi štiriletna srednja šola. Zgodovine pri takšni razvrstitvi seveda ni mogoče podajati kot nadgrajevanje snovi, kot je to uveljavljeno za matematiko in prvi tuji jezik, temveč jo je treba obravnavati v dveh ciklih. Pri tem naj bi bil drugi cikel ponovitev prvega na višji, zahtevnejši ravni. Problem, ob katerega trčimo, je, kje najti prostor za zahtevnejše podajanje snovi v tistih tipih srednjih šol, kjer je zgodovini odmerjeno manj ur kot v osnovni šoli. Ob sodobnih političnih spremembah se pojavlja tudi dilema, koliko prostora za pouk zgodovine nameniti neslovenski jugoslovanski zgodovini.

Odloči naj učitelj

Skupina pri zgodovinskem društvu se je najprej lotila načrtovanja učnih vsebin, ki naj bi jih obravnavala zgodovina. Kot optimirano rešitev je za zgodovino v osnovni šoli dodatno načrtovala tudi en semester petega razreda. Za vsako obdobje je skušala predvideti poglavje iz preteklosti nekdanjega življenja, gospodarstva, družbe, kulture, znanja in tehnike. V srednješolskem ciklu je program zastavljen tako, da dijaka sili v razmišljanje o kavzalnosti in soodvisnosti dogajanj, nekoliko pa ga posveča tudi v filozofijo zgodovine.

K osnutku programa, ki še ne zajema urne razdelitve snovi, nekateri pristojni še niso poslali svojih pripomb. Ko jih bodo, bomo o osnutku spet razpravljali in ga dodelali.

Doslej prejete pripombe k osnutku programa so v grobem tele: Uvrstitev zgodovine že v peti razred osnovne šole je – seveda

s strani zgodovinarjev – naletela na številna odobravanja. Več pripomb je bilo formalnih, češ da je jezikovno izražanje v osnutku ponekod preveč zasidrano v dozdajšnjem ustaljenem izrazju, to pa želimo spremeniti: poudarjanje izrazov »delavec« in »kmet« naj bi npr. nadomestili z indifferenčnejšim »prebivalstvom« ali drugim ustreznim izrazom. Vsebinska stran z vpeljavo novih, življenjskih, gospodarskih, družbenih idr. problemov je bila skoraj pri vseh, ki so nam odgovorili na osnutek, dobro sprejeta. Pojavilo pa se je vprašanje, ali je smotno, da je v osnovni šoli v osnutku težišče z domače zgodovine preneseno na občo. V srednješolskem osnutku bi bilo treba nekatere splošne teme dosledneje zasledovati po obdobjih (npr. populacijo, jezik, etnične skupine; razmerje gospodarski razvoj – lastnina: državna, zasebna; lastnina po različnih plasteh ljudi; vpliv tehničnega razvoja na življenje in na politiko; razmerje mesto – podeželje itn.). Zanimivi sta bili npr. dve nasprotujoči si pripombi: na eni strani zaskrbljenost, da obravnava domobranske vojske pomeni, da bomo zgodovino od dozdajšnje belo-črne kazali v črno-beli različici. In druga misel (druge osebe): ali gre po letu 1945 pri nas res le za razne oblike maščevanja ali pa (tudi) za grozljiv način eliminiranja političnih (idejnih) nasprotnikov. K temu naj komentiram le to, da se osnutek ogiba pozitivnim ali negativnim karakteristikam dogajanja v preteklosti. Učitelju samemu prepušča odločitev, ali bo kje prestopil iz povsem stvarnih, opisnih dejstev v ocenjevanje pojava kot pozitivnega ali negativnega. Učitelja namreč pri tako zasnovanem programu nikakor ne gre podcenjevati, saj bo izpeljava letnega odvisna predvsem od njega.

Opombe:

* Prim. Bogo Grafenauer, Zgodovina v usmerjenem izobraževanju. Naši razgledi 13. 10. 1978. 545-548.

** To je bil že predlog skupine, ki je pred dobrima dvema letoma pod vodstvom univerzitetnega profesorja dr. Nika Prijatelja načrtovala prestrukturiranje predmetnika za srednjo šolo naravoslovne smeri.

*** Delovna skupina za pripravo učnih vsebin za zgodovino je štela pet članov. Program za peti in šesti razred je pripravila Olga Janša-Zorn, doktorica zgodovine, ki predava predmetni pouk na Pedagoški akademiji, ima pa dolgoletno srednješolsko prakso; snov za sedmi in osmi razred je sestavila diplomirana zgodovinarica Anica Kern, ki uči na osnovni šoli v Kamniku. Vsebine za prvo in drugo leto gimnazije je sestavil srednješolski profesor iz Slovenj Gradca Stane Berzelak, ki se je že preskušal tudi pri pisanju učbenika. Teme za tretjo in četrto gimnazijo – zadnja je morda tudi najbolj relevantna, pa je pripravil univerzitetni profesor dr. Peter Vodopivec, ki ima tudi nekaj srednješolske prakse. Sama (izredni profesor na Univerzi) sem sodelovala pri vseh pogovorih, na katerih smo pretresali naše misli o tem, kakšen naj bi program bil, in ko smo v tem ozkem krogu izražali svoje mnenje o pripravljenih vsebinah.

DARJA MIHELIČ

pobude
odmevi

Kaj teži slaviste II

Dopolnilo k zborovanju

V prvem delu članka (25. 10.) razmišlja avtor o stanovskih težavah slavistov, v nadaljevanju pa opozarja na nekatere probleme z učbeniki za materinščino.

O prenovi učnih načrtov za srednje šole kaže skupaj premisliti, nato pa z demokratičnimi izpeljavami in argumentiranimi ugotovitvami začrtati temeljne premise. Takšne, ki glede na zahtevane vsebine omogočajo profesorju in dijaku dovolj širine in individualnega dela. Eno od razmišljanj je tako: tisto, kar se v četrtletnem letniku obravnava v ostankih »koncentričnih krogov« in v teoretičnih povezavah (npr. ep in roman, dramatika), je po besedah marsikdaj prelahko za četrtletnik, besedila v tretjem letniku pa so za dijaka tu in tam pretežka. Pri tem ni upoštevano načelo postopnosti od lažjega k težjemu, npr. Goethejeva pesem prej spada v prvi letnik kot četrti, tudi odlomek iz Odisseje ima mesto ob Iliadi, zdaj pa je z zamudo uvrščena v četrti letnik. Skratka: prvi letnik potrebuje glede na učenčovo znanje iz različnih osnovnih šol nekatere nivelacije, zato naj bo v tem letniku združeno tisto, kar je ob umetniškem besedilu treba spoznati kot spremljajočo literarno teorijo, dosti časa je treba nameniti za to, da bo na voljo dovolj zgledov pesmi, proze in drame, da se uveljavlja interpretacija besedil. Šele sprejemanje, dojevanje in razumevanje besedila privede na prag interpretativne možnosti. Interpretacija je, vsaj ponekde pri nas malo zane-marjena, čeprav je temeljnega pomena. Šele od drugega do četrtega letnika bi sledila literarna zgodovina, spet po načelu postopnosti in razumljivosti. Tudi z vidika mature je ta temeljni pogled na razvrstitev snovi razumljiv in prikladen.

V zvezi s tem ostaja problem učbenikov in beril. Razumljivo je skladje med učnim načrtom in berilom. Eden od razlogov, zakaj profesorji niso zadovoljni z zdajšnjimi berili, je ta, da berila nimajo metodoloških in didaktičnih vodil, vprašanj. Drugo je, da učenci posamezne slovenske književnike spoznavajo razdrobljeno, porazdeljeno v več berilih, v enem pa najdemo kar pogosto le eno besedilo. Z več besedili pomembnega avtorja se profesorji odpre širša možnost za podajanje, dijaku, ki je zvedav, pa dodatna priložnost, da spozna tudi neobravnavano besedilo. Noben sodobni učbenik pa naj ne bi ostal brez prikladnih besedil ob pisatelju in njegovem delu; to je v zdajšnjih zdajšnjih berilih že uresničeno, zelo pa manjkajo ustrezna vprašanja

k besedilu, seveda takšna, da jih dijak lahko reši glede na svoje zmogljivosti. Dela so povečini dobro izbrana, vendar tudi tako, da dijak (in včasih profesorju) s hermetičnostjo zagrenijo razumevanje, skratka, pretežka so. Treba se je ogniti takšnemu izboru, ki otežuje umevanje in prej povzroči odpor kot estetski užitek. Izhodišče za izbor besedil je pač dijak, ne profesorjeva in sestavljalčeva učenost. Zato sta interpretacija in postopnost spoznavanja besedil tako zelo pomembni. Če danes kateri od slavistov potoži, češ, imeli smo že boljše učbenike ali berila, se kaže zamisliti in poskrbeti, da dobimo takšna berila, učbenike in priročnike, ki bodo kar najbolj izpolnila pričakovanja dijakov in profesorjev. Take knjige bodo lahko potlej v rabi vsaj deset let.

In ko smo že pri muki: v Bohinjski Bistrici je bila leta 1986 soglasno sprejeta zahteva – le eden se ni strinjal – da je treba poskrbeti za slovensko slovnico v eni knjigi za vse štiri letnike srednjih šol. Slovnica naj bo napisana razumljivo, pregledno, praktično, na ravni srednješolca. Opremljena naj bo z didaktičnimi vajami, recimo temu tako, da zmore vsak povprečen dijak dojeti vsebino slovnicih poglavij brez specifičnih profesorjevih razlag in morebitnih dopolnitev.

Kakor so nekateri problemi le nakazani, ne kaže odlašati s konkretnim delom, da se stvari uredijo in privedejo k izboljšavam. Profesor dr. Aleksander Skaza je pred leti dejal, naj za osnovno šolo pišejo učbenike osnovnošolski učitelji, saj ti najbolj poznajo percepcijske zmogljivosti učencev, za srednje šole srednješolski profesorji, za univerzo pa univerzitetni. Društvo si je prizadevalo, da bi bili pisci učbenikov za leto ali dve oproščeni šolske obveznosti, a bi morali v tem času res napisati učbenik. Vsaj za osnovnošolske in srednješolske sestavljavce beril in priročnikov naj velja načelo, da praktik v razredu ve o percepciji učenca in dijaka več, kot nekdo, ki ne dela v šoli, poleg tega je treba upoštevati tudi generacijske spremembe tistih, ki se uče.

O tem in sorodnem morajo čimprej povedati svoje mnenje podružnice Slavističnega društva, izoblikovati ugotovitve in jih s sklepi in zahtevami uskladiti in poslati ustreznim ustanovam.

IGOR GEDRIH

POSKUS BREZ VEDNOSTI STARŠEV?

Latinščina in elitni razredi

Obrčamo se na Klub staršev za boljše šole, da bi vas seznanile s poskusom, ki so ga letos začeli izvajati v petih razredih na različnih šolah po vsej Sloveniji in katerega namen je znova vpeljati klasične jezike v šole. Vsekakor je to zamisel, ki jo starši pozdravljamo. Strinjamo se z obnovo nekdanjih klasičnih gimnazij, nedopustno pa se nam zdi, da se ta poskus izvaja in izrablja še za druge namene. Pod pretezo (da jih tako imenujemo) »klasičnih razredov« namreč nastajajo elitni razredi. To se morda najlepše vidi prav na Osnovni šoli Prežihov Voranc, kjer je latinščina v vseh štirih vzporednicah, poskusno pa veljata samo razreda A in B, v katerih so samo odlični učenci. Kot vemo, so tudi na drugih šolah v eksperimentalnih »latinskih razredih« samo odličnjaki in kar je še hujše – tako kot na že omenjeni šoli – drugi, to je prav dobri in dobri učenci, sploh niso pripušteni k pouku latinskega jezika. To trditve vzemite s pridržkom, ker ni preverjena. Tega poskusa ne nameravamo spremljati, to prepuščamo drugim, bolj poklicanim in navsezadnje je bil to tudi eden od razlogov, da smo se obrnile na vaš odbor.

Ne osebno, temveč človeško smo prizadeti in ogorčene, da se kaj takega dogaja pred našimi očmi ali bolje rečeno za našimi hrbti: da se brez naše vednosti in privolitve eksperimentira z našimi otroki.

Vedeti morate, da z namenom šole, da pripravljamo omenjeni poskus, starši sploh nismo bili seznanjeni. Skupaj z otroki smo ob začetku šolskega leta doživeli neljubo presenečenje, ko smo ugotovili, da so kljub naši izrecni želji, naj bi otroci ostali skupaj, razbili nekdanje razrede zato, da bi, kot se je pokazalo kasneje, ustanovili že omenjena elitna razreda odličnih učencev. Sprašujemo se, ali so to odločitve podprli šolski psihologi, pedagogi in profesorji, ali pa je šlo samo za poslušno uresničevanje političnih sklepov? Menimo, da nekritično in nepremišljeno strinjanje s takšnimi odločitvami pedagoškimi delavcem ni v čast, tako kot ni v čast nam, staršem, da kaj takega še naprej dopuščamo.

Razbiti razred je bil zmeraj najhujša kazen, ki lahko doleti neki neposlušen razred, ločiti brate in sestre imamo za zločin, razdružiti prijateljstva, ki so se ob pomoči nekaterih dobrih pedagogov oblikovala štiri leta v kolektiv, ki bi bil šoli lahko v ponos, pa razkriva neprofesionalnost ljudi, poklicanih, da vzgajajo naše otroke. Bojimo se, da nas takšne odločitve vodijo daleč stran od humane šole, če je to sploh še cilj današnje družbe in njenega ministrstva za šolstvo?

Ta, tako grobo izpeljani poskus pa razkriva ali pa prikriva še druge šibke točke. Ko smo se, revoltirani zaradi takega ravnanja, obrnili na šolsko pedagogijo in psihologijo in nazadnje še na ravnatelja naše šole, da bi zvedeli, kaj nameravajo s tem eksperimentom, nismo dobili zadovoljivega odgovora. Izvedeli smo le nekaj podrobnosti: da je to odločitev sprejel Zavod za šolstvo, in

to v času, ko je v Sloveniji divjala vojna, in da je njihov edini namen vrniti v šole pouk latinščine. Zakaj je bilo za to treba ustanoviti razrede odličnjakov, pa ravnatelj ni znal utemeljiti. Kaj vse to pomeni? Da vodstva šol slepo izvajajo čez noč sprejete in nepremišljene sklepe in potem svojih odločitev niso zmožna niti ustrezno pojasniti, kaj šele odgovorno utemeljiti.

Menimo, da nam morajo šole dati vsa pojasnila v zvezi z vsakršnimi poskusi, ki jih pripravljajo našim otrokom, da je to naša temeljna pravica, ki jo moramo žal šele izbojevati. Tak projekt, ki so ga, kot je pri nas že v navadi, sprejeli čez noč, zahteva, po našem mnenju interdisciplinarno pripravo, če ne tudi javno razpravo. Prav sramotno pa je, da je izpeljan na skrivaj in brez kakršne koli odgovorne argumentacije.

Ker od predpostavljene nismo dobili zadovoljivih odgovorov o tem, kaj s tem eksperimentom nameravajo, smo poskušali o njegovih možnih posledicah razmišljati sami. Bojimo se, da bodo tako nastale skupnosti dobrih dijakov marsikje povzročile nezdružive odnose, da bodo spodbujale negativno tekmovanje na škodo prijateljstva in tovarištva, ki smo ga mame prav v našem razredu (4. b) zelo cenile in spodbujale. Druga stvar, ki nas pri tej odločitvi zelo moti in za katero mislimo, da ni v skladu z otrokovimi pravicami, je privilegij otrok, ki so imeli to srečo, da so prišli v elitni razred. Pravim, »imeli srečo«, ker je bilo edino merilo, če smo malo grobi, ne, pa tudi krivični, samovolja predpostavljene, kajti v teh dveh razredih niso vsi odličnjaki. Nekaj so jih »žrtvovali« za boljše povprečje v navadnih razredih. Poskus je na začetku. Trajal bo najmanj štiri leta. Prvo, kar lahko pričakujemo, je, da bodo v teh

razredih predelali več snovi kot v »navadnih« in si že s tem zagotovili prednost pred drugimi. Morda bo nadaljevanje poskusa v naslednjih letih prineslo tudi zahtevnejše programe za te učence. Neskladje se bo večalo in učenci navadnih razredov ne bodo imeli več nobenih možnosti, da te razlike premostijo. To se nam zdi toliko bolj krivično, ker je ta nasilna selekcija narejena že tako zgodaj, da ni mogla zajeti učencev, ki so recimo posebej nadarjeni za jezike, saj se začne učenje jezika na naših šolah šele v petem razredu.

Če se imamo Slovenci za pravno državo, ne bi smeli obiti tako grobega kršenja pravic naših otrok.

To je samo en sklop problemov, ki jih odpira tako ravnanje. Drugi problem, za katerega se

bojimo, da ga bomo še prekmalo obžalovali, pa so stiske, ki jih občutijo celi rodovi, in ki so po našem mnenju tako elementarne, prišle na dan prav ob letošnjih stiskah srednješolcev. Pritisk staršev na otroke v zadnjih razredih osnovne šole, da bi jim omogočili vpis v elitne šole, se bo prenesel že na četrtošolce. Seveda vemo, kam pehamo otroke s takšno »japonizacijo šol«? Če ne moremo naučiti česa iz tujih napak? Mar naši šolniki ničesar ne vedo o številnih samomorih japonskih otrok, ki so posledica podobnih šolskih sistemov? Čigava zamisel je ta projekt in kdo bo nosil odgovornost za vse morebitne posledice? Mislimo, da tudi mi, starši, če bomo tiho.

LADA ZORN
JULA GRUDEN
MAJA BIBER

Proti predmetu obramboslovje in vzgoja za mir

(Delo, 1. 10. Neodvisni Dnevnik, 3. 10. 1991, Prosvetni delavec)

Najprej prosim generalnega sekretarja LDS, g. Romana Lavtarja, naj mi vnaprej pove, kam vse pošilja svoje pisanje. S tem mi bo prihranjeno kupovanje različnih časopisov z istim članom.

Čeprav je takšna kanonada ob sicer prazni in zato hli vsebini, ki jo je uprizoril omenjeni gospod, sama zase zgovorna, bi zaradi nazornosti dodal nekaj temeljnih dejstev. Le-ta postavljajo navedene aluzije »kom-part« mladca v nekoliko drugačno luč.

Veseli me, da naj bi bila šola predvsem izobraževalna, ne pa vzgojna ustanova... kot navaja g. Lavtar. Vendar je v delu gradiva, ki že nekaj časa opredeljuje vlogo in položaj naslovnega predmeta v srednji šoli, tudi zapisano, naj se funkcija vzgojnosti opira sama na izobraževalno vlogo vsebin, z naloge, da bi podajali »spoznavno orodje« mladini. Kajti šola mora dati mlademu človeku podlago, da se zna v različnih razmerah vesti odgovorno do sebe in drugih. Hkrati tudi mlad človek potrebuje temeljno vedenje o varnosti in obrambni organiziranosti v naši družbi, znanje o preventivi in reševanju v naravnih in drugih nesrečah, konfliktih in njihovem čim bolj nenasilnem reševanju in ohranjanju miru. Zato tako pripravljeni predlog predmeta ponuja »dobro podlago za sprejem določenih vrednot in opremljenosti z znanjem«, kot je bilo na posvetu o tej vsebini v slovenskih srednjih šolah večkrat poudarjeno. Očitno pa ob mobiliziranju zaposlenih izbruhov g. Lavtar ni prebral nič od pripravljene gradiva, čeprav mu je le-to na voljo tudi v LDS, pri kolegih, ki strokovno pomagajo razvijati zamisel o demilitarizaciji.

Pri nastajanju predloga vsebin tega predmeta je ob skupini obramboslovcev sodelovalo kar precej priznanih strokovnjakov, raznih ustanov in drugih organov z različnih področij. To bo najboljše opisano v kmalu izdanem zborniku.

Še marsikaj hranim iz »ropotarnice usmerjenega izobraževanja«. Zato vpogled v to polpreteklo dogajanje kaže na nekoliko drugačno razmerje in vlogo nosilcev pri izločanju teh vsebin na eni strani in trdovitosti drugih, ki se s strokovno podprtimi argumenti zavzemajo za prenovo. Sploh pa naj navedem le eno opazko za predvsem besedni »pomp«, kar zadeva demilitarizacijo, ki se bo morala »dogajati« najprej v glavah ljudi. In prav tu je tista dolgoročno stična točka med lepo zamisljo, nepričakovano resničnostjo in nepokvarjeno zvedavostjo, ki jo izra-

žajo učenci, ter predlogom vsebin tega predmeta. Kajti učenec zdaj na marsikaj ne dobe odgovora, saj je zahrbtno izsiljena rešitev invalidna za zdajšnje šolske programe, v novih predmetnikih in učnih načrtih pa ni ničesar več. Ob pripravah smo vsebine z dobro odzivnostjo »testirali« med učenci, čeprav to ni bilo uradno zaželeno. Zato je v njem tudi odsev vsakdanjih vprašanj o varnosti, reševanju, nesrečah, vojni, miru itn. tako kot jih doživljajo in o njih razmišljajo učenci sami. Najbrž tudi imenovani funkcionar dobro ve, da je ta vsebina kot del splošnega civilizacijskega modusa sestavina vseh srednješolskih sistemov v državah, s katerimi se tako radi spogledujemo. Niti mimogrede omenim, da se v nemških gimnazijah (po njihovi analizi) samo pri enem od ključnih družboslovskih predmetov z zelo podobnimi vsebinami ukvarjajo kar 186 ur, mi pa v svoji skromnosti predlagamo le 70 ur in prosimo boga za še morebitno tridnevno taborjenje, pa še to je po besedah namestnika šolskega ministra »Sizifovo delo, ko se ločujemo od Beograda«.

V podporo stroke in v svojo bran vsem javno sporočam, da Hamler & Co. ni v sporu s katero koli obramboslovje. Čeprav je to »trden« argument odgovornosti za nastalo stanje, kjer je treba za vsako ceno prikriti najprej svoje mazaštvo.

V »zaveznitstvu z vojno slavo« je bila razgaljena marsikatera plat. Tudi nedoločno sklicevanje na patronat programskih izhodišč LDS in podstavljanje kronskih prič je kvečjemu le slaba reklama za to stranko in neuspešni poskus v kampanji zbiranja odpadkov.

Analogija z vojaškim usposabljanjem je izmišljotina, saj le-to nima niti v vsebini, ciljih niti v metodi nič skupnega s predlaganimi vsebinami, – morda je le v gradivu vidna odločna kritika takšnega prijema. Ob tem mi je že kar nekaj neugodno, kako slabo zmorejo nekateri iz orkestra spremljajočih prikriti svojo akumulacijo ob očitnih alkimističnih prekucijah marsičesa v naši šoli.

G. Lavtar, s funkcionskega stolčka je le nekoliko preveč samozvestno in nekorektno opravilo (če šolo poznaš le toliko, kolikor si v njej trgal hlače) deliti mnenje s šolsko strokovno javnostjo. Kajti, če bi imel dober namen, bi bilo prav, da bi tudi poskusil ponuditi boljše. Junarstvo ni v enostranosti ukijanja...

JANKO HAMLER

Tri ocenjevalna obdobja kot »zdravilo«

Smo ena izmed šol, ki so imele že lani šolsko leto razdeljeno na tri ocenjevalna obdobja. Vse plasti udeležencev v tem procesu na naši šoli: učenci, učitelji in starši, smo ob koncu leta ugotavljali, da nam takšna delitev veliko bolj ustreza kot prejšnja (na štiri). Morda je primernejša tudi zato, ker je šola v turističnem kraju, ali ker je mogoče prožneje določati delovne in proste dni ter marsikaj počitniško in praznično prilagajati staršem. Prav gotovo so vsi našti dejavniki in še mnogi od njih privedli do splošne ugotovitve, da so bila tri ocenjevalna obdobja nekaj dobrega in da si želimo takšne ureditve tudi vnaprej.

To odločitev delno podpira tudi analiza izostankov učencev. Teh je manj. Verjetno lahko naj-

demo vzroke za to v manjših »predkonferenčnih« pritiskih, pa tudi v odličnem sodelovanju s šolsko zdravnico in zobozdravnico. Zaradi zornih ambulant v šolski stavbi ni bilo več dolgotrajnega »čakanja« v zdravstvenem domu, ko učenec hote ali pa tudi ne med šolsko uro prav rad počaka, »da bo na vrsti«. Z zdravnico smo z osebnim ali telefoničnim stikom dostikrat pogasili bolezenska znamenja »odsotnosti« (beri: stisk!), že ko so zatleli. Šolska zdravnica tudi ugotavlja, da je manj somatičnih in nevrotičnih razlogov, zaradi katerih bi sicer učenci ne prišli k pouku. Tako sodelovanje je veliko vredno in zmanjšuje število izostankov. Zobozdravstvena preventivna sestra se je oglašala na šoli, kontrola sluha je bila opravljena na šoli, zunanji

predavatelji so prihajali k nam, skratka veliko tega, kar smo prejšnja leta opravljali zunaj šole, se opravi zdaj v njej, za vse pa se porabi zelo malo časa.

Pri tem pa so zanimive tele ugotovitve:

– Pri približno enakem številu učencev na razredni in predmetni stopnji (416 : 474) je razmerje opravičenih izostankov skoraj 1 : 2 (12.812 : 23.798).

– Opravičenih izostankov so se v drugem trimestru nekoliko povečali (razlogi so predvsem infekcijske bolezni in zimsko-športna tekmovalja) in v tretjem zelo zmanjšali (12.241 – 15.121 – 8.248).

– Neopravičenih izostankov je, razumljivo, zanemarljivo malo na razredni stopnji, ves čas pa se zvečujejo na predmetni stopnji.

– Primerjalno s šolskim letom v štirih ocenjevalnih obdobjih nam rezultati kažejo povprečno malo izostankov na učenca v šolskem letu s tremi ocenjevalnimi obdobji (4. razred = 65 : 37, 7. razred = 53:52, 8. razred = 62:56 opravičenih ur/učenca).

Nasprotno pa naraščajo neopravičenih izostanki (4. razred = 0,5 : 0,1, 7. razred = 1,8 : 2,4 in 8. razred = 3,4 : 6,9).

Torej, če povzamemo dejstva, lahko ugotovimo, da število izostankov kaže v prid trem ocenjevalnim obdobjem, da pa so še stvari, ki jih bomo morali še spopolniti in jih izboljšati skupaj – učenci, učitelji in starši.

MARIJANA ERI-BIRK
Osnovna šola
prof. dr. Josipa Plemlja,
Bled

KO POSTANE OTROK UČENEC SKRAJŠANEGA PROGRAMA

Potrební so razumevanja in prijateljstva

Otrok – načrtovan, zaželen, težko pričakov. Veselje in ponos staršev, dokler se ne pojavijo prve težave. Te se ponavadi pojavijo ob vstopu v vrtec, skratka ob reševanju nalog, ki jih pred otroka postavlja program predšolske vzgoje. Velik stres za čustvene starše je tudi reševanje vstopa pred vstopom v šolo. In nato osemletno osnovno – obvezno šolanje. Otroku, ki ne more izpolniti ambicij svojih staršev, življa v tem obdobju hude stresa. Ponavadi se starši v prvih letih šolanja še nekoliko trudijo, da bi svojemu otroku pomagali. Toda vse večje težnje in služnje denarja potisnejo otroka hitro ozadje. Starši – zlasti tisti z dohodno življenjsko ravni – vse prehitro ugotovijo, da njihov otrok ni sposoben in da uspeh v šoli ni tako pomemben. Res je, uspeh na prvem mestu. Na prvem mestu je odnos do otroka. Če otrok programa ne zmore z lahkim, mu starši morajo pomagati. Ljubezen in čas, ki ju posvetimo takšnemu otroku, sta

veliko pomembnejša od denarja, ki mu ga lahko damo zato, da sami pred sabo opravičimo svoje razočaranje in svoj malomarni odnos do njega. V takšnih otrocih se največkrat razvije odpor do okolice in upornost proti vsemu, kar želijo odrasli (starši ali učitelji). In uspehi so še slabši.

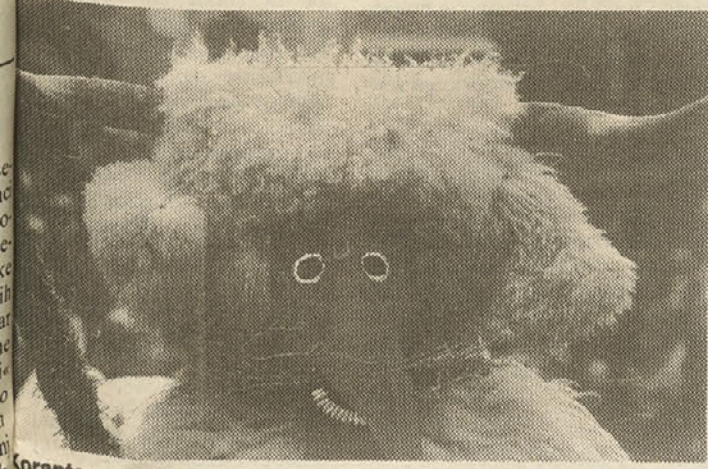
Tak otrok ob prehodu v srednjo šolo ponavadi pristane v oddelku s prilagojenim-skrajšanim programom. To pa je nov udarec za starše, ki si tega za svojega otroka niso želeli. Odzivi so z obeh strani zelo neprimerni.

Ob pogovorih s starši brž opaziš, da se tega sramujejo, vendar vso krivdo za neuspeh pripisujejo otroku in seveda neprimernemu okolju. Nikoli ne pomislijo, da so krivi tudi sami. Da bi se morali prav s takimi otroki ukvarjati veliko več in veliko bolj potrpežljivo. Ponavadi postanejo strogi, otroci pa se odzovejo prav nasprotno, kot bi si starši in učitelji želeli.

Ob poučevanju v takem razredu kmalu ugotoviš, da ti učenci vztrajno odklanjajo vse, kar od njih strogo in avtoritativno zahtevaš. Veliko primernejše se odzivajo na zahteve, ki jim jih postaviš manj avtoritativno. Praviloma so tudi vzgojno problematični. Sočasno pa prav ti učenci zelo hvaležno sprejemajo vsako prijateljsko spodbujanje in so vzgojno veliko manj problematični, če jim ne dokazujejo, da smo toliko pomembnejši od njih. Potrebujemo razumevanje in prijateljstvo. Žal tega tudi vsi učitelji nečesto spoznati in priznati. Ne morem pritegniti kolegom, ki mi zagotavljajo, da le s strogostjo lahko kaj dosežeš. Vpisi, ukori, izključitve – tega naj si učitelji ne bi želeli. In vendar so v teh razredih prav taki načini vzgoje najpogostejši. Menim, da bi morali učitelji takšnim otrokom bolj pomagati in prav pri njih uporabiti vse svoje pedagoško znanje in izkušnje. Pomagati pa bi morali tudi staršem. Ni lahko spoznati in se sprijazniti

z resnico, da prav tvoj otrok ni tako sposoben kot drugi. Morda bi bila ena od nalog učiteljev, da bi zmanjšali prepad med temi otroki in njihovimi čustvenimi starši. Če bi pomagali staršem, da bi se zavedli, da potrebuje otrok lepo besedo in pohvalo za vsak še tako majhen uspeh, bi bil to že velik napredek. O tem, da denar ne sme in ne more biti nadomestilo za skrb in ljubezen, pa je starše najtežje prepričati. Neprimerno lažje je namreč otroka odpraviti z denarjem kot sesti z njim za mizo in se pogovarjati o težavah, ki jih ima. Starši ponavadi zagotavljajo, da jih otroci sploh ne poslušajo in da se na vsako zahtevo odzovejo prav nasprotno, kot bi si želeli. In vendar ni tako. Najti moramo le pot do njih. Če smo zamudili več let, bo ta seveda daljša. To bi morali spoznati starši in učitelji, kajti tudi ti otroci so naše bogastvo in moramo jim pomagati do tega, da bodo tudi naša prihodnost.

SONJA PLAZNIK

korantov pogled

skrice ugašajo

Težko je gledati žalost v otrocih oči vsak dan... Nekaj be-
želim zapisati o otrocih, ki
živijo brez čustvene topline do-
načnega ognjišča.

Veliko je besed o zmanjševanju
rodnosti slovenskega naroda.
Mnogo premalo pa družba na-
redi, da bi zagotovila človeka
vredno življenje za vse otroke, ki
jih imamo. Nekateri izmed njih
živijo na robu, odrinjeni
stran – brez drobnih pozornosti,
materinega objema, televizije,
igrač. Tudi oni imajo velike otro-
ške sanje, želje, vendar je cena za
te sanje, ki jo plačujejo vsak dan,
previsoka. Iz dneva v dan jih iz-
gubljamo, čedalje bolj drsijo na
drugo stran.

Hudo jih je gledati vsak dan in
vedeti, da je zelo malo možnosti,
da se bodo razmere zboljšale,
večkrat se samo še poslabšajo.
Vem, rekli boste, saj so za to
ustrezne službe, ustanove... Po-
stopki pri njih se vlečejo, težko je
zmeraj z denarjem, otrok pa po-
trebuje prijazno besedo vsak dan,
imeti mora lepe hlače, čisto
srajco, dobro kosilo...

Njihovo otroštvo je žalostno,
malo je veselja, smeha, svetlih
barv, najrajši imajo črno barvo,
njihova velika želja je, da bi šli na
morje...

Treba jih je videti, se z njimi
pogovarjati, jih doživeti.

ZLATKA JANŽEK

Ljubezen premika gore

O deklici, ki so ji pomagali, da ni ostala na robu življenja

Že pred meseci sem hotela napisati nekaj o Dagmar, prečudoviti
knjigi. Potem je bila vojna. Z vsemi žalostnimi razmišljanji in
potrlostjo. Z bolečino nad mladimi ugaslimi življenji. Nemoč ob
nasilju okoli nas. Razočaranje nad človekom. Pa spet vera vanj.
V zmagi nad zlim.

Zato nisem mogla pisati o Dagmar, zgodbi Münchenske pisateljice
Dorothee Lehmann, mame mongoloidne deklice, o vzgoji
prizadetega otroka. Dagmar ni delo velike literarne vrednosti, je
razmišljanje o tistem delu človeške družbe, ki zaradi čudne igre
genov vstopi v svet intelektualno prikrajšan, s kruto nalepko
mongoloidnosti, z brezupno definicijo iz medicinskih leksikonov,
ki ne obeta skoraj nič, pa vendar pisateljica dopoveduje, da je
z ljubeznijo mogoče storiti veliko več. In v tem je humano poslan-
stvo knjige o Dagmar. Zato jo je vredno prebrati. Delo je izdala
založba Ognjišča in jo dobite v vsaki knjigarni.

Dagmar ni ostala ob robu življenja. To, pred trindvajsetimi leti
rojeno drobno bitje tako drugačno od zdravih dojenčkov, bitjece
s komaj kaj nosu, močno povešenimi usteci, zlepljenimi očmi,
štrlečimi neenakomernimi lasi, visokim okroglim čelom in ljub-
kimi prstki, je bilo plod ljubezni dveh bitij, ki sta ob rojstvu sprva
z bolečino sprejela drugačnega svojega otroka, potem pa z vsem
pogumom in neskončno ljubeznijo storila vse, da bi v Dagmar
razvila, kar je v njej čakalo na razvoj.

Vem, da mi še ne verjamete, toda nekoč, v naslednjih letih, bo
prišel trenutek, ko boste spoznali, kako čudovito je življenje s takš-
nim otrokom in kako bogastvo vam bo pomenil, če je dejal
zdravnik.

Dagmar je zahtevala veliko. Veliko več kot normalni otroci.
Dorothee je morala pozabiti nase, na svoje sanje, na vse, kar je

želela v življenju doseči. Trudili so se vsi: očka, babica, učitelji,
logoped in drugi. Danes je Dagmar dekle z veselimi očmi in
radovednim obrazom. Otroku, ki je padel med nas kot zvezda,
razširil naše obzorje in spremenil naša merila, pravi nekje pisateljica
– v neskončno oporo in upanje staršem vseh mongoloidnih
otrok. Dagmar ni mogla razviti intelekta, ni mogla dojeti umetnosti
računanja in pisanja, toda na svet je prišla z občutkom za harmo-
nijo in instinktom za toplino. V njej je bila neverjetna volja do
življenja, premagala je vse težave, ki ji jih je prinašala prirojena
srčna napaka. Razvila je sposobnosti, za katere se je zdelo, da jih
skoraj ni.

Babica jo je imela vse dni na rokah, jo zibala, ji govorila,
seznanjala s predmeti v okolici, se smejala, z Dagmar je telovadila,
ji masirala ohlapne mišice. Družina se je seznanjala z vso mogočo
literaturo o vzgoji mongoloidnih otrok, razmišljala, kako bi storila
za Dagmar največ.

Dagmar je rasla, Dagmar je shodila. Postala je čista. Z zamudo
sicer, pri sedmih letih. Shodila je s četrtem letom. Toda shodila je.
Naučila se je celo ljubko plesati. Naučila se je igrati na flavto.
S svojimi spretnimi ročicami je izdelovala prelepe lesene skledice, in
te so krasile stanovanje. V šoli se je naučila obvladovanja, vztrajno-
sti, prilagajanja drugim, sodelovanja. Predvsem pa je obdajala vse
okrog sebe s svojim zvonkim smehom, in znala je ljubiti, potolažiti
in razveseljati. Duševno prizadetost sta nadomestila čar in pri-
vlačnost. Zrasla je v ljubezni in ljubezen je tudi vračala, Dagmar je
dokaz, da je ljubezen vse. Premika gore. In to je hotela povedati
Dorothee Lehmann vsem mamam prizadetih in tudi zdravih otrok.
Pričarajte otrokom čudoviti občutek varnosti!

PETJA FAJDIGA-SEVER

odprta
šola

Kje vas in nas šola žuli

Ureja Tereza Žerdin

SVETOVALNI
CENTER ZA
OTROKE,
MLADOSTNIKE IN
STARŠE

Križi in težave z matematičnim jezikom

2. razred: Kolikšen bo zmanjševanec, če smo odšteli 3 in
dobili razliko 10. Ali: Razlika je 3. Koliko je odštevanec, če je
zmanjševanec 10.

5. razred: Vsoti števil 320 in 470 odzemi 290. Ali: Produkt
števil 250 in 4 razdeli na pet delov.

6. razred: Zmnoži vsoto in razliko števil 356 in 324. Koliko je
produkt?

To je le nekaj primerov, ki delajo nekaterim učencem ne-
skončne težave, tako sedmošolcu Andreju kot drugošolcu
Roku, pa Nevenki in Ireni iz 5. razreda. Andreju se dozdeva,
da bi morali biti pri teh nalogah neki oklepaji, Nevenka se
nikakor ne more spomniti, kaj je to vsota in produkt, Rok pa
nima niti približnega pojma, kaj hočejo od njega. V resnici so
tovrstni matematični problemi jezikovne naloge. Predvsem ter-
jajo od otrok, da vedo, kaj je to vsota, kaj razlika, produkt,
zmnožek, količnik. Razlikovati morajo, kaj je zmanjševanec in
kaj odštevanec, kaj deljenec in kaj delitelj. Dajmo si roko na
srce in povejmo, ali je nam – učiteljem vse to jasno. Zase lahko
priznam, da se sprašujem, zakaj ravno zmanjševanec in zakaj
odštevanec. Ali je v teh dveh besedah dovolj prepričljiva po-
menskost. Kar zadeva mene, bi oba izraza lahko mirno zame-
njali, pa bi se mi zdelo prav tako pravilno, če bi mi tako zadržila
dovolj avtoritarna oseba. Prav tako se mi postavijo dvomi ob
deljencu in delitelju; za izraz količnik pa doslej še nisem našla
dovolj dobre asociacije, s katero bi otrokom pomagala pri
zapomnitvi. Podoben ali pa še huji problem nastane, če od
otrok zahtevamo, da z besedami izrazijo neki matematičnim
zapis.

Problem je torej dvosmeren: razumevanje danega izraza in
iskanje prave besede, s katero bi opisali neko stanje. Drugače
povedano bi lahko rekli, da gre za problem semantike in
leksike, pomenoslovja in aktivnega besednjaka.

Prepričana sem, da se je teh stvari mogoče lotiti tudi s trenin-
gom. Že v prvem in drugem razredu učitelji uporabljajo besede,
kot so: prištej, odštej, vsota, razlika, dodaj, odzemi, izgubil si,
podelil si, združi, koliko dobiš, plus, minus, in še, pa še dodaj,
manj, proč, stran, prileteli, odleteli, seštevanje, seštej, prištej,
odštevanje, odštej, pa še nekaj izrazov, ki so v zvezi z računsko
operacijo množenja in deljenja. Otroku torej te izraze sliši,
vprašanje pa je, koliko se jih tudi zave v povezavi z računskimi
operacijami. V razredu bi na steni lahko visela preglednica,
v katero bi sproti vpisovali besede, ki bi jih našli v tekstnih
nalogah. Ključno besedo, nosilko pomena in izbora matema-
tične operacije bi v besedilu najprej podčrtali in ugotovili njen
pomen ter nato povezali z operacijo. Seveda pa je tega treninga
premalo ali pa ga sploh ni, če ostajamo zgolj pri nalogah
z besedilom. Trening mora biti intenzivnejši in bolj usmerjen.
Otrok ima na primer štiri kartone in na vsakem od teh po en
računski znak (plus, minus, krat, deljeno). Učitelj pove bese-
dilo, učenci dvignejo karton z ustreznim znakom, ali pa kartone
z znaki položijo na mizo in po dani nalogi položijo na ustrezen
karton žeton. Takšen izolirani trening razumevanja ima to
prednost, da v kratkem času naredimo veliko nalog, ki so
usmerjene na poslušanje besed in na njihovo pomensko razliko-
vanje. Počasneje ucljivi otroci se zavedo problema in zahtev šele
potem, ko spoznajo, da gre za neke vrste ponavljanja zahtev ali
za vzorec. Nekaterim na žalost ponovilo in do spoznanja prišli
na podlagi svojih izkušenj.

Predšolska vzgoja ve, kam

Predsedstvo sindikalne konfe-
rence vzgojno-varstvenih organi-
zacij Slovenije si je pred časom
prizadevalo za samostojno
obravnavo otroškega varstva in
družine. Ker to ni mogoče, so na
svoji seji 23. oktobra letos zahte-

vali, da se jih umesti v Ministr-
stvo za šolstvo in šport. Predlog,
ki ga je slišati zadnje čase – naj bi
jih uvrstili v Ministrstvo za delo
in socialno varstvo – ni sprejem-
ljiv, saj je predšolska vzgoja te-
meljni del celotnega sistema
vzgoje in izobraževanja.

Razkošnost v barvah

zanimivosti

Govoreče knjige

Živa beseda – nova zbirka založbe Mladinska knjiga

V tistih vojnih dneh, v tistem času, ko nas je mučila negotovost za našo prihodnost in je bilo le malo misli odmerjenih prijetnim vsakdanjim stvarjem, je prišla na svet nova zbirka za otroke. Založba Mladinska knjiga, ki je zbirko *Živa beseda* zasnovala in izdala, jo je zaradi neprimerne časa, v katerem so izšla njena prva dela, predstavila šele zadnje dni oktobra v Siihovi dvorani Cankarjevega doma. Živa beseda temelji na otroških uspešnicah, že preverjeni in ustaljeni otroški klasi, bodisi naši ali tujejezični, ki jo je spoznavalo že več rodov otrok. Vsako od teh del je izdano v plastificiranem ovitku v obliki knjige, v katerem sta knjižica in kaseta. Otroku naj bi torej približali besedilo tako, da bi bral in premišljal o njem ali pa ga le poslušal, če mu je tako bolj všeč.

Pred nami so torej prva tri dela iz zbirke. Začenja jo besedilo *Frana Milčinskega Butalci*, natisnjeno v priročni knjižici, s satirno-ironičnimi ilustracijami Franceta Podrekarja in v ureditvi dr. Vladimirja Kralja. Knjižica se zgleduje po tisti, izdani leta 1983 pri isti založbi, pred tem pa so bile pravljice o Butalcih tja od leta 1917 sem, ko so bile objavljene prve, večkrat ponatiskovane. Mladinska knjiga jih je izdala v letih 1949, 1961, 1975 in 1981, nazadnje pa, kot že omenjeno, 1983 v knjigi z istim naslovom. Te zgodbe enega redkih

slovenskih humoristov pripoveduje na kaseti Janez Hočevnar Rifle, Polde Bibič in Jurij Souček.

Tako kot Butalci se vedno znova in še bolj ponatiskuje delo *Saint-Exupéryja Mali princ*. Tudi tokratna knjižica je, kot že prej, izšla v prevodu Ivana Minattija in opremljena z avtorjevimi ilustracijami. Spretna beseda Janeza Gradišnika je prirojena prav otroški meri, seznanja pa z avtorjevo osebnostjo, njegovim življenjem in pisateljevanjem. V živi besedi so besedilo oblikovali: v vlogi Avtorja Aleš Valič, Malega princa Lovro Lamovšek, poleg njiju pa nastopa še več igralcev, v režiji Irene Glonar.

Tretja govoreča knjiga je poezija. To je knjižica pesmi *Jacquesa Préverta Barbara*. V njej so izbrane pesmi, ki so izšle pri nas drugi leta 1986 v prevodu in izboru Aleša Bergerja, izbrane pa so iz vseh Prévertovih knjig, razen iz druge posmrtni Peti letni čas, v kateri so bila objavljena bolj ali manj dialoška besedila. Spretna beseda k pesmim predstavlja zlasti tematsko in idejno plat pesnikovega dela in njegovo pesnjenje. Boris Cavazza, Aleš Valič, Maja Sever in Stanislava Bonisegna so to poezijo ubesedili na kaseti in ji dodali tako še eno razsežnost doživljanja in dojemanja te izjemne francoske poezije.

V. K.

REPUBLIKA SLOVENIJA

MINISTRSTVO ZA
ZUNANJE ZADEVE

LJUBLJANA, Gregorčičeva 25 – p.p. 481
tel.: 150 300 – fax 213 357

RAZPIS ŠTIPENDIJ TUJIH VLAD ZA UDELEŽBO NA POLETNIH TEČAJIH TUJIH JEZIKOV V TUJINI V LETU 1992

Ministrstvo za zunanje zadeve razpisuje štipendije tujih vlad za udeležbo na poletnih tečajih tujih jezikov na tujih univerzah za učitelje in profesorje, ki poučujejo tuje jezike na osnovnih in srednjih šolah ter študente tujih jezikov:

1. 1 štipendija za tečaj nemškega jezika v Avstriji,
- 1 štipendija za tečaj bolgarskega jezika v Sofiji,
- 1 štipendija za tečaj bolgarskega jezika v Velikem Trnovem,
- 1 štipendija za tečaj češkega jezika v Pragi,
- 1 štipendija za tečaj češkega jezika v Brnu,
- 1 štipendija za tečaj slovaškega jezika v Bratislavi,
- 2 štipendiji za tečaj danskega jezika na Danskem,
- 2 štipendiji za tečaj francoskega jezika v Sevresu,
- 3 štipendije za tečaj francoskega jezika v Grenoblu,
- 2 štipendiji za tečaj francoskega jezika v Besanconu,
- 1 štipendija za tečaj francoskega jezika za pedagoške svetovalec BELC/CREDIF,
- 1 štipendija za univerzitetne profesorje ali asistente v Franciji,
- 4 štipendije za študente francoskega jezika v Dijonu,
- 1 štipendija za tečaj nizozemskega jezika na Nizozemskem,
- 2 štipendiji za tečaj italijanskega jezika v Perugi,
- 2 štipendiji za tečaj italijanskega jezika v Benetkah,
- 4 štipendije za tečaj madžarskega jezika v Debrecenu,
- 9 štipendij za tečaj nemškega jezika v ZR Nemčiji za študente germanistike,
- 6 štipendij za profesorje germanistike v ZR Nemčiji,
- 2 štipendiji za negermaniste v ZR Nemčiji,
- 1 štipendija za tečaj poljskega jezika na Poljskem (nižji tečaj),
- 1 štipendija za tečaj poljskega jezika na Poljskem (višji tečaj),
- 1 štipendija za tečaj poljskega jezika za prevajalce na Poljskem,
- 3 štipendije za tečaj ruskega jezika v Sovjetski zvezi za profesorje ruskega jezika,
- 10 štipendij za tečaj ruskega jezika v Sovjetski zvezi za študente ruskega jezika,
- 1 štipendija za tečaj španskega jezika v Španiji,
- 2 štipendije za tečaj švedskega jezika na Švedskem,
- 2 štipendiji za tečaj angleškega jezika v Veliki Britaniji.

Kandidati naj pošljejo prijave za udeležbo na navedenih tečajih na naslov: Ministrstvo za zunanje zadeve, Gregorčičeva 25, Ljubljana (ga. Tatjana Kovačič), in sicer najkasneje do 30. novembra 1991.

Prijavi, ki mora vsebovati natančen naslov kandidata in njegove delovne organizacije, je treba priložiti:

1. življenjepis
 2. priporočilo šole, študentje pa priporočilo univerzitetnega profesorja
 3. fotokopijo diplome.
- Študente prijavi ustrezna fakulteta, ki mora prijavi kandidatov priložiti tudi prioriteten vrstni red prijavljenih.

Pripominjamo, da je razpisano število štipendij samo orientacijsko in da ga lahko tuji partnerji spremenijo.

Izbor kandidatov, ki bo predlagan državam, bo opravila pristojna komisija v Ministrstvu za šolstvo in šport, ocenila pa ga bo Medresorska komisija za sodelovanje s tujino za področje izobraževanja.

Praznik knjige

Ob frankfurtskem knjižnem sejmu 1991

Na letošnjem frankfurtskem knjižnem sejmu je sodelovalo 91 držav z več kot 8000 razstavljalci, ki so predstavili skoraj 350.000 del. Seveda se za tako suhoparno številčno sliko skriva izredno bogata kulturna ponudba, ki vsakega obiskovalca s svojim obsegom skoraj ohromi in ga primora, da postane skrajno selektiven in da si podrobneje ogleda le produkcijo nekaterih založb.

S stališča človeka, ki ga zanimajo učbeniki in drugo didaktično gradivo, položaj – kot navadno v Frankfurtu – ni bil brezupen, saj so založbe prikazale tovrstno literaturo na manjšem in obvladljivem prostoru v dvorani 5. Tako je založba Langenscheidt predstavila vrsto novih, dopolnjenih slovarjev, za posamezne jezike (npr. angleščino, nemščino in zdaj tudi francosčino) pa poleg njih ponujajo še žepne računalniške slovarje, ki, kot kaže, počasi, a vztrajno spodbujajo ustrezne žepne knjižne izdaje. Slovensčina je še zmeraj zastopana le z enim, t. i. univerzalnim slovarjem, ki pa je med najcenejšimi, saj stane le 9,80 DEM. Številni učbeniki za hitro spoznavanje tujih jezikov so obvezno »obkroženi« z video- in audiokasetami ter seveda z navodili za uporabo le-teh. Podobno velja tudi za knjižice, namenjene turistom ali strokovnjakom s posameznih področij, ki si

jih brez videogradiva skoraj ne moremo več predstavljati.

Zanimivo novo berilo za srednjo stopnjo Blickfeld Deutsch je predstavila založba Schöningh, v njem pa so besedila obravnavana zelo sistematično in celostno, spremljajo jih ilustracije, sheme, pisne in ustne naloge, vezane na interpretacijo, vprašanja, nikjer pa ne manjka tudi razlaga novih pojmov. Besedila so obravnavana problemsko, tako da avtor postavi tezo, okoli te pa se razpre mreža razmišljanj; to potrjuje ali spremenijo. V posebnih razdelkih lahko učence spozna tudi bistvene podatke iz življenja in dela posameznega avtorja.

Tudi založba Schroedel je predstavila veliko novosti tako za osnovno kot za srednjo šolo. Pozornost obiskovalcev so pritegnili osnovnošolski učbeniki za materinščino – nemščino, za angleški jezik, pa tudi za geografijo in biologijo. Za srednje šole je bilo manj novosti, med njimi pa je vsaj vizualno, zbuja pozornost Atlas sveta, ki so ga pripravili v sodelovanju z založbo Cornelsen, in ga je spremljal tudi ustrezen priročnik.

Zmeraj zanimiva založba Cornelsen je tudi letos predstavila precej novosti, med njimi verjetno največ za matematiko – nove učbenike za višje razrede osnovne šole in spremljajoče didaktične priročnike za učitelje.

VELIKA BRITANIJA

V stiku z naravo

»Zdaj bom predstavila Suzanne drevesu,« pravi gospodična Sandi Stevens. Deklici zaveže oči, jo trikrat zavrti okoli njene osi in jo odpelje k drevesu, vse to pa opazuje skupina otrok, starih devet do enajst let.

»No, zdaj ga pa objemi,« reče gospodična Stevens. »Poljubček mu daj,« zavpije nekdo in vsi se zahihitajo.

Takšen je videti pouk, ki ga v Low Bank Ground Outdoor Education Centre v Lake Districtu, jezerski pokrajini na severozahodu Anglije, imenujejo »down to earth« – to bi lahko približno prevedli z besedami zemljski, stvarni, praktični.

Gre za inovacijski poskus, da bi povežali pridobivanje znanja o naravnem okolju z dejavnostmi, ki jih je mogoče opravljati v tem okolju: hojo, orientacijske pohode, plezanje in vodne športe. Otroci spoznavajo živa čudesa matere Zemlje z vsemi petimi čuti.

Suzanne pazljivo otipa in ovoha drevo, le do okušanja ji ni. Gospodična Stevensova jo nato odpelje proč, jo še nekajkrat zasuje in ji sname prevezo z oči. Suzanne poskuša zdaj najti »svoje« drevo, pri tem pa uporablja podatke, ki jih je dobila s pomočjo rok in nosu. Kmalu se ji posreči. Nato se otroci razvrstijo v dvojice in že prva skupina s prevezanimi očmi ubira previdne, a pogumne korake proti obronkom Grizedaleskega gozda. Ta plameni v najlepših jesenskih barvah, sivozelena lišaji objemajo stara podrtja debla, skalne stene in z gobami obrasla drevesa. Na vzhodu hiti potoček čez zlizane kamne, na zahodu se dvigujejo hribi, zaviti v meglice.

Podoba se močno razlikuje od industrijskega okolja v Wiganu, od koder prihajajo ti otroci. Vendar jih ni treba prav nič prepričevati; do črke natanko se držijo učiteljevih navodil. Tako si vsak poišče list z drevesa, ki mu je najbolj všeč, ga podrži proti soncu in si temeljito ogleda vse njegove barve, luknjice, žile in madeže. Potem dobijo papirnate slikarske palete in prilepijo nanje

toliko barv, kolikor jih le lahko najdejo. Za navdih si ogledajo fotografije z umetniškimi deli cumberlandskega slikarja Andya Goldsworthyja, ki uporablja šoto, liste, storže, kamne in drug material iz narave. In vse to v učilnici pod milim nebom.

V svojem ribniku se učijo temeljnih spretnosti, potrebnih za vožnjo s kanujem. Suzanne se spet prva javi za vajo – tokrat mora zlesti iz svojega kanuja čez devet drugih in nazaj – in dokaže, da tudi dekleta nimajo nič proti vodnim pustolovščinam.

Low Bank Ground je eno od dveh središč za šolo v naravi na območju mesta Wigan. Ravnatelj Geoff Cooper je zadovoljen s kolektivom; sestavlja ga pet učiteljev, devet članov pomožnega osebja in mlad praktikant. Gospod Cooper, ki je doma iz Liverpoola, je prej poučeval geografijo in predmet »outdoor education«, čemur bi lahko rekli kar šola v naravi. Zdaj pa je tajnik Environmental Awareness Group, skupine za ekološko ozaveščanje. Na enem njihovih letakov piše:

»Ali alpinista zanima gorske rože in kanuista svet vodnih ptic in vider?«

Geoff Cooper se boji, da mnogih mladih športnikov to sploh ne zanima; preprosto jih ne zaveda. »Vprašanje je, ali šola v naravi dovolj pripomore h globljemu ozaveščanju, k večji zavzetosti in skrbi za okolje,« pravi. Veseli pa ga odnos wiganske mestne oblasti, ki je laburistična, češ da je napredna, in v celoti podpira njihovo delo.

Sicer pa je takšne središče, ki je pravzaprav stara kmetija in se zdi otrokom »super«, koristno še iz drugih razlogov. Le malo otrok daje domotožje, nekateri pa le imajo težave. In že en teden od doma je zanje dobra izkušnja. Nekateri otroci, ki so v šoli neuspešni, se tukaj prav odlikujejo. V naravi se marsikaj lepo izravna.

Po Times Education Supplement
priredila JANA CEDILNIK

pa tudi bogate zbirke vaj. Med novostmi iz zgodovine je pritegnil pozornost Zgodovinski leksikon za učence, ki bo prav gotovo obogatil pouk tega predmeta. Za nižje razrede osnovne šole pa so predstavili didaktični komplet Svet dinosavrov, ki pa ni deloval ravno prepričljivo; veliko bogatejši je bil didaktični komplet za zgodnje učenje angleščine – Chatterbox. Med priročniki je treba omeniti tudi novi leksikon Religija, ki vsebuje več kot 2000 gesel, v katerih so predstavljene pomembne osebnosti iz različnih religij, aktualna verska in etična vprašanja, na koncu pa je tudi okvirni učni načrt za verouk.

Tudi pri nas manj znana založba Durr Kessler je predstavila več zanimivih učbenikov in delovnih zvezkov za osnovno in srednjo šolo, ki jih spremljajo tudi računalniški programi, na katerih je označeno, ali jih smemo kopirati ali ne – seveda so prvi najmanj enkrat dražji.

Založba Klett je razstavila bogato gradivo za pouk tujih jezikov pod skupnim naslovom Tuji jeziki v slikah. Gradivo je bogato ilustrirano in opremljeno z zvočnimi kasetami, nastalo pa je v okviru ELI – Evropskega jezikovnega inštituta.

Med ne ravno številnimi nemškimi razstavljalci šolskih knjig in drugega gradiva so zbujele zanimanje predvsem angleške založbe (med njimi Blackie), katerih večletna prizadevanja, da bi napravili šolsko knjigo bolj prijazno, raznoliko in veselo, so obrodila bogate sadove. Tako smo si lahko ogledali novo serijo osmih beril – The New Read, Write and Remember, pet knjižic pravopisa za nižje razrede osnovne šole The Laughing Speller, prikupne učbenike za gospodinjstvo Home Economics for You ipd.

Identiteta na preskušnji

Dober mesec po moratoriju, ko smo svetu še enkrat povedali, da smo zdaj zares zapustili državo, ki je še ostala od Jugoslavije, smo se znašli v nekakšnem vmesnem prostoru. Poleg pogovora, ki jih že izpolnjujemo za mednarodno priznanje, imamo tudi že svoj denar in potni list.

Znano je, da upoštevajo potni list države Slovenije v dobrem ducatu evropskih držav. Na splošno priznanje Slovenije kot mednarodnopravnega subjekta pa bomo morali, kot nam zatrjuje politiki in diplomati nekaterih pomembnejših zahodnoevropskih držav – med njimi sta dve ali celo tri iz tako imenovane kluba sedmih gospodarsko najrazvitejših v svetu – še nekaj časa počakati. Nekoliko zagovestno dodajajo, da se bo to najbrž zgodilo okrog božiča. Kot bi nas hoteli razveseliti s prazničnim darilom.

No, če smo že zdržali tako dolgo, bomo pa še nekaj tednov, da se bo zgodilo, kot nam obljublja na tujem in doma. Vse tri majhne otoške države, ki se štejejo med evropske in so postale suverene – Islandija po prvi vojni, Ciper in Malta pa po drugi, imajo srečo, da jih obdaja morje, ne pa druge celinske dežele. Zato je bilo ob njihovi razglasitvi samostojnosti, razen pozneje pri Cipru, tudi manj zapletov, ko so zahtevale mednarodno priznanje. Precej dlje pa so morale čakati na ponovno samostojnost Litva, Latvija in Estonija, ker so bile z delitvijo Evrope na jaltski in potsdamski konferenci za 46 let prepuščene sovjetskemu imperiju.

Kaže, da bomo ob čakanju na priznanje imeli še nevšečnosti tudi z našo zemljepisno istovetnostjo. Pojmi, kot na primer Slovenija, Slovensko (izvirno ime za Slovaško) in v zadnjem času hrvaška pokrajina Slavonija celo marsikateremu evropskemu izobražencu povzročajo preglavice.

Od drugih založnikov s svojo ponudbo izstopala naša založba Samlaget, ki je poleg učbenikov in delovnih zvezkov predstavila tudi bogato obsežno in obšolsko poljudnostno stvarstvo literaturo za posamezne predmete.

V dvorani z računalniško video opremo je pozornost privlečilo vilnih obiskovalcev pritegnilo podjetje Hexaglot s predstavljeno tvjivo številnih žepnih jezikovnih računalnikov, s pomočjo katerih se lahko učimo sklanjati, spregati, pisati, pa tudi pravilno izgovarjati posamezne besede, saj nekateri celo zvočni. V pomembnem spominu računalniško različno število besed, najmanj 400.000!

Seveda se je v Frankfurtu v prvih oktobrskih dneh dogajalo veliko drugih stvari, o katerih smo lahko brali tudi v našem časopisu. Tako je znano, da Slovenija samega sejma in priloge, ki sta za predstavitev svojih načrtov ni izbrala, saj so nas zastopali povečini tiskarji. Majhen del na ta spodrsrlaj je pomenil predstavitev knjige The Case for Slovenia, ki so jo pripravili zunanji minister dr. Dimitrij Rupel in člani uredništva Nove revije, ki se je je udeležilo veliko ljubiteljev K predstaviti naše literaturostvarjalnosti pa je odločilno vplevala koroška založba Wiesner, ki je predstavila Draga Jančar, Daneta Zajca in Tomaža Škofmuna.

Če je priložnost, ki jo je imela Slovenija na letošnjem frankfurtskem sejmu, nekako spolej med prsti, pa si tega nikakor ne bi smeli privoščiti naslednje leto, ko bi morale vse naše založbe nastopiti skupaj, tako da bi bile bolj vidne in udarne, s tem tudi tržno uspešnejše.

TINE LOGAR

Vsekakor se temu ni treba diti, saj tudi mnogi ljudje pri komajda ločijo Litvo od Latvije ali Letonije, zelo malo pa jih da se je precejšen del te baltične države nekoč imenoval Livonia.

Ko se je po izteku moratorija pojavil v Evropi slovenski potni list, so ga na primer kot povsem normalen dokument sprejeli v Avstriji, pa tudi v švicarski Zürichu, že pri obmejnem prehodu iste države, na čeneyevski letališču, pa je povzročil zadržanost in vprašanje: Kje je ta država? Ker je zaradi temnodrebnosti in lične izdelave zelo podobno novemu potnemu listu Evropske skupnosti, je razumljiva zmeda policajev v tistih deželah, ki geografsko nekoliko bolj oddaljene od Slovenije in zato po jasnili povprašajo še po starem jugoslovanskem »passportu«.

Na eni od mednarodnih konferenc oktobra v Ženevi so morali udeleženci pozornost zbujevati tudi bankovci Republike Slovenije; žal le med numizmatiki, ki so se predvsem čudili, da na bankovcu ni natisnjeno ime, saj bi mogli vedeti, da so to za zdaj bioni. Kot strastni zbiralci vsakega denarja so bili pripravljene kupiti tudi za višjo ceno od uradnega tečaja pri nas. Bankovci stotak tri švicarske franke! Ker bodo ti bankovci v obtoku samo do konca marca, so zanje toliko bolj zanimivi.

Sicer pa si izobraženci Evropejci prav ganljivo prizadevajo, da bi razumeli, kaj se dogaja z admirajočo balkansko federacijo. Toda saj to včasih še težko razumemo. Zato bomo morali še nekaj časa potrpeti, da pojasnjevati predvsem tujcem z drugih celin, našo geografsko identiteto in strpno odgovarjati, kako je z »Jugoslovenijo« ali »Slovakijo«. Tudi vprašanja »Imate radi Havla?« nas ne smejo presenetiti.

B. L.

Vrata so učiteljem zmeraj odprta

Ob pogovoru z vodjo založniškega centra Zavoda za šolstvo in šport Tineto Logarjem

»Kjer je velika naklada, ni moje področje dela, za to so pristojne velike založbe. Moje delo je to, kar drugi ne želijo izdajati,« je dejal Tine Logar, vodja založniškega centra Zavoda Republike Slovenije za šolstvo. Mnogi, ki spremljamo pedagoško literaturo, smo postali pozorni na vrsto zanimivih knjig, ki so v zadnjem letu izšle pri Zavodu za šolstvo. Veliko tem, o katerih danes v šolah največ govorimo: trimestri, integracija, projektno delo, so prav pri tej založbi našle mesto v knjižni izdaji. Tudi »navadna« učiteljica je lahko objavila svoja spoznanja iz prakse. Za današnji čas, ko učitelji raziskujejo svojo prakso in na katerih šolah opažamo pravi izbruh ustvarjalnosti učiteljev, je odprtost Zavoda za šolstvo še toliko pomembnejša. Knjige izdajajo brez subvencije, za skladišče je le ena soba, provizija je najvišje 30 odstotkov, pri največ 30 odstotkih, pri nekaterih knjigah pa je celo ni. Cena poštnine je včasih večja od cene knjige. Vendar prav te knjige povedo marsikaj novega, pomagajo učitelju pri delu ter odpirajo nova vprašanja in izžive za delo. Tine Logar vodi založniški center zelo uspešno in v njegovih odgovorih je veliko novih zamisli in načrtov.

● **Založniški center Zavoda Republike Slovenije za šolstvo in šport je v razmeroma kratkem času izdal veliko knjig. Koliko časa založniški center deluje in kako vam je to uspelo?**

– Zavod za šolstvo mora narediti vse za podporo pouka. V temu spada tudi razvoj založniške dejavnosti. Izhodišče za moje delo je, da seminarji in aktivni učitelji niso dovolj, če niso podprti literaturo. Mnogi uspešni seminarji so na Zavodu za šolstvo zapostavljali, a za njimi ni ostalo skoraj nič. Ko sem maja 1990 prišel na delovno mesto vodje založniškega centra, sem imel povsem proste roke za delo. Odločili smo se, naj skoraj ne bi bilo seminarja brez določenega gradiva. Vsaka predmetna skupina Zavoda za šolstvo mora za svoje učitelje pripraviti nekaj konkretnega, vsak imetovalec pa ob koncu leta podeliti svojo biografijo – o tem, kaj je objavil v časnikih in revijah ali opisati sodelovanje pri učbenikih in knjigah. Na tem je velik pomemben del in to je tudi spodbuda, da učitelj več delajo in več objavljajo. V založniškem centru delamo le dva urednika – poleg mene še Mira Turk in tajnica, ki mora opraviti ogromno dela na področju komunikacije. V pol leta smo z ročne obdelave prešli na računalniško. Od maja 1990 do konca leta smo izdali 46 knjig, letos pa že več kot 100 del, če ne štejemo ponatisov. Maja 1990 smo začeli izdajati tudi interno glasilo Ogleđalo, ki izide vsak mesec.

● **Pritegnili ste veliko učiteljev, ki so doslej svoje zapise hranili v predalih. Kdo so avtorji izdanih knjig?**

– Avtorje lahko delim na tri skupine. V prvi so tisti, ki so imeli že nekaj narejenega, a nikjer niso mogli objaviti. Tako je

Tine Logar

ramo temeljito urediti, saj je pri takih izdajah zelo nevarno, da si premalo strokoven.

● **Veliko del, ki ste jih izdali, je namenjen učiteljem slovenskega jezika – Skice za knjižno didaktiko, Vesela šola slovenščine, Sporočanje na razredni stopnji osnovne šole, Slovenski jezik v osnovni in srednji šoli... Sami ste slavist in anglist. Kaj bi pri pouku slovenskega jezika spremenili, da bi bil učinkovitejši in prijemljivi?**

– To vprašanje presega vprašanje samega gradiva. Z gradivom lahko le pomagamo – učitelj dobi zamisel, kako izpeljati pouk. V šolah je premalo humorja in igre. Vprašanje o pouku slovenskega jezika je predvsem vprašanje izobraževanja. Studenti bi morali s fakultete prinesiti več pedagoškega znanja. Po štirih ali petih letih študija še niso izobraženi za učitelja, temveč si diplomirani slavisti. Vprašanje je tudi število ur slovenščine. Materinščine bi morali imeti vsaj toliko kot vsa Evropa in Jugoslavija. V teh dodatnih urah bi dosegli večjo kakovost, in ne le kvantiteto. Problem je tudi v samih učnih načrtih. Če bomo izdelali kataloge znanja, bo mnogo lažje delati, saj je težko načrtovati pouk, dokler ne veš, kaj moraš doseči.

● **Med izdanimi knjigami pogrešamo več del predšolske vzgoje. Ali med vzgojiteljicami ni bilo odziva ali pa je v predšolski pedagogiki manj novosti?**

– V predšolski pedagogiki je bil storjen velik korak naprej. Potekali so zelo kakovostni seminarji, res pa ni ostalo dovolj gradiva. Način dela, ki ga v šolah zdaj hvalimo – integracija in pro-

jektno delo, je bil v vzgojno-varstvenih organizacijah nekaj običajnega. Šola je šla pri delu z otrokom večkrat korak nazaj, saj v vrtcih otrokom ponavadi ni bilo dolgega. Vzgojiteljice so imele veliko zamisli, niso pa se čutile sposobne o tem pisati. Novi rod vzgojiteljic ima višjo izobrazbo in začenja se tudi sposobnost za pisanje. Vzgojiteljice so pripravljene sodelovati, dogovorile so se za projektno delo z nadarjenimi otroki – projekt Miška. O tej temi govori delo Zmaga Glogovec in dr. Draga Žagarja Nadarjeni otroci v VVO, pripravljamo pa zbirko sedmih knjig s skupno temo Kreativni otroci in kreativni vzgojitelji. V založništvu imamo na področju predšolske pedagogike torej veliko načrtov.

● **Za srednje šole ste pripravili predvsem navodila in kataloge znanja za zaključne izpite.**

– Težišče je na izdajanju katalogov znanja. Če bi hoteli imeti vse kataloge za zaključne izpite na različnih srednjih šolah, bi jih morali imeti 280. Srednje šole so zelo heterogene in so prav gotovo večji problem kot vzgojno-varstvene organizacije. Katalogi znanja so nastali v približno letu dni. V Angliji nastajajo na inštitutih osem let. Torej je nujno, da imajo naši katalogi slabosti.

● **Kaj pa prevodi?**

– Delno se usmerjamo tudi v prevodno literaturo. Skupaj s kranjsko fakulteto za organizacijske vede pripravljamo prevod francoskega dela o nadaljevalnem izobraževanju. Pobuda je bila obojestranska in skupaj bomo nastopili kot založniki.

Tudi z Zavodom za usposabljanje slušno in govorno prizadetih bomo skupaj izdali delo Govorica rok. To je videokaseta s priročnikom. Skupaj s tem zavodom smo že začeli izdajati serijo slikanic za slušno prizadete otroke.

● **Zavod za šolstvo že 22. leto izdaja revijo Vzgoja in izobraževanje. Letos ste začeli izdajati revijo Šolska knjižnica. Ali lahko pričakujemo še katero revijo?**

– Redno izhaja tudi revija Kemija v šoli, uredništvo le-te je pripravilo celo številko v angleščini za posvetovanje v Angliji. Kmalu bo začela izhajati nova revija Zgodovina v šoli, ki bo namenjena osnovnošolskim in srednješolskim učiteljem zgodovine.

naš pogovor

Pred izidom je tudi prva številka revije Čarobna nit. Beseda NIT pomeni nove izobraževalne tehnologije. Prva številka bo prinašala revijo, dve računalniški disketi s programom in navodili za delo, in videokaseto. To ne bo računalniška revija, saj bo zajemalo vsa predmetna področja in bo namenjena vsem učiteljem.

Načrtujemo še druge predmetne revije, saj je zahteva Zavoda za šolstvo, da si mora vsaka predmetna skupina organizirati, kje bo učiteljem ponudila praktične zamisli iz prakse za prakso. Tudi delavci Zavoda imamo svoje interno glasilo OGLEĐALO, ki izide vsak mesec.

● **Časi so taki, da tudi šolske knjižnice ne naročajo več del, ki bi jih učitelji potrebovali pri svojem delu. V čem vidite rešitev?**

– Učitelji, ki na šolah dobro delajo in si želijo novosti, si bodo prav gotovo zagotovili svoj izvod. Natančno vem, da bo neka šola naročila veliko izvodov knjig s področja naravoslovja, druga pa veliko knjig za slaviste. Prav je, da je ponudba velika in lahko vsak izbira.

Ideja je bila, naj bi bila dana vsota denarja nakazano kar na račun zavoda za šolstvo, bila pa bi namenjena šolam. Mi bi pripravili paket desetih knjig in jih poslali na šole. To bi seveda ocenilo založniško dejavnost, saj je komunikacija zelo draga. Vendar pa se s to rešitvijo ne strinjam, saj mislim, da je nujno, da šola naroči, kar si želi, in ne tisto, kar jim določim jaz.

Podatki o založniškem centru
Založniški center Zavoda Republike Slovenije za šolstvo izdaja: navodila za delo VVO, osnovnih in srednjih šol priročnike za učitelje gradivo za učence učbenike z nizko nakladno gradivo za osnovne šole s prilagojenim programom zvočne in videokasete računalniške diskete druga didaktična sredstva

Od maja 1990 do konca leta smo izdali 46 knjig, letos pa že več kot 100 del, če ne štejemo ponatisov.

Vsak učitelj ima možnost objavljati, merilo za izid knjige pa je kakovost. Če bomo izdelali kataloge znanja, bo veliko lažje delati, saj je težko načrtovati pouk, če ne veš, kaj moraš doseči.

Če bo ravnatelj reševal denarni položaj šole s tem, da bo naročal manj strokovne literature, bo s tem znižal raven šole.

Na predlog Marjana Čonca smo izdali zbiranko Otroški telefon z nakladno 60.000 izvodov.

Za pomoč pri pripravi ekskurzij je začela izhajati zbirka Slovstveni in kulturnozgodovinski vodniki po Sloveniji. Izšli sta že dve knjigi: Gorenjska in Štajerska z obrobjem.

Šole so zelo različne, nekatere vzamejo zelo veliko, druge nič. Glede na naročila določim naklado in nikoli ne vem, ali sem se prav odločil. Na neki način prodajam mačka v žaklju, na šolah pa bi moralo obstajati zaupanje, da bo to, kar bodo naročili, res dobro. Cen ne morem oblikovati vnaprej, saj ne vem, kolikšna bo naklada. Če bi vedel, da bom glede na število slovenskih šol vedno prodal 600 do 800 izvodov, bi bilo moje delo mnogo lažje.

Čim več moramo obveščati učitelje, saj vemo, da na nekaterih šolah komunikacija poteka le med ravnateljem in Zavodom za šolstvo, učitelj pa ne ve, kaj vse je izšlo. Če bo ravnatelj reševal finančni položaj šole s tem, da bo naročal manj strokovne literature, bo s tem znižal raven šole. Vemo, da je velika razlika v tem, kako želijo na šolah delati, in mislim, da bo prišel tudi čas, ko bodo boljše šole dobile več denarja.

● **Če pogledate dela, ki ste jih izdali, in rokopise, ki prihajajo v vaše roke, v čem vidite največji korak naprej v razvoju slovenske šole?**

– V demokratizaciji odnosov v šoli – in tudi v demokratizaciji odnosov šola – Zavod za šolstvo. Učitelji so bili predolgo navajeni, da so bila vsa vrata zaprta, zdaj pa so se naenkrat odprla. Vedno bolj se čuti, da smo vsi na istem bregu, da vsi delamo za isti cilj.

Pogovarjala se je
BARBARA HANUŠ

OB IZIDU KNJIGE:

Sistemska urejanje izobraževanja odraslih

Pedagoški inštitut pri Univerzi v Ljubljani 1991

Knjiga je nastala kot rezultat raziskave: Prikaz ureditve izobraževanja odraslih v drugih državah in ekspertize: Sistemska urejanje izobraževanja odraslih v Sloveniji. Raziskavo je opravil Pedagoški inštitut z nosilko prof. Olgo Drogenik, ekspertizo pa skupaj Pedagoški inštitut in Skupnost izobraževalnih centrov Slovenije, z nosilcem prof. Zoranom Jelencem. Zelo pomemben podatek ob izidu te knjige je tudi ta, da so raziskavo naročila in financirala tri ministrstva, in to za delo, znanost in tehnologijo ter šolstvo in šport. Ekspertno mnenje pa je naročilo Ministrstvo za delo. Knjigo je uredila prof. Olga Drogenik, recenzenta pa sta dr. Janko Muršak in dr. Ivan Svetlik.

Ker gre za zelo dobro delo, ki nakazuje tudi konkretne rešitve in možnosti, ga toplo priporočam v branje, razmislek in ukrepanje. S tem delom in nekaterimi ukrepi, ki so že bili izvedeni v Sloveniji pri izobraževanju odraslih, se odpirajo tudi velike možnosti za ustanavljanje novih zavodov in podjetij in vlaganje v področje, v katere bo vključeno več kot 100.000 udeležencev na leto.

V prvem delu knjige več avtorjev predstavlja ureditev izobraževanja odraslih v drugih državah. Pri tem so poudarjeni tile elementi: sistem izobraževanja, izvajalci in upravljalci, zakonska ureditev in financiranje po-

in konkretno delo na tem področju v Sloveniji.

Oglejmo si nekatere temeljne poudarke iz pregleda sistemov izobraževanja odraslih v svetu in primerjavo s stanjem v Sloveniji:

Izobraževanje odraslih je zelo razvejen sistem, ki mora zadostiti vsem vrstam potreb (povpraševanja) odraslih po izobraževanju in učenju in s tem tudi osebnim in družbenim. Sestavljen je iz treh glavnih področij: splošno izobraževanje, izobraževanje za pridobitev izobrazbe in poklicno izobraževanje.

Izobraževanje odraslih poteka zelo različno: vodi ga država ali pa poteka zasebno, centralno in lokalno. Izvajajo ga lahko specializirane šole, ustanove, centri, kolidži, šole za mladino s posebnim oddelkom za odrasle idr. Uveljavljeni so študijski krožki, šolanje na daljavo, svetovalni centri ipd. Šolanje je praviloma razdeljeno na predvisokošolsko in visokošolsko.

Avtorji ugotavljajo, da je v Sloveniji izobraževanje odras-

lih razmeroma slabo razvito in da imamo le del sistema, ki je značilen za razvite države, in to: delavske univerze, izobraževalne centre za delavce in specializirane izobraževalne centre. Poleg tega pa je nekaj drugih, predvsem zasebnih organizacij, ki izvajajo različne programe.

Avtorji ugotavljajo posebno pomanjkljivost slovenskega sistema pri upravljanju izobraževanja odraslih, saj noben vladni organ nima posebne enote za to področje. Podobno velja tudi za zakonodajo, razvojno-raziskovalno delo in izobraževanje andragoških delavcev, kjer so vse dejavnosti bolj ali manj prepuščene različnim organizacijam, posameznikom, zakonom z drugih področij ipd. skratka, to področje je obravnavano nesistematično in nepopolno.

Na področju financiranja, ugotavljajo avtorji, namenjajo razvite države za izobraževanje odraslih 1 odstotek narodnega dohodka, pri nas pa ga gre iz

javnih sredstev le okoli 0,09 odstotka.

V končnem delu knjige so predlagane rešitve in ukrepi, ki bi jih bilo treba izpeljati v izobraževanju na Slovenskem. Temeljnijo na ugotovitvah stanja in primerjavah z razvitim svetom, predvsem z deželami, ki so po velikosti in drugih značilnostih primerljive z nami. Povečati je treba število in vrste izobraževalnih ustanov, urediti upravljanje (posebne upravne enote, medresorski odbor, konkretne naloge v tovrstnih ministrstvih) ter zagotoviti financiranje. Vse to pa mora biti podprto z razvojno-raziskovalnim delom in izobraževanjem andragoških delavcev.

V času, ko je knjiga nastajala, se je v Sloveniji na področju izobraževanja odraslih marsikaj premaknilo v smeri, ki jo predlagajo avtorji. Ustanovljen je Andragoški center, ki je dobil tudi svoje prostore in denar iz proračuna za začetek dela, pripravljajo se nova zakonodaja, potekajo medresorski dogovori, krepi se sodelovanje s tujino.

Nastaja novo samostojno slovensko izobraževalno polje, ki bo zajelo več kot 100.000 slušateljev in nekaj tisoč učiteljev. S tem se pojavlja veliko možnosti za zdajšnje in nove zavode in podjetja, predvsem pa za slušatelje, ki brez ustreznega znanja, ki ga bodo lahko dobili v sistemu izobraževanja odraslih, nimajo nobene možnosti na trgu znanja in idej.

Avtorji knjige Sistemska urejanje izobraževanja odraslih so tudi med nosilci programa razvoja tega področja v Sloveniji. Znanja in volje imajo dovolj; v naslednjih letih pa jim bo potrebna temeljita pomoč republiške skupščine, ustreznih ministrstev, Univerze, šolskega sistema in služb ter lokalnih oblasti, pri uresničevanju načrtov v praksi. Verjamem, da jim bo uspelo, saj v knjigi dokazujejo, da Slovenija brez mednarodno primerljivega sistema izobraževanja odraslih v razviti Evropi nima nobenih možnosti.

SREČO ZAKRAJŠEK

pobude odmevi

Na moj stvarni in argumentirani odgovor, Beda pedagoškega potvarjanja in diskvalificiranja (Sodobna pedagogika, 1991/1-2), namenjen pisanju dr. Pedička, Paradigme slovenske pedagogike... (Sodobna pedagogika, 1990/7-8), je avtor teh Paradigem v zapisu, Pedagoška glosa (Prosvetni delavec, 1991, št. 14), v zadregi za objektivne protargumente, omalovažujoče in ironično reagiral. Se vedno ne priznati, kako neargumentirano, nekulturno, na nekaterih mestih prav pamfletsko obračunava s povojnim pedagoškim delovanjem dr. Schmidta, pri čemer celo upa zapisati, da »ga je lotil sine ira et studio«. Se vedno tišči glavo skozi zid, sicer s to razliko, da previdno umirja fronto proti dr. Schmidtu, a jo, zvest dani grožnji, vse bolj odpira proti meni. Toda, tako kot ponavadi, je v njegovi Glosi več umišljenih trditve:

1. Ni res, da bi jaz na Bledu dr. Pedičku povedal, da v Sodobni pedagogiki »Paradigme ne bom objavil«, pač pa sem se želel z njim pogovoriti o zapletih, ki so nastali, in o želji uredništva, naj besedilo popravi. Seveda mi to ni uspelo, ker mi je takoj, po mojih prvih besedah, revanistično zažugal: »Paži se, tudi tebe bom pošteno pofarbal,« in odvihral.

2. Ni res, da je privolitve uredniškega odbora Sodobne pedagogike za objavo Paradigme povzročil moj odstop. Zanj sem se odločil že pred to privolitvijo zaradi nesramnih podtikanj dr. Pedička na račun mojega uredniškega delovanja. Preprosto nisem želel več vplivati na (ne)objavo njegovega besedila.

3. Ni res, da sem »zahteval od članov uredniškega odbora pisne in javne zagovore o njihovih odločitvah«, da je časopis SP objavil Paradigme. Ti »zagovori« naj bi bili »corpus delicti nasiljevanja odstavljene urednice« čes da »česa podobnega ni doživela nobena slovenska revija doslej tudi v najbolj trdih boljševiških časih.« S temi besedami je avtor bolj kot mene ponižal člane uredniškega odbora in jih naslikal kot bedne kreature moje uredniške tiranije.

Resnica pa je taka, da seji, na kateri se sploh ni odločalo o (ne)objavi, spričo živahnosti in delne nekonsistentnosti, razpravi s tajnico preprosto nisva mogla zapisniško slediti. Ostala je edina možnost, da so člani uredništva svoje razprave kratko pisno avtorizirali.

4. Ni res, da »s prvo verzijo« mojega odgovora na Pedičkovo Paradigme uredniški odbor ni bil zadovoljen in da mi ga je vrnil v popravilo. Na isti del besedila, ki se neposredno ukvarja z dr. Pedičkom, ni imel nobene meni znane pripombe. Edina želja uredniškega odbora je bila, naj omilim očitke njemu, se pravi uredni-

škemu odboru. Ustreči sem mu mogel le toliko, da sem v neki zvezi izpustil eno samo besedo.

5. Ni res, da bi, kakor mi očita avtor glose, s pomočjo »sprevržene citologije«, izkoristil dr. Schmidta za branjenje mojega »sesujočega se pedagoškega in didaktičnega opusa«. Ni sicer jasno, na čigave citate misli, svoje ali Schmidtove. Toda iz konteksta sodeč, naj bi šlo za Schmidtove. Nič ne bo iz tega. V celotnem odgovoru dr. Pedičku uporabljam le dva Schmidtova citata, a še ta dva sta taka, da ju ni mogoče spreverjati.

Kar zadeva »sesuje« mojega pedagoškega in didaktičnega opusa, pa tole. S pedagoško teorijo se nisem ukvarjal, zato se mi nima kaj »sesuti«. Kar pa zadeva moje teoretično in strokovno delovanje na didaktič-

Kako že, komu se je kaj sesulo?

nem torišču, na katerem in še na marsikaterem drugem, dr. Pediček pač ni kompetenten, da bi razsojal, čeprav si to pravico nenehno prisvaja, sem pa s plodovi še kar zadovoljen. Ni moja naveda, opozarjati nase. Toda če me dr. Pediček k temu sili, naj mu povem, da se zlasti moje teoretične podlage za učno diferenciacijo in individualizacijo množično operacionalizirajo v osnovnošolski, a tudi v srednješolski učni praksi. Bo pa zanimivo prisluhniti obrambi dr. Pedička, na ne le moje ugotovitve, kako klavno se je sesula njegova, sicer enostranska, protislovna in slabo domišljena blejska »antropološka pedagogika«, in sicer v njegovem evforičnem teoretičnem branjenju in utemeljevanju usmerjenega izobraževanja ter »samoupravne socialistične pedagogike«. S tem prehajam na drugi del njegove Glose, k podtemi, Cum grano salis.

V njem se dr. Pediček, kakor rečeno, namesto z argumenti, z ironiziranjem in omalovaževanjem brani pred mojo kritiko prav v takem stilu

pisanih svojih Paradigem. Kako? Tako da zamenja svojo družbeno in znanstveno vlogo v povojnem razvoju pedagogike, z vlogo dr. Schmidta in z mojo. Se pravi, da vse tiste naglavne pedagoške in družbene grehe, ki jih v Paradigmah lepi predvsem na dr. Schmidta in še na koga, zdaj ironično pripiše sebi, dr. Schmidtu in meni pa vse avtorjeve zasluge za razvoj »antropološke pedagogike«, kakor tudi nevednosti, ki jih je bil deležen od politike. Kar je v tej reverzibilni taktiki še posebno žaljivo, je avtorjevo podtikanje, da je dr. Schmidt dobil Kidričovo nagrado zato, ker ga je politični režim izdatno podpiral... in mu zvesto stal ob strani. Po vsem tem, kar je dr. Pediček že »sfabriciral« na račun dr. Schmidta, ta žalitev niti ne preseneča. Prav osupljiva pa je njegova nekritičnost do samega sebe, do njegovega pedagoškega snovanja. Obtožbe, ki jih ironično pripisuje sebi, v resnici naslavlja na povsem pravi - svoj naslov. S tem ko brije norca iz dr. Schmidta in mene, se norčuje iz sebe in razkriva resnico o sebi. Namreč, do kraja resnična je njegova ugotovitev: »Sam pa sem bil v istem času razvijalec našega mehansko-materialističnega pedagoškega nauka, socialistične samoupravljalke pedagogike, doktrine enotne šole... ter teoretič takšne vzgojno-izobraževalne prakse« (PD, 1991/14). Naravnost to, kajti nihče drug ni bil v 80-letih bolj konservativen pedagoški teoretik kot dr. Pediček, ki je razvijal najbolj tehnokratsko in politokratsko različico samoupravne socialistične pedagogike.

Zal te ocene na tem mestu ne bom mogel analitično dokazati v potrebnem obsegu. Za ta namen mi uredništvo PD najbrž ne bo odstopilo potrebnega časopisnega prostora, čeprav bi bilo to dolžno, če me ne želi diskriminirati in če se je že lotilo problematike, ki spričo njene narave in obsežnosti, ne spada v njegov list. Zaradi tega bom podprl svoje trditve le z nekaj značilnimi dokazi, podrobnejšo razčlenitev pa bo našel bralec v eni izmed naslednjih števil Sodobne pedagogike in še zlasti v delu dr. Pedička, Usmerjanje v vzgoji in izobraževanju, Univerzum, Ljubljana 1985. Iz tega dela bodo vsi moji dokazi.

Dr. Pediček se že v Predgovoru omenjenega dela predstavi kot oblikovalec »pedagoške socialistične samoupravne družbe« (str. 10), in to kasneje nenehno ponavlja. In kakšna je ta pedagogika? Nikakor taka, ki bi izhajala iz človeka, humanizma in demokracije, marveč pedagogika, ki korenini v »človekovem delu, v učenju, vzgajanju, izobraževanju in izpopolnjevanju z delom, v delu in za delo« (str. 13). Tej tehnokratski pedagogiki in njenim deformacijam, katerim smo se »etablirani«, »dogmatični«, »marksistični« pedagogi, kakor nas dr. Pediček zaničljivo naziva, že zdavnaj javno uprli, je podredil vse srednje izobraževanje, se pravi

usmerjeno izobraževanje, človeka, torej učenca in celotno pedagoško teorijo.

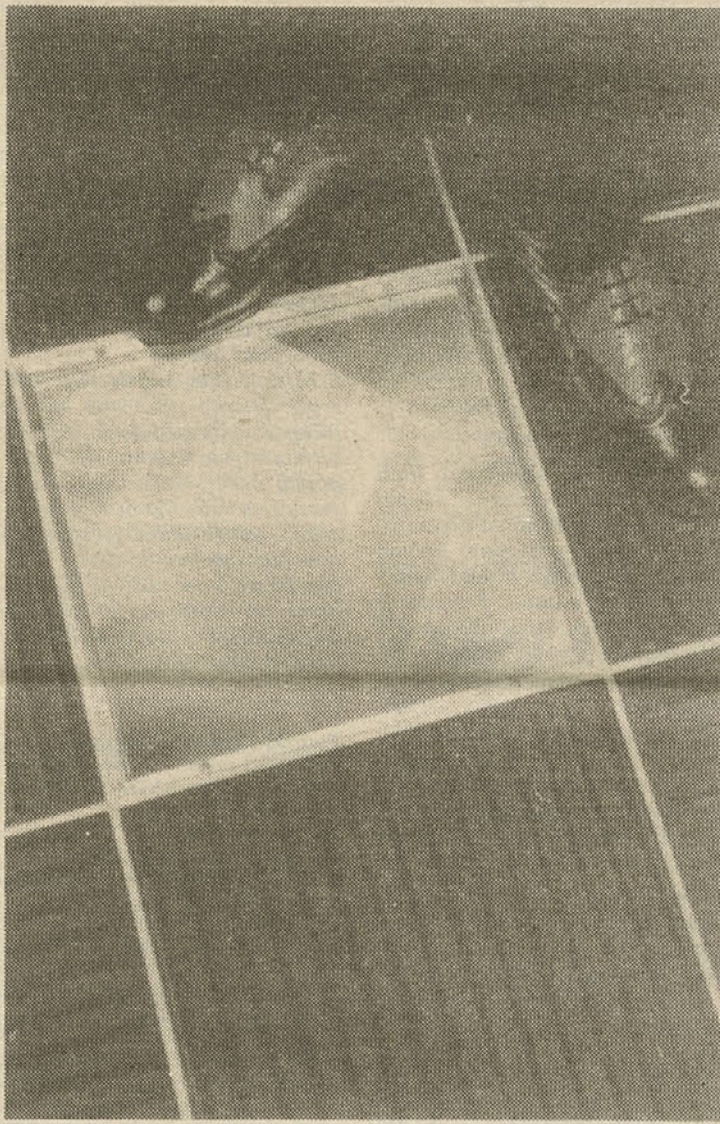
Kar zadeva usmerjeno izobraževanje, ga hvali kot »pravo revolucijo ali preobrazbo vzgoje in izobraževanja - delo« (str. 11). Po avtorju naj bi bilo za posameznika in njegovo osvoboditev najboljše, da dosedanj splošno izobraževalni sistem vzgoje in izobraževanja nadomesti »s široko zasnovanim sistemom usmerjene vzgoje in usmerjenega izobraževanja za delo, v delu in ob delu« (str. 30, 44, op. 29). Dr. Pediček soglasa, da se morata vzgoja in izobraževanje »odslej razvijati v socialistični samoupravni družbi in za to družbo«, kar zahteva, »da ju pojmujejo kot delo, kot produkcijo, kot sestavni del združenega dela...« (str. 21), da ju »razredno samoupravno opredelimo na temelju marksistične misli, samoupravne teorije in revolucionarne prakse« (str. 22). Od tega, drugim očitajočega »mehansko-materialističnega pedagoškega nauka«, po katerem je treba vzgojo in izobraževanje pojmovati »kot delo, kot produkcijo, kot sestavni del združenega dela«, se dr. Pediček v ničemer ne distancira. Vse, kar zmore kritičnega, je le opozorilo na kak »manjkajoči imanentno-pedagoški element v obravnavanju naše današnje socialistične samoupravne preobrazbe vzgoje in izobraževanja« (str. 20). V mislih ima usmerjanje, s katerim »bi kazalo dopolniti konceptijsko osnovo« usmerjenega izobraževanja.

Temu vzvodu vzgoje in izobraževanja, izhajajoč »iz zakonitosti o primarni povezanosti vzgoje in izobraževanja z objektivnimi, to je materialno-proizvodnimi in družbenorazvojnimi procesi in odnosi« (str. 23), podreja dr. Pediček tudi posameznika, se pravi individualnost učenca. Med štirimi temeljnimi vidiki vzgoje in izobraževanja (samoupravno organizacijski, družbeno-ekonomski, organizacijsko-vsebinski) postavlja »pedagoško-humanizacijskega« na četrto mesto. A še ob tem zadnjem mestu se je avtor zbal, da učenec ne bi bil dovolj podrejen proizvodnim in družbenim potrebam. Zato svari »pred znaki, ki kažejo, da bi na to stran pot ugnili speljati vso preobrazbo (vzgoje in izobraževanja, F. S.) pedagogi, šolski svetovalci delavci in poklicni svetovalci« (str. 12). Paradoksalno, pedagogi, ki so pred dobrih desetimi leti očitali dr. Pedičku absolutiziranje »pedagoško-humanističnega vidika«, naj bi se zdaj, ko je zdrsnil v drugo skrajnost, sami ujeli

njeni teoremi, njene hipoteze, argumenti in teorije izhajajo iz narave vloge človekovega dela v dolgotrajnem družbenozgodovinski okolju« (str. 14). Na tem temeljnem vzvodu »mladine in odraslih v delovni sklopi... področno ali panosno izobraževanje« (str. 15) pravzaprav svetovanje, ki »izhaja iz zakonitosti povezanosti vzgoje in izobraževanja z objektivnimi, to je materialno-proizvodnimi in družbenorazvojnimi procesi in odnosi« (str. 23). Ta njegova teorija, ki očito zanemarja učenca kot osebnost, naj bi temeljela na »oblikovanju pedagoške znanosti delavskega razreda, kar pomeni isto kot pedagogika socialistične samoupravne družbe« (str. 38).

V Pedičkovem konceptu vzgoje in izobraževanja ter pedagoške teorije so misli, s katerimi tudi sam soglašam, a seveda veliko takega, kar mu tuje. Najprej zavračam njegovo »etično sprevedanje, kot da sam ne bi sooblikovalec usmerjenega izobraževanja, pedagoške znanosti delavskega razreda«, »pedagogike samoupravne socialistične družbe« »marksizacije naše pedagoške znanosti« ipd., se pravi vsega tega, kar izločno očita »uradnim« in »etabliranim« »državnim« pedagogom, kakor pak z dr. Schmidtom na čelu. Zato joče njegovo prepričevanje bralec, da se on s čim podobnim ni nikoli identificiral, še več, da se je proti »dogmam« celo bojeval. Že iz tega mojega kratkega prikaza sledi, da ni res. Nasprotno, nihče od, po njem tako rdeče »pofarbanih« pedagogov ni podrejal svojega pedagoškega snovanja dr. Pedičku tako prijubljive vseskozi poudarjeni sintagmi in izdiščnemu teoretičnemu aksiomu »izobraževanje za delo in z delom, ob delu v korist celotnega družbenega obnavljanja ali reprodukcije«. Spramam tega ne preseneča, da je v tistem času sem z dr. Rojcem javno polemiziral proti takemu tehnokratskemu politokratskemu razumevanju usmerjenega izobraževanja in pedagoške teorije, prav ta dr. Rojč kot izvršni sekretar predsedstva ZK Slovenije z zadovoljstvom opazil Pedičkovo snovanje nove pedagoške paradigme in jo, kot recenzent Pedičkove knjige, pohvalil celo na zunanji strani plakat s temle priznanjem:

»Dr. Franc Pediček se je v svojem delu angažirano lotil zahtevnih nalog: oblikovanja zasnove pedagoške teorije, ki bo šla korak dlje

Carlo Schmelzer: Virus II, 1989, TH

Resnice iz pedagoške glose

Ob izrečenih ali napisanih neresnicah se odzivamo različno. Če ne gre za zadevo s kakšnimi neposrednimi posledicami, sam največkrat odmahnem z roko, češ saj ni pomembno. Tudi ob branju Pedagoške glose dr. Pedička sem na začetku mislil tako. Toda neresnice so se kopičile in dr. Pediček je z njimi nadomestil celo stvarna dejstva. S tem je posegel v isto, kar je in kar je bilo. To je pa že onstran meje, ko bi človek odmahnil z roko. Ne bom polemiziral z dr. Pedičkom in ne bom mu pisal odgovora; tudi ne bom pisal o njegovih mnenjih in interpretacijah. Pisal bom le o dejstvih. Najprej bom kratko opisal dogodke, o katerih piše dr. Pediček v Pedagoški glosi (Prosvetni delavec, 23. septembra 1991).

Uredništvo Sodobne pedagogike je dobilo 20. novembra 1989. od dr. Pedička prispevek z naslovom Paradigme slovenske pedagogike. Prispevek smo, kot vsakega drugega, prebrali vsi člani uredniškega odbora in o njem povedali svoje mnenje na seji 12. januarja 1990. Vrnili smo ga avtorju v dodelavo. Dopolnjeni prispevek smo dobili 2. februarja 1990 in ga spet vsi prebrali. O objavi tega prispevka je uredniški odbor razpravljaj na seji 22. maja 1990, vendar o objavi ni odločal, ker je dr. Strmčnik kot glavni in odgovorni urednik nasprotval objaviti, predlagal svoj odstop in preložit odločanje o objavi na naslednjo sejo. Nekaj dni po seji me je poiskal in me poprosil, naj mu na kratko napišem in utemeljim svojo odločitev o objavi; to, da mu bo rabilo kot zapisnik seje. Ker ob branju vsakega prispevka vedno napišem svoje mnenje o objavi, tega nisem jemal kot kakšno »nasiljevanje« (tem

bolj, ker sem ob branju prispevka najavil, da bom svoje mnenje povedal kar na seji; seje se pa nisem mogel udeležiti). Svoje mnenje sem napisal v nekaj kratkih stavkih. Podobne zapise (avtorizirane razprave s seje) je dr. Strmčnik dobil tudi od vseh drugih članov uredniškega odbora. Nekaj dni po tem je dr. Strmčnik odstopil z mesta glavnega in odgovornega urednika. Izvršilni odbor izdajatelja revije me je 27. junija 1990 imenoval za začasnega urednika revije (do naslednje skupščine). V tem času smo izdali številko 7-8. Vsebinske številke je bila določena na seji uredniškega odbora 24. septembra 1991; takrat smo se odločili objaviti Paradigme in jih tudi objavili. Od dr. Strmčnika (ki ni bil več ne urednik ne član uredniškega odbora) smo dobili polemični odmev na Paradigme 7. januarja 1991. Po branju tega prispevka smo se na seji uredniškega odbora skupaj odločili, da ga objavimo, sočasno pa menili, da dr. Strmčnik ni korektno prikazal razprav o objavi Paradigme (iz časa, ko je še bil urednik). Med drugim smo mu najbolj zamerili besede, da se je uredniški odbor o objavi sprenevedal (SoDP št. 1-2, 1991).

Ker s tem nismo soglašali, smo mu vrnili prispevek z nasvetom, naj te formulacije popravi. O objavi Strmčnikovega prispevka smo se dogovorili tako: če tega ne spremeni, bomo v dokaz nesprenevedanja uredniškega odbora objavili naša takratna izvirna mnenja. Ker dr. Strmčnik v teh točkah prispevka ni spremenil, smo v novi rubriki Odmevi vse to objavili. Sam sem k našim mnenjem napisal kratko uvodno pojasnilo. Pisal sem ga skladno s svojo življenjsko izkušnjo, da se ni vredno z nikomer

o ničemer prepirati. Zato v pojasnilu nisem napadel dr. Strmčnika za nekorektno besede o sprenevedanju. Mislil sem, da to najboljše govori izvirne besede članov uredniškega odbora. To mislim tudi danes.

Ker je o tem dr. Pediček napisal v Pedagoški glosi neresnice, moram posebej poudariti tole:

Prvič, člani uredniškega odbora nismo pisali nikakršnih »zagovorov« o naši odločitvi, da smo objavili Paradigme! Tega, da smo objavili Paradigme, nismo nikjer (ne pisno ne kako drugače) »zagovarjali! Po odločitvi o objavi Paradigme nismo o tej zadevi pisali ničesar več pisali. Res pa je, da smo štiri mesece prej napisali prejšnjemu uredniku svoja mnenja in utemeljitve o tem, ali smo za objavo Paradigme ali ne (po ustaljeni praksi uredništva so to pravzaprav predlogi za objavo, ki jih na seji pretrpimo in se odločimo o objavi).

Tudi jih nismo pisali »uredniku, ki je odstopil«. Takrat, ko smo jih pisali, je bil dr. Strmčnik še urednik. Ker je iz teh mnenj urednik dokončno videl, da je večina članov uredniškega odbora ZA OBJAVO (sam pa je bil proti objavi), je nekaj dni pozneje odstopil. Dr. Pediček nam zameri ta mnenja in jih ironično imenuje »zagovori«; ne zaveda se pa preprostega dejstva: ta naša mnenja so sploh omogočila objavo Paradigme!

Torej povsem nasprotno kot pravi dr. Pediček. V resnici so najprej bili »zagovori«, nato odstop glavnega in odgovornega urednika in nato smo objavili Paradigme.

Še nekaj podatkov: seja je bila 22. maja, mnenja smo pisali zadnje dni maja in v začetku junija (zadnja ga je napisala dr. Helena Novak 11. ju-

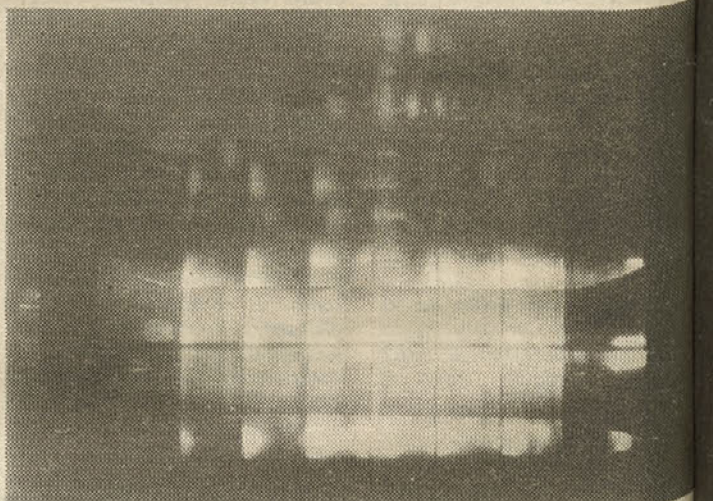
nija), dr. Strmčnik je odstopil 19. junija, za objavo Paradigme smo se odločili na seji 24. septembra, revija je izšla ob koncu oktobra.

Tudi objavili nismo teh mnenj zaradi »nasiljevanja odstopljenega urednika«. Ravno nasprotno: objavili smo jih, da bi ovrgli njegove trditve o sprenevedanju uredništva. Po odstopu smo imeli z dr. Strmčnikom take odnose kot z vsemi drugimi avtorji.

Drugič, ni res, da je uredniški odbor omogočil dr. Strmčniku »biano objaviti« prispevka Beda pedagoškega potvarjanja in diskvalificiranja. Ta uredniški odbor še ni nikdar nobenemu avtorju omogočil kaj takega! Tudi ne vem, da bi se kaj takega zgodilo kdaj prej. Strmčnikov prispevek smo vsi prebrali in se odločili ZA OBJAVO. Priporočili smo mu sicer, naj ga popravi, ob opozorilu, da bomo sicer objavili naša izvirna mnenja. Popravljeni prispevek sem pregledal in obvestil člane uredništva, da Strmčnik vztraja pri svojih trditvah in da torej istočasno objavljamo naša mnenja in pojasnilo!

Toliko o dejstvih! Še nekaj besed o usodi zapisa CUM GRANO SALIS. Res je, da smo zavrnili objavo tega besedila. Sodobna pedagogika objavlja znanstvena in strokovna besedila, omejenega besedila pa ni takšne narave. K tematiki iz prejšnjih besedil ne prinaša nič novega, nobenega novega dejstva ali spoznanja. Zato ga tudi nismo objavili.

BORIS KOŽUH
glavni in odgovorni urednik
Sodobne pedagogike

Dietmar Öhlmann - Rosenbruch: Kubus, 1989, TH, steklo

v to zanko.

Dr. Pediček ne bi bil dosleden, če ne bi usklajal s svojim tehnokratskim utilitarističnim videnjem vzgoje in izobraževanja in učenca v njej tudi pedagoške znanosti. Ko išče temeljno merilo za njeno avtoriteto in znanstvenost, ga ne najde nikjer drugje kot v človekovem delu, v učenju, vzgajanju, izobraževanju, usposabljanju in izpopolnjevanju z delom, v delu in za delo (str. 13). Poudari, da je »ta ugotovitev temeljnega pomena za odgovor na vprašanje« kdaj je lahko pedagogika izvirna in neoporečna znanost? Odgovor: Le takrat, kadar

tradicionalne pedagogike. Sel je v študiji tudi korak dlje od samega sebi in svojih hipotez v začetku sedemdesetih let. Njegovo tedanje temeljno relacijo v podstatu pedagoške teorije 'Človek-človek', je v pričujočem delu razvil v relacijo: 'Človek-delo', in s tem navezal na širše družbene probleme. Tako mu je uspelo načeti 'kubuski zid' dosedanj zaprtosti teorije vzgoje... in odpreti vrata vanjo, noterim razsežnostim družbenorazvojnih vplivov in pogojevanosti.

Kako že, komu se je kaj sesulo?

FRANCE STRMČNIK

SODELUJTE Z NAMI

Spoštovani bralci,

V eni prihodnjih števil našega časnika vam bi radi predstavili Zavod Republike Slovenije za šolstvo in šport - ustanovo, ki jo že dolgo prav dobro poznate, vendar bi o njej želeli zvedeti še kaj. Prilozimate, da vprašate vse, kar vas zanima in česar še ne veste.

Zbrali bomo vaša vprašanja - o organiziranosti, delu tam zaposlenih sodelavcih s starši, skrbi za kakovost pouka... - in skupaj s strokovnjaki iz Zavoda pripravili odgovore nanja. Še danes zavrite na telefon 061 315 585 ali pa nam pišite na naslov: Prosvetni delavec, pp 21, 61104 Ljubljana.

Vaša vprašanja pričakujemo čimprej, če je le mogoče, še ta teden!

KNJIŽNE IZDAJE ČZP KMEČKI GLAS

LEPOSLOVNA KNJIŽNA ZBIRKA

A. Zidar: PRIDI K TOLMUNU	270	B. Novak: LIPA ZELENELA JE –	
M. Tomšič: ŠAVRINKE	400	V SENCI DVOGLAVEGA ORLA 1, 2	630
M. Tomšič: KAFRA	270	B. Novak: LIPA ZELENELA JE –	
F. Černigoj: JAVOROV HUDIČ	270	KRVAVE REKE 3, 4	790
R. Radešček: SLOVENSKE LJUDSKE		J. Javč: KDO ME SILI TEBE LJUBIT	300
VRAŽE	270	P. Škrinjari: DIVJI VOLČIN	300
I. Malavašič: ERAZEM IZ GRAPE	270	F. Frančič: ROSA	280
I. Jereb: PREKLETSTVO	270	F. Medvešek: NA RDEČEM OBLAKU	
M. Tomšič: NOČ JE MOJA, DAN JE		VINOGRAD RASE	490
TVOJ	340	S. Krušnik: SMEH NI GREH	790
L. Lavrenčič: OSEM KRIŽANIH		M. Brenčič-Jelš: NAŠIH NJIV NIHČE	
TOLARJEV	340	VEČ NE ORJE	340
M. Tomšič: KAŽUNI	270	J. Peternej: MATEJA	500
E. Juraš: POD PRISEGO	300	I. Silvec: GUSARJI NA OBZORJU	490

POLJUDNOSTROKOVNA ZBIRKA MOZAIK

M. Jelnikar, F. Vardjan: MOJ VRT		J. Colnarič, S. Vrabl: VINOGRAD-	
MOJE VESELJE	410	NIŠTVO	690
F. Vardjan: VRTNO ZELENJA-		A. Skaza: KLETARJENJE JE	
DARSTVO	490	UŽITEK	490
V. Bajec: VRTNARJENJE POD		D. Vrščaj: GLIVE OD TRIGLAVA DO	
POLJO	780	JADRANA	1.340
P. Kriškovič: BIOLOŠKO PRIDELOVANJE		D. Cotič, D. Vrščaj: SLADKOVODNI	
HRANE	480	AKVARIJ	510
A. Fink: POGANJKI IN KALČKI – VSE		G. Gavez: MALI DRUŽNI PSI	420
LETO SVEŽA ZELENJAVA	480	B. Leskovic, B. Slavec: NAŠE MAČKE	400
F. Vardjan: VZGOJA LONČNIC	490	M. Prašnikar: OCENJEVANJE	
F. Vardjan: REZANO CVETJE	510	KANARČKOV	260
I. Golob: RAZMNOŽJEMO OKRASNE		J. Popovič, S. Bunta: ZDRAVE IN	
RASTLINE	410	OBOLELE NOGE	400
F. Adamič: SADJE IN SADJARSTVO NA		G. Leibold: BIOMEDICINA – VSE	
SLOVENSKEM	510	O SODOBNEM NARAVNEM ZDRA-	
M. Jazbec in sodelavci: V SADNEM		VILSTVU	1.730
VRTU	780	B. Mihajlovič: ZDRAVLJENJE S SADJEM	
NAŠ SADNI IZBOR	780	IN ZELENJAVO	810
D. Gvozdenovič: OD OBIRANJA SADJA		A. Grum: VSAKDANJE IN PRAZNIČNE	
DO PRODAJE	490	JEDI	680
D. Kerin: SADJE V NAŠI PREHRANI	380	J. Pačlik: KOKTAJLI	410

ZBIRKA NASVETOV

J. Mamčič: VARSTVO VINSKE		A. Žumer: KUNCI	240
TRTE	260	R. Jerič, Z. Golob: ŽELVE V NAŠEM	
S. Zgonec: BOLEZNI IN ŠKODLJIVCI		DOMU	240
V OKRASNEM VRTU	260	D. Cotič: TERARIJ	260
S. Zgonec: VZPENJALKE IN		B. Kryštufek: MALE ŽIVALI	230
OVIJALKE	240	P. Zaninovič, S. Starha: NEGA	
S. Zgonec: CVETOČE SOBNE		MLADEGA PSA	280
RASTLINE	240	M. Debelak: ČEBELARJEVA	
M. Kresc: HIDROPONIKA	160	OPRAVILA	260
N. Mršič: DEŽEVNIKI	240	I. Esenko: ZREJA ČEBELJIH MATIC	260
J. Rihar: VAROZA	190	A. Gašperšič: ŠAMPINJONI	320
I. Mrzel: HEMORAGIČNA BOLEZEN	120	Š. Koso: OSTRIGARJI	260
L. Šiket: PAPIGA SKOBČEVKA	240	J. Logar: IZ DOMAČEGA LONCA	240

KNJIŽNICA ZA POSPEŠEVANJE KMETIJSTVA

KMETIJSKI PRIROČNIK 1989	230	MLEKA	170
M. Leskošek: GNOJILA IN		T. Tajnšek: OLJNA OGRŠČICA	170
GNOJENJE	190	I. Vomer, M. Pogačnik: ODGOVORNOST	
T. Tanjšek: PŠENICA	190	IN JAMSTVO PRI RAZMNOŽEVANJU	
PREHRANA IN KRMLJENJE		DOMAČIH ŽIVALI	170
PRAŠICEV	190	KMETIJSKI PRIROČNIK 1986	170
J. Pogačar: KONTROLA IN SELEKCIJA		ZDRAVSTVENO VARSTVO DROBNICE	170
V GOVEDOREJI	170	KMETIJSKI PRIROČNIK 1985	170
J. Jurca: MASTITISI PRI KRAVAH	170	KMETIJSKI PRIROČNIK 1990	230
I. Piria, M. Mrhar: TRAKTOR	230	J. Korošec: PRIDELOVANJE KRME	230
F. Zagožen: OVČEREJA	190	J. Ferčelj in sodelavci: GOVEDOREJA	230
M. Jakelj: TABLICE ZA KUBICIRANJE		M. Amon: UREJANJE HLEVOV ZA	
LESA	230	GOVEDO	230
D. Čizej: KMETIJSKA POSPEŠEVALNA		KMETIJSKI PRIROČNIK 1991	390
SLUŽBA	230	T. Tavčar: RAČUNALNIK V KME-	
KMETIJSKI PRIROČNIK 1988	170	TIJSTVU	190
M. Kus: KROMPIR	170	J. Maček, M. Kač: KEMIČNA SREDSTVA	
J. Ude: PODIRANJE IN OBDELAVA		ZA VARSTVO RASTLIN	620
DREVES	190	I. Jazbec, F. Škušek: BOLEZNI GOVED	320
J. Stekar: SPLOŠNA PREHRANA		J. Žgajnar: PREHRANA IN KRMLJENJE	
ŽIVALI	170	GOVED	830
KMETIJSKI PRIROČNIK 1987	170	M. Novak, J. Maček: TEHNIKE	
HIGIENSKO PRIDOBIVANJE		NANAŠANJA PESTICIDOV	580

NAROČILNICA – PD

Primek in ime

Naslov

Poštna številka in kraj

Naročam knjige:

Knjige bom plačal (ustrezno označite)

☐ v celoti ob povzetju

☐ v 3. obrokih (velja za naročilo nad 1000 SLT), prvi obrok ob povzetju

Stroški poštne niso upoštevani v ceni.

Podpis:

Št. osebne izkaznice:

Tone Aubrecht

V sončnem jesenskem dnevu smo se poslovili od učitelja športne vzgoje Toneta Aubrehta.

Čez dvajset dni bi bil star 47 let. Več let se je bojeval s hudo boleznijo. V zbornici lebdita njegova vedrina in njegov nasmeš. Neko daljno slutnjo prezgodnjega nihanja je povezoval z naravo.

Otroci smrti niso mogli dometi; najmlajša skupina – tretješolčki, so ga kar čakali pred telovadnico: »Saj bo prišel, mora priti, obljubil je...«

Otroke je imel rad; krivic in grobosti ni prenašal. Očetovsko zaskrbljen je bil za vsakega, ki je imel težave; zavzel se je zanj, ga spodbujal. Kako je znal otrokom vlivati pogum; ob njem so pozabili na strah in tesnobo pred vodo, pred morskimi globlinami, pred zasneženimi strminami in oddaljenimi cilji.

Delavnik z njim je bil poln življenjskega in pedagoškega optimizma. Tak je prešel v spomin dvajsetih rodov učencev, svojih sodelavcev in prijateljev.

Sodelavci
 Osnovne šole Stična

Mozart kot ga vidijo otroške oči

Ob gostujoči razstavi
 Osnovne šole Vransko
 v Pionirski knjižnici
 v Ljubljani

»Mozart, kdo je to?« – Tak je naslov razstave, ki jo je priredila Pionirska knjižnica v Ljubljani ob sodelovanju knjižničarskega krožka Osnovne šole Vransko. Ob sicer znanih prireditvah ob Mozartovem letu, predvsem koncertnih, so osnovnošolci z Vranskega ob mentorstvu Marije Završnik priredili nekaj – to pa skorajda presega njihove možnosti. Razstava je zasnovana tako, da gledalec v petih razdelkih sledi najprej pomembnim srečanjem in dogodkom iz življenja Wolfganga Amadeusa Mozarta, nato gradivo prikaže Mozartovo privrženost glasbi, področja ustvarjanja. Izvirna je zamisel, da so v tretji razdelek uvrstili tudi našega rojaka Antona Dermota, kot interpretata Mozartovih vlog iz oper. Sledi prikaz Mozartovega slovesa ob 200 letnici Mozartove smrti, časopisni izrezki in drugo gradivo ponazarjajo, kako razširjeno je bilo ime (skladbe) velikega komponista. Gre za prikaz k jeziku, Mozart jih je govoril več, tu so se učenci omejili na nemščino in angleščino, torej tisto, kar poznajo iz šolskih klopi. Že zamisel s porazdelitvijo je izvirna, obiskovalec se čudi, kako so učenci prišli do bogatega gradiva, ga likovno lepo opremili in uredili celotno razstavo v privlačnem prikazu. Pri odprtju razstave so učenci tudi zaigrali odlomke iz Mozartovih skladb. Pionirska knjižnica bo ohranila razstavo do konca meseca. Pionirski knjižnici pa bi zaželeli, da pridobi ozvočenje, ker bi se prilegla Mozartova glasba. Prav gotovo pa je to ena tistih razstav, na katero je vredno opozoriti, mnogim šolam pa je lahko v spodbudo, da se lotijo česa podobnega. Imamo tudi leto Jakoba Petelina Galusa, ali ne?

I. G.

sporočila

X. GRAFIČNI BIENALE JUGOSLOVANSKIH OTROK

oktober 1991 – marec 1992

V Lamutovem likovnem salonu v Kostanjevici na Krki so v petek, 18. oktobra 1991, odprli X. grafični bienale jugoslovanskih otrok. Zaradi na novo nastalih razmer pri nas je slovesnost ob odprtju letošnjega bienala potekala v bolj skromnih razsežnostih.

Od leta 1969 Galerija Božidar Jakac v Kostanjevici na Krki ob pomoči Osnovne šole Jože Gorjup iz Kostanjevice prireja bienale grafike jugoslovanskih otrok. V galeriji je nastala zbirka, ki šteje več deset tisoč otroških grafičnih listov. Listi so se nabrali v 22 letih in pomenijo več kot dve desetletji sodelovanja otrok in likovnih pedagogov v tako pomembnem ustvarjalnem likovnem procesu, kot je nastajanje grafičnega lista. Bienale grafike jugoslovanskih otrok skozi preteklost kaže tesno sodelovanje Galerije Božidar Jakac s skoraj 300 šolami in prav toliko likovnimi pedagogi. Z reformo šolstva v 60 letih se je sprožil val novega in drugačnega poučevanja likovne vzgoje po šolah in tak novi način je prinesel tudi grafiko kot del utečenega šolskega programa. Otroci so s svojimi rezili ob pomoči likovnih pedagogov pripravljali grafično matrico za njen odtis.

Letošnjega bienala se je udeležilo 153 šol z ozemlja nekdanjih jugoslovanskih republik. Za natečaj je prispelo 3441 grafik. Od tega je žirija pod predsedstvom dr. Andreja Smrekarja izbrala 207 grafičnih listov za razstavo. Grafike bodo na ogled do konca marca 1992. Organizirano je tudi strokovno vodstvo. Vse informacije v zvezi z razstavo je mogoče dobiti po telefonu številka (0608) 60-051.

SVET VZGOJNO-VARSTVENE ORGANIZACIJE LJUBLJANA VIČ-RUDNIK, Tržaška c. 79, Ljubljana

razpisuje v skladu z 203. členom Statuta VVO Ljubljana Vič-Rudnik delovno mesto

– VODJE DELOVNE ENOTE

Za vodjo delovne enote je lahko imenovan, kdor izpolnjuje poleg splošnih pogojev, določenih z zakonom, še naslednje:

- da je vzgojitelj, pedagog, psiholog, socialni delavec, specialni pedagog ali učitelj
- da ima najmanj 5 let delovnih izkušenj, od tega najmanj 2 leti dela pri vzgoji in varstvu predšolskih otrok
- da ima organizacijske in strokovne sposobnosti, ki zagotavljajo, da bo lahko s svojim delom pripomogel k uresničevanju smotrov in nalog VVO.

Izbrani kandidat bo imenovan za 4 leta.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v 8 dneh po objavi razpisa na naslov VVO Ljubljana Vič-Rudnik, razpisna komisija, Ljubljana, Tržaška c. 79. O izidu razpisa bodo obveščeni v 15 dneh po opravljeni izbiri.

POPRAVEK RAZPISA SEMINARJA ZA GLASBENO VZGOJO

V 15. številki Prosvetnega delavca z dne 7. oktobra 1991 je bil objavljen Katalog programov strokovnega izobraževanja pedagoških delavcev v Republiki Sloveniji za oktober, november in december 1991, v njem pa na strani 15 med seminarji Zavoda RS za šolstvo in šport pod rubriko Umetnostna vzgoja, seminar Glasba 20. stoletja pri pouku umetnosti. Napaka je nastala pri navedbi avtorjev, zato razpis ponavljamo.

Besedilo se glasi pravilno takole:

UMETNOSTNA VZGOJA

Glasba 20. stoletja pri pouku umetnosti
 Enodnevni seminar za učitelje glasbe v srednjih šolah
Vsebina: Glasbena ustvarjalnost 20. stoletja. Predstavitev sodobnega dela v razredu.
Metode in oblike dela: glasbena delavnica.
Predavatelj: prof. Lojze Lebič, prof. Borut Loparnik, mag. Ivan Vrbancič.
Vodja seminarja: Nevenka Verstovšek, telefon: 324-363.
Kraj in čas: Maribor, 7. december 1991.

Glotta d. o. o.
 in projektna skupina Svet

vabita na seminar

SUGESTOPEDIJA, SUPERLEARNING, ACCELERATIVE LEARNING

Pot do znanja – ustvarjalnosti – uspeha

Seminar bo v torek, 19. 11. 1991 ob 9. uri v prostorih Mednarodnega centra za deželami v razvoju (velika dvorana), Titova 104, Ljubljana. Vodila ga bo mag. Stanka Kušče-Zupan, svetovalka direktorja Zavoda RS za šolstvo in šport. Informacije vsak delavnik od 10. do 14. ure po telefonu 061 324 978.

Združenje učiteljev za prijazno in ustvarjalno šolo in Glotta

vabita na strokovno srečanje v soboto, 23. 11. 1991 ob 9. uri na Osnovni šoli Danile Kumar, Godeževa 11 (stavba 1) v Ljubljani

– tja se lahko pripeljete z mestnima avtobusoma št. 6 ali 8. Pogovorili se bomo o opravljenem delu, načrtih; Herman Vernik, diplomirani defektolog in supervizor realitete terapije bo pripravil predavanje o tovrstni terapiji, zelo pomembni pri oblikovanju pozitivne podobe otrok o sebi; Boris Zupančič, ki se je udeležil strokovne ekakurzie v Überlingen, pa bo predstavil videokaseto Življenje in delo v waldorfski šoli. Na strokovnem srečanju združenja bomo zbrali tudi prednaročila za različno didaktično gradivo. Pridite!

ZVEZA
 DRUŠTEV
 ZA
 CEREBRALNO
 PARALIZO
 SLOVENIJE

GOSPODARSKO POSLOVANJE I

GOSPO DARSKO POSLO VANJE

GOSPODARSKO POSLOVANJE I

Učbenik za štiriletno ekonomsko šole in petletno trgovsko akademijo. Uporabljali ga bodo tudi učenci Dvojezične trgovske akademije v Celovcu.

Gospodarsko poslovanje je temeljni strokovno-teoretični predmet v naših srednješolskih programih Ekonomsko-komercialni tehnik in v eksperimentalnem programu Trgovska akademija. S šolskim letom 1991/92 je bil predmet prenovljen in posodobljen v skladu z družbenogospodarskimi spremembami pri nas. Za vsebine prvega letnika je pripravljen in izdan novi učbenik Gospodarsko poslovanje I. Učbenik je priredba tistega, ki ga uporabljajo v avstrijskih trgovskih akademijah za poučevanje istega predmeta. Naš učni načrt tega predmeta se po vsebini bistveno ne razlikuje od avstrijskega v prvem letniku, zato smo se odločili za prevod.

Pri prevodu so nastale nekatere težave, zlasti glede pojmovanja podjetja, glede pravnih predpisov o podjetjih in pravnih razmerij med podjetji, pa tudi glede korespondence in uporabljenih primerov, ki morajo biti specifično naši. Zato je bilo treba učbenik ustrezno prirediti, vendar tako, da so bili ohranjeni v celoti elementi:

- zgradba učbenika in njegova vsebina
- metodično-didaktični prijem
- številni zgledi in vaje.

Zaradi uporabe učbenika na Dvojezični trgovski akademiji v Celovcu sta prevod in priredba narejena tako, da se ujemata po straneh avstrijskega učbenika; to bo omogočilo dijakom celovške šole neposredno primerjavo istega besedila in način izražanja v slovenščini in nemščini.

Učbenik je izviren predvsem po svoji metodično-didaktični zgradbi. Vsako poglavje se začne z grafičnimi prikazi, informacije so kratke, ponazorjene s številnimi zgledi. V učbeniku je veliko nalog, s katerimi spodbujajo avtorji učenčovo dejavnost (diskusijske naloge, projektne naloge, igranje vlog itn.). Obsežnejšim poglavjem so dodani povzetki. Za nov prijem, ki ga učbenik prinaša, bo treba usposobiti učitelje.

Poleg skupine šestih avstrijskih avtorjev so učbenik oblikovali: dr. Vekoslav Potočnik, prof. Milena Furlan in mag. Peter Grilc. Projekt je strokovno izvajal Zavod Republike Slovenije za šolstvo in šport. Založnica je Mohorjeva založba iz Celovca.

Strokovni svet Republike Slovenije za vzgojo in izobraževanje je s sklepom potrdil učbenik Gospodarsko poslovanje I za pouk v prvem letniku štiriletnih srednjih ekonomskih šol in petletnega programa Trgovska akademija.

Učbenik lahko naročite pri:

Mohorjeva založba, 61000 Ljubljana, Gruberjevo nabrežje 6
tel. (061) 211 635, 219 686
fax: 224 616

Imate mladega psa? Ali psa, ki vas ne uboga, pa bi ga radi solali? Bi radi spoznali svojega psa, njegov razvoj, miselnost in odzivanje? Vse to in še mnogo drugih poglavih zajema prenovljena 7. izdaja knjige O PSIH, ki je plod domačih in tujih izkušenj. Kakovost knjige potrjuje za nas presenetljivo število ponatisov; že 20 let uspešno kljubuje ne le domačim kinološkim, temveč tudi prevedenim knjigam tujih priznanih avtorjev. Knjiga O PSIH je pravi priročnik, saj so v njej obdelane prav vsa poglavja o psih, tudi bolezni, razvoj pasem, prehrana, zreja in vsa področja solanja psov, torej tudi agility, najnovejši, v Evropi zelo razširjen kinološki šport, ter obsežna zgodovina slovenske kinologije. Dopolnjeni so tudi pravilniki, ki so nepogrešljivi za delo vodij tečajev in ekip, pripravnikov in sodnikov.

Knjiga O PSIH obsega 620 strani zgoščenega in sistematično obdelanega besedila, s številnimi izvirnimi skicami, risbami in fotografijami.

Knjiga izvira iz naših razmer in je spontan izraz naših hotenj in uspehov! Zato ne odlašajte in naročite najodobnejšo knjigo, ki rešuje skoraj vse vaše težave, povezane s psi in njihovo vzgojo!

ČZP Kmečki glas, Celovška 43, Ljubljana, tel.: (061) 113-272

IZŠLA JE
NOVA,
DOPOLNJENA
KNJIGA

O PSIH

Napisal jo je Miroslav Zidar, znani slovenski kinološki strokovnjak z večdesetletnimi izkušnjami.

NAROČILNICA – PD

Nepreklicno naročam knjigo o psih – cena 1560 SLT

Ime in priimek: _____

Naslov: _____

Poštna številka in kraj: _____

Knjigo bom plačal (ustrezno označite)

- ☐ v celoti po povzetju
☐ v 3 obrokih – prvi obrok po povzetju

Stroški poštnine niso upoštevani v ceni.

Podpis _____

St. osebne izkaznice _____

LUDVIK

Napis: Dominik Kolmanič, 1.c. (1991)

je novo razstavišče, ki so ga 7. novembra letos odprli na osnovni šoli Ludvika Pliberška v Mariboru. Za začetek so v sodelovanju s Planinskimi društvom Maribor Matica pripravili razstavo planinskih fotografij Jake Čopa. Tako so na šoli, kjer je veliko navdušenih mladih planincev in ljubiteljev narave, oznamovali fotografovo osemdesetletnico, Ludviku pa zaželeli čim več zanimivih razstav.

alpha center

vabi na seminar

POSPEŠENO POUČEVANJE IN UČENJE

Vodi dr. Lynn Dhority
Univerza Massachusetts, ZDA

Seminar bo 20. in 21. novembra od 9. do 18. ure, delavnica pa 22. novembra 1991 v Cankarjevem domu v Ljubljani. Seminar priporoča Zavod RS za šolstvo in šport.

Informacije

Alpha Center – tel.: (061) 557-419, Ana Pogačnik, med delavnikom od 8. do 10. ure; tel./fax. 064 621-412, mag. Marilja Hafner, od 13. do 15. ure.

Pospešeno poučevanje in učenje

Metodo pospešenega poučevanja je sredi šestdesetih razvil bolgarski psiholog in psihoterapevt dr. Georgi Lozanov na univerzi v Sofiji. Raziskovalno čustveno izžarevanje učiteljev in ugotovil, da na učence delujejo sugestije tako zbuje v njih zanimanje in pozornost za učno snov ali pa povzroča dolgočasje. Lozanov je svoja spoznanja povezal in razvil učinkovito metodo sugestopedije; to so kasneje na zahodu preimenovali v »superlearning« ali metodo pospešenega učenja ali celostni model učenja. V njenem združenju najnovejša spoznanja iz lingvistike, raziskav spomina in psihologije. Kaj je tisto, kar omogoča učencem in študentom, da bi si čim pridobili znanje? Kaj lahko store pri tem učitelji, da najbolj učinkovito pospešijo učni proces?

Že pred mnogimi leti so nevro psihologi dokazali, a se obe možgani polovici razlikujeta po različnih nalogah, ki jih opravljata. Če sta učenjem sinhronizirani, je naše učenje učinkovitejše. Metode dela, ki upoštevata celotni način učenja, vodijo k sinhroniziranemu stanju možganov, vseh številnih raziskavah so tudi ugotovili, da je za učenje najpomembnejši sistem v možganih, ki nadzira naša čustva. Če s spretnostjo poučevanja del možganov spodbujamo, je učenje precej bolj uspešno.

Najpomembnejši dejavnik v celostnem prijemu je torej učitelj s svojo osebnostno usmerjenostjo z vsemi zavestnimi in podzavestnimi prvinami, jih vpeljuje v učni proces.

Za slovenske pedagoge, ravnatelje in svetovalne delavce bo metoda pospešenega učenja teoretično predstavil in praktično prikazal dr. Lynn Dhority, je na harvardski univerzi prejel nagrado za izredno poučevanje.

Seminar bo v Cankarjevem domu 20. in 21. novembra 1991, učna delavnica pa 22. novembra.

Informacije lahko dobite po telefonu 061/557-419 dopoldan ali 064/621-412 popoldan.

MOJCA HAFNER

II. OSNOVNA ŠOLA CELJE, Ljubljanska 46, 63000 CELJE

razpisuje dela in naloge

– **KNJIŽNIČARJA**, višja ali visoka izobrazba, smer knjižničarstvo-slovenski jezik

Dela in naloge razpisujemo za nedoločen čas s trimesečnim poskusnim delom in polno delovno obveznostjo v knjižnici. Začetek dela 1. 2. 1992.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v 8 dneh po objavi razpisa. O izidu bodo obveščeni v 15 dneh po izbiri.